

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN MÜZİK
ÖĞRETMENLERİNİN BU KURUMLARDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNE VE
ÖĞRENCİLERE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gülçe EYÜPOĞLU

TRABZON
Ocak, 2019

TRABZON ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

ÖZEL EĞİTİM KURUMLARINDA GÖREV YAPAN MÜZİK
ÖĞRETMENLERİNİN BU KURUMLARDAKİ MÜZİK EĞİTİMİNE VE
ÖĞRENCİLERE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Gülçe EYÜPOĞLU

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nce Yüksek
Lisans Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.

Tezin Danışmanı
Doç. Dr. Meltem DÜZBASTILAR

TRABZON
Ocak, 2019

Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne

**Bu çalışma jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalında
YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir. 22/01/2019**

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Meltem DÜZBASTILAR

Üye : Doç. Dr. Ferit BULUT

Üye : Dr. Öğ. Üy. Zuhâl DİNÇ ALTUN

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Emin AŞIKKUTLU

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Tezimin içerdiği yenilik ve sonuçları başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Trabzon Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

Gülçe EYÜPOĞLU

22 / 01 / 2019

ÖNSÖZ

Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitime ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi adlı bu çalışma, Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Bu çalışma süresince danışmanlığımı üstlenerek, çalışmanın yürütülmesi esnasında deneyimlerimden daima faydalandığım değerli hocam, Doç. Dr. Meltem DÜZBASTILAR'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yine, çalışmalarım sırasında ölçeğinden, bilgi, görüş, önerileri ve tecrübesinden her zaman yararlandığım kıymetli hocam, Dr. Öğrt. Üyesi Zühal DİNÇ ALTUN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Daha önce çalışmış olduğum Gümüşhane Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi'nde görev yapan özel eğitim öğretmeni Havva ŞAHİNÖZ'e de yardımlarından dolayı teşekkür ederim. Yine, çalışmanın yürütüldüğü okullarda görev yapan ve çalışma sürecinde yardımlarını eksik etmeyen tüm okul müdür, müdür yardımcıları ve müzik öğretmenlerine teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Ayrıca, bütün yaşamım boyunca maddi ve manevi anlamda desteklerinden dolayı haklarını hiçbir zaman ödeyemeyeceğim anneme, babama, kardeşlerime ve eşime sonsuz şükranlarımı sunarım.

Ocak, 2019
Gülçe EYÜPOĞLU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VIII
ABSTRACT.....	X
TABLolar LİSTESİ.....	XII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XIV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XV
1. GİRİŞ.....	1
1. 1. Araştırmanın Amacı.....	3
1. 2. Araştırmanın Önemi.....	3
1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
1. 4. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1. 5. Tanımlar.....	5
2. LİTERATÜR TARAMASI.....	6
2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi.....	6
2. 1. 1. Özel Eğitim.....	6
2. 1. 2. Türkiye'deki Özel Eğitim Kurumları.....	7
2. 1. 2. 1. Kaynaştırma.....	8
2. 1. 2. 2. Alt Özel Sınıf.....	8
2. 1. 3. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireylerin Sınıflandırılması.....	8
2. 1. 3. 1. Zihinsel Engelliler.....	9
2. 1. 3. 2. Görme Engelliler.....	9
2. 1. 3. 3. İşitme Engelliler.....	10
2. 1. 3. 4. Ortopedik Yetersizliği Olan Bireyler.....	10
2. 1. 3. 5. Özel Öğrenme Güçlüğü Olanlar.....	10
2. 1. 3. 6. Duygu ve Davranış Bozukluğu Olanlar.....	10
2. 1. 3. 7. Otizmliler.....	11
2. 1. 3. 8. Down Sendromlular.....	11
2. 1. 4. Bir Bireyde Birden Fazla Engel Gurubunun Görülme Durumu.....	11

2. 1. 5. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler İçin Eğitim Programlarının Hazırlanması	12
2. 1. 5. 1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)	12
2. 1. 5. 2. Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP).....	12
2. 1. 6. Öğretmenlerde Bulunması Gereken Davranış ve Tutumlar	13
2. 1. 7. Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programlarında “Özel Eğitim” Dersi.....	15
2. 1. 8. Özel Eğitimde Müzik Öğretimi ve Müzik Etkinliklerini Konu Alan Akademik Çalışmalar	17
2. 1. 9. Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime Yönelik Özyeterlik Algıları, Tutumlarına İlişkin Akademik Çalışmalar	22
2. 1. 10. Özel Eğitimde Müzik Konulu Genel Akademik Çalışmalar	24
2. 1. 11. Literatür Taramasının Sonucu	26
3. YÖNTEM	27
3. 1. Araştırma Modeli	27
3. 2. Araştırma Grubu	27
3. 3. Verilerin Toplanması.....	28
3. 3. 1. Veri Toplama Araçları	29
3. 3. 2. Veri Toplama Süreci	30
3. 4. Verilerin Analizi.....	30
4. BULGULAR.....	31
4. 1. Araştırmanın Nicel Bulguları	31
4. 1. 1. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Düzeyleri	31
4. 1. 2. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Demografik Bilgilerine Göre Durumları	36
4. 2. Açık Uçlu Sorulara İlişkin Bulgular	41
4. 2. 1. Öğretmenlerin Lisans Döneminde Aldıkları “Özel Eğitim” Dersinin Yeterliliğine İlişkin Bulgular	41
4. 2. 2. Öğretmenlerin Özel Eğitim ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Bulgular	44
5. TARTIŞMA	50
5. 1. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere İlişkin Tutumlarının Demografik Bilgilerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Tartışma	50

5. 2. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Düzeylerine Ait Bulgulara Yönelik Tartışma	51
5. 3. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Eğitimi ile İlgili İfadelere Verdikleri Cevaplara Yönelik Tartışma	52
5. 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özel Eğitim Kurumlarında Çalışma Deneyimlerine Yönelik Tartışma	54
5. 5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerden Lisans Döneminde Özel Eğitim Dersi Alan Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersine İlişkin Görüşlerine Yönelik Tartışma	55
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	57
6. 1. Sonuçlar	57
6. 1. 1. Nicel Bulgulara Yönelik Sonuçlar	57
6. 1. 2. Açık Uçlu Sorulara İlişkin Bulgulara Yönelik Sonuçlar	62
6. 2. Öneriler	64
6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler	64
6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	64
7. KAYNAKLAR	65
8. EKLER	72
9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ	79

ÖZET

Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Bu Kurumlardaki Müzik Eğitimine ve Öğrencilere Yönelik Tutumlarının İncelenmesi

Türkiye'deki özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin bu kurumlardaki müzik eğitimine ve öğrencilere yönelik tutumlarının belirlenmesi amaçlanan bu araştırmada, betimsel araştırmalardan tarama (survey) modeli kullanılırken aynı zamanda tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden "amaçlı örnekleme" kullanılmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu Türkiye'deki özel eğitim uygulama ve iş uygulama merkezlerinde ve özel eğitim mesleki eğitim merkezlerinde görev yapan 80 müzik öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak ve betimsel analiz yöntemi ile analiz edilip sonuçlandırılmıştır.

Araştırma sonucunda, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çoğunluğu kadınlardan oluşurken, öğretmenlerin çoğunluğunun eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümlerinden mezun olduğu, çoğunluğun 16-20 yıl arasında hizmet süresi bulunmasına rağmen özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için yeterli bilgiye sahip olmadıkları, araştırmaya katılan 80 müzik öğretmeninden yalnızca 12'sinin lisans döneminde özel eğitim dersi aldığı, 41'inin özel eğitim ile ilgili hizmetiçi eğitime katıldığı ancak öğretmenlerin 54'ünün özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli gördüğü, 26'sının ise kendini yeterli görmediği belirlenmiştir.

Ayrıca, öğretmenlerin demografik bilgileri ile tutumları arasında herhangi bir ilişki olmadığı, öğretmenlerin genel tutum düzeylerinin yüksek olduğu, formasyon yeterlikleri ve tutumları yüksek olan öğretmenlerin bu öğrencilere ders verme konusunda kendilerini yeterli gördüğü, öğretmenlerin çoğunluğunca özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin de yetenekleri olduğu ve müzik dersinde başarılı olabilecekleri ancak bunda engel türlerinin de etkisinin olduğu, öğretmenlerin çoğunluğunun bu öğrencilerin başarılarını nasıl ölçeceğini ve notlandıracağını bilmediği ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin kendileri gibi öğrencilerin bulunduğu okullarda mı yoksa kaynaştırma eğitimi mi alması konusundaki düşüncelerinin birbiriyle çeliştiği belirlenirken araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinden lisans döneminde özel eğitim dersi alanlar özel eğitim dersinin öğrenciyi tanıma, sınıf yönetimi, etkili iletişim ve öğrenciye müziksel davranış kazandırma açısından kendilerine faydalı olduğu, ders planlama (Bep, Böp), farklı yöntem ve teknikleri kullanma, materyal

tasarımı açısından ise faydasız olduğu, öğretmenlerin büyük çoğunluğu özel eğitim okullarına atandıklarında en çok korku, kaygı, endişe, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama yaşarken bu durumun sebebi olarak en çok özel eğitim konusundaki eğitimlerinin yetersiz olması ve buna bağlı olarak kendilerinde yetememe duygusu ve ne yapması gerektiğini bilememe kaygısı yaşarken özel eğitim okulunda çalıştıktan sonraki düşünceleri olumlu yönde değişmiştir. Ancak bazı öğretmenlerin çevresindeki özel eğitim öğretmenlerinden yardım alarak eğitim vermeye çalıştıkları ve bazı öğretmenlerinse, aradan yıllar geçse de özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla iletişim kurmayı başaramayarak özel eğitim sürecine alışamadığı belirlenmiştir. Yine eğitim yetersizliği, öğretim yöntem ve teknikleri bilgisi yetersizliği ve öğrencilerin öğrenme kapasitelerindeki yetersizlikten dolayı öğretmenlerin kendilerini yetersiz gördüğü, Son olarak ileride özel eğitim kurumlarında çalışacak olan müzik öğretmenlerinin önceden konu ile ilgili eğitim almaları ve seminerlere katılarak kendilerini geliştirmeleri, sabırlı ve azimli ve sevgi dolu olmaları, önyargılarından uzaklaşmaları, öğrencilerin bireysel farklılıklarını önemseyerek buna göre öğretim plan ve programlarının düzenlenmeleri gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Özel Eğitim, Özel Eğitim ve Müzik, Müzik Eğitimi.

ABSTRACT

Investigation of Music Teachers who Work in Private Education Institutions in Music Education and Attitudes Towards Students in These Institutions

Teachers who work in special education practices and business practices were used in this survey, which aimed to determine the attitudes of music teachers towards students who require special education, as well as teachers attitudes towards special education, using the survey model from the descriptive researches, "purpose sampling".

The study group of the research consisted of 80 music teachers who work in special education centers and vocational training centers in Turkey. The data obtained from the study was analysed by using descriptive analysis method, using SPSS (Statistical Package for Social Sciences, for Windows 22.0 program).

The results of the survey revealed that the majority of the music teachers who participated in the research were women and most of them had graduated from music teaching departments of education. Although the majority of the teachers had 16-20 years of experience of working in the education field, they did not have enough information for the students in need of special education. Of the 80 music teachers who participated in the study, only 12 received special education courses and 41 of them attended in-service training of special education. However, only 54 of the teachers considered themselves adequate enough to give music lessons to students in need of special education, whilst the remaining 26 did not.

Furthermore, there is no relationship between teachers' demographics and attitudes, their general attitude levels are high, and teachers with high levels of formation competencies and attitudes considered themselves sufficient to teach these students. The majority of the teachers believe the students in need of special education have the ability to do well in music, however there are some obstacles which they may face. The majority of the teachers do not know how to measure their achievements in class or grade these students. Moreover, they are unsure if special needs student should attend schools where there are other students with the same needs, or in normal education. Some of the teachers who received special needs education, learned how to recognize a child in need, classroom management, effective communication and students to be able to give them musical behaviour, lesson planning (Bep, Böp), and different methods and techniques. The most common fear when teachers are assigned to special education schools is anxiety, concern, helplessness and confusion. The reason for this, is the lack of teaching

and information regarding special education which creates a sense of insufficiency and too little knowledge on what to do. However, some teachers try to accumulate knowledge using the help of special education teachers and use this in their own classes. On the other hand, some teachers who have been in education for years have been unable to communicate with children special needs and did not get used to special education. Again, the lack of education, lack of knowledge of teaching methods and techniques and lack of learning capacity makes teachers feel insufficient to teach these children. Lastly, In the future, music teachers who will be working in private education institutions have to be educated about the subject and participate in seminars to develop themselves. It is also necessary to be able to recognize students' individual differences and adapt their plan and programs in accordance to them. They must learn to be patient, determined, loving and to always stay away from prejudice.

Keywords: Special Education, Special Education and Music, Music Education.

TABLÖLAR LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Özel Eğitim Veren Kurumların Listesi	7
2.	Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgilerinin Dağılımı	27
3.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları	31
4.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Puanı Ortalamaları	36
5.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre Ortalamaları	36
6.	Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Lisans Mezuniyetine Göre Ortalamaları.....	37
7.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Çalışılan Okula Göre Ortalamaları.....	37
8.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Meslekte Hizmet Süresine Göre Ortalamaları.....	38
9.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Özel Eğitimle İlgili Eğitime Katılma Durumuna Göre Ortalamaları	39
10.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Lisans Eğitiminde Özel Eğitim Dersi Alma Durumuna Göre Ortalamaları	39
11.	Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Dersi Vermede Kendini Yeterli Görme Durumuna Göre Ortalamaları	40
12.	Özel Eğitim Dersinin Ders Planlama (BEP, BÖP) Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	41
13.	Özel Eğitim Dersinin Öğrenciyi Tanıma (Engel Türleri ve Seviyeleri) Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri	42
14.	Özel Eğitim Dersinin Sınıf Yönetimi ve Etkili İletişim Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	42
15.	Özel Eğitim Dersinin Farklı Yöntem ve Teknikleri Kullanma Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	43

<u>Tablo No</u>	<u>Tablo Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
16.	Özel Eğitim Dersinin Materyal Tasarımı Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	43
17.	Özel Eğitim Dersinin Öğrenciye Müziksel Davranış Kazandırma Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri.....	44
18.	Öğretmenlerin Özel Eğitim Okuluna Atandıklarındaki İlk Düşünce ve Nedenlerine İlişkin Görüşleri.....	44
19.	Öğretmenlerin Özel Eğitim Okuluna Atandıklarındaki İlk Düşüncelerinin Çalışmaya Başladıktan Sonra Değişme Nedenlerine İlişkin Görüşleri	46
20.	Öğretmenlerin İleride Özel Eğitim Okullarında Çalışacak Olan Müzik Öğretmenlerine Yönelik Tavsiyelerine İlişkin Görüşleri.....	47
21.	Kendini Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Etkin Müzik Dersi Vermede Yeterli Görmeyen Öğretmenlerin Nedenlerine İlişkin Görüşleri	49

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Şekil No</u>	<u>Şekil Adı</u>	<u>Sayfa No</u>
1.	Engelleri biz koyarız	2

KISALTMALAR LİSTESİ

- MEB** : Milli Eğitim Bakanlığı
YÖK : Yükseköğretim Kurumu
RAM : Rehberlik Araştırma Merkezi
BEP : Bireysel Eğitim Programı
BÖP : Bireysel Öğretim Planı

1. GİRİŞ

Gelişim, bebeğin anne rahmine düşmesinden itibaren başlayan ve hayatın sonlanmasına kadar nüfuz eden bir süreçtir. Bu süreç bireyin yalnızca beden gelişimi yönünden değil, sosyal gelişim, duygusal gelişim ve zihinsel gelişim yönünden de büyümesi anlamına geldiği bilinmektedir. Bunun sonucunda da vücut işlevlerinin bazı değişiklikler geçirmesi ve istenilen yönde görevini icra etmesi gerekmektedir. Fakat bazı bireylerde gerek doğum öncesinde gerekse doğum sonrasında oluşan bir takım olumsuzluklar nedeniyle bireyin gelişiminde eksiklikler veya gerilikler gözlemlenebilmektedir. Bu bireyler farklılığı olan bireylerdir ve toplumla özdeşleşmekte, toplumun bir parçası olmakta veya yaşadığı ortama ayak uydurmakta zorluk çekebilir. Kendilerine verilen uyarılara kayıtsız kalabilir veya uyarıları doğru algılamayabilirler. Nedeni her ne olursa olsun, “Bireysel özellikleri ve eğitim yeterlikleri açısından akranlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren birey, özel eğitim gerektiren bireydir” (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2005, s. 6). Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin kim olduklarının anlaşılabilmesi için özel eğitime ihtiyacı olan çocuk terimi ile çağrışım yapan zedelenme, yetersizlik ve engel kelimelerinin hangi anlamları taşıdığına da bakmak gerekmektedir.

Zedelenme: “Bireyin psikolojik, sosyolojik, fizyolojik, anatomik yapısında geçici ya da kalıcı türden bir kayıp, yapı veya işleyiş bozukluğu sonucunda organların işlevlerini ve görevlerini yerine getirmede zorlanmasıdır (işitme engeli, zekâ geriliği, felçli olma durumu, bedensel engel vb.)” (MEB, 2014, s. 3).

Yetersizlik: “Bir şeyi yapmada yeterli olmamayı, belirli bir şekilde davranmada sınırlı kapasiteyi tanımlamaktadır. Çocuk; yetersizliğine bağlı olarak çoğu kimsenin işittiği gibi işitemeyebilir, gördüğü gibi göremeyebilir ya da öğrendiği gibi öğrenemeyebilir” (Eripek, 2013, s. 3). Yetersizlik durumu bireyin bir işi yapmada yeterli kapasitesinin olmaması durumu olarak da yorumlanabilir.

Engel: “Yetersizliği ya da özrü olan bireyin çevreyle etkileşiminde karşılaştığı problemi tanımlamaktır” (Ataman, 2005, s. 14). Başka bir tanımlamayla; “Bireyin yetersizliği nedeniyle, yaşadığı sürece, yaş, cins, sosyal ve kültürel farklılıklara bağlı olarak oynaması gereken rolleri gereği gibi oynayamama durumudur” (MEB, 2006, s. 6). Engel durumu, bireyin yetersizliği sebebi ile toplumsal beklentilere karşılık verememesi durumu olarak da yorumlanabilir.

Bu noktada, birbirine bağlı olması nedeniyle karıştırılan yetersizlik ve engel kavramlarını örneklendirecek olursak; “Yusuf, çocukken geçirmiş olduğu bir trafik

kazasından dolayı yürüme yetisinde eksiklikler yaşamaktadır. Bu nedenle bir yere giderken ya ablasının elini tutma ihtiyacı gütmekte ya da tekerlekli sandalye kullanmaktadır. Yusuf, okula gittiğinde merdivenlerden çıkarken, sınıfına giderken ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak istediğinde ablası yanında olmadığından ve sürekli arkadaşlarından yardım almak istemediğinden dolayı ihtiyaçlarını karşılayamamakta ve engelli durumuna düşmektedir. Eğer okulun merdivenlerinin yan tarafında Yusuf'un tekerlekli sandalye ile inip çıkabileceği bir rampa olmuş olsaydı Yusuf, engelli olmayacaktı. Yani Yusuf'un yürüme yetisindeki yetersizlik, çevresinin onun ihtiyaçlarını tek başına karşılayabilmesi için uygun bir ortama dönüştürülmemesi nedeniyle engele dönüşmektedir ve artık Yusuf bir engellidir”.

Başka bir örnek verecek olursak; “zihinsel yetersizliği olan Safiye, matematik, okuma yazma, din kültürü vb. derslerini anlamakta zorlanmakta ve akademik anlamda başarı sağlayamamaktadır. Buna rağmen; okul dışında arkadaşlarıyla oyun oynarken ve başkalarıyla iletişim kurarken herhangi bir problemle karşılaşmayabilir.” Bu örneklerden de anlaşıldığı gibi yetersizliği olan bir bireye ihtiyaç duyduğu bilgi ve beceriler sunulduğunda, sosyal ortamlarda veya fiziksel çevrede bir takım değişiklikler yapıldığında yetersizliğinin engele dönüşmesi önenebilmektedir.

Şekil 1. Engelleri biz koyarız (Eyüpoğlu, 2018).

Yukarıdaki karikatürde kolları olmayan bir çocuğun kapalı olan standart bir kapıyı açması mümkün değildir. Bu durumda, çocuğun yetersizliği şartları olgunlaştırmamamızdan kaynaklanarak engele dönüşmektedir. Oysaki otomatik açılır

kapanır bir kapıdan rahatça geçebilen aynı çocuk için herhangi bir engel gözlenmemekte ve çocuk engelli kategorisine girmemektedir. Çocuğun kapıdan girebilmesi için şartlar olgunlaşmış ve çocuk kimseye bağlı kalmadan kendi kendine yeterli duruma gelmiştir. Çocuğun kolları olmaması nedeniyle yetersizliği bulunsa da bu noktada yetersizlik hissedilmemekte ve engel oluşturabilecek herhangi bir durum gözlenmemektedir.

Aslında, yetersizliği olan bireylere gerekli şartlar sunulursa, bu bireylerin çevreyle etkileşimi sırasında engelleri ortadan kalkmaktadır.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Araştırmada, Türkiye'deki özel eğitim kurumlarında görev yapan müzik öğretmenlerinin bu kurumlardaki müzik eğitimine ve öğrencilere yönelik tutumlarını belirlemek amaçlanırken,

1. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum düzeyleri nasıldır?
2. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarının demografik bilgilerine göre durumları nasıldır?
3. Öğretmenlerin özel eğitim kurumlarına ilk atandıklarındaki duygu ve düşünceleri ile bu duygu ve düşüncelerin nedenleri nelerdir?
4. Öğretmenlerin özel eğitim kurumlarında çalışmaya başladıktan sonraki duygu ve düşünceleri ile bu duygu ve düşüncelerinin değişme nedenleri nelerdir?
5. Öğretmenlerin ileride özel eğitim kurumlarında çalışacak olan müzik öğretmenlerine tavsiyeleri nelerdir?
6. Eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği programlarında okutulan özel eğitim dersi, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ders verme noktasında ne düzeyde yeterli olmuştur? Sorularına da cevap aranmıştır.

1. 2. Araştırmanın Önemi

“Öğretmen, bir eğitim sisteminin amaçlarına ulaşmada, eğitim ortamlarındaki program, fiziki koşullar, eğitim materyalleri vb. gibi diğer unsurların ötesinde belirleyici ve yönlendirici bir özelliğe sahiptir. Bu özelliği ile öğretmenlerin, eğitim ortamının en önemli ve etkili ögesi olduğu söylenebilir” (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011, s. 98).

Öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecindeki rolü bu kadar önemliyken, Semerci ve Semerci'nin (2004) de söylediği gibi, öğretmenlik mesleğini seçenlerin bu mesleğin gerekliliklerine uygun biçimde olumlu tutum geliştirmeleri gerekliken, öğretmen yetiştirme açısından bakıldığında ise; nitelikli öğretmenlerin yetiştirilmesinin, eğitim öğretim

başarısının artırılması için aday öğretmenlerin mesleğe yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştirilmesi kaçınılmazdır.

Tüm bireylerin eğitiminde olduğu gibi özel eğitime ihtiyacı olan çocukların eğitiminde de öğretmen faktörü büyük önem taşımaktadır. Bu noktada, Melekoğlu (2013) ve Orel, Zerey ve Töret (2004) tarafından öğretmenlerin, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere karşı tutumlarının olumsuz olması, özel eğitim uygulamalarının başarısız olmasındaki en önemli sebeplerden biri olarak ifade edilmiştir.

Bu nedenlerle bu araştırma, Özel eğitim kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere karşı olumlu ve olumsuz tutumlarının belirlenmesinin özel eğitime katkı sağlayacağına düşünülmesi, özel eğitim kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere eğitim verirken lisans eğitimi sürecinde alınan özel eğitim dersinden ne derece faydalandıklarının incelenmesinin üniversitelerin ilgili bölümlerinde verilen özel eğitim dersi açısından önemli olduğunun düşünülmesi ve özel eğitim kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitim ile ilgili olumlu-olumsuz tutum, görüş ve tavsiyelerinin öğretmen adaylarına fayda sağlayacağına inanılması açısından önem taşımaktadır.

1. 3. Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırma, Türkiye'deki Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezlerinde ve Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde çalışan 80 müzik öğretmeni ile sınırlıdır.
2. Araştırma, müzik öğretmenlerinin özel eğitim ile ilgili konularda olumlu ve olumsuz tutumlarını tespit etme ile sınırlıdır.
3. Araştırma, Dinç-Altun'un (2017) ölçeğinin ve araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu soruların uygulanması ile sınırlıdır.

1. 4. Araştırmanın Varsayımları

1. Araştırma modelinin bu çalışmanın problemi için en uygun model olduğu varsayılmıştır.
2. Çalışmaya katılan tüm öğretmenlerin, ankette yer alan tüm soruları samimiyetle cevaplandıkları varsayılmıştır.
3. Kullanılan ölçme aracının kullanılabilirlik açısından uygun olduğu varsayılmıştır.

1. 5. Tanımlar

Engel: “Çocuğun yetersizliği nedeniyle toplumun beklentilerine yanıt verememesi sonucunda fiziksel ve sosyal çevresiyle etkileşimde sınırlılık ya da problemler yaşaması durumunu tanımlamaktadır” (Eripek, 2013, s. 3).

Özel eğitim: “Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitimidir” (URL- 1, 1997).

Tutum: “Kişinin olaylar, olgular ve nesnelere hakkındaki duygu, düşünce ve davranışdır” (MEB, 2013, s. 42).

2. LİTERATÜR TARAMASI

2. 1. Araştırmanın Kuramsal Çerçevesi

Araştırmanın bu bölümü özel eğitim, Türkiye'deki özel eğitim kurumları, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin sınıflandırılması, bir bireyde birden fazla engel gurubunun görülme durumu, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için eğitim programlarının hazırlanması, öğretmenlerden beklenen davranış ve tutumlar, eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği programlarında "özel eğitim" dersi ile ilgili literatür bilgilerine yer verilerek Türkiye'de özel eğitime ihtiyacı olan çocukların müzik eğitimleri, bu çocuklara eğitim veren müzik öğretmenlerinin özyeterlik algıları ile tutumlarına yönelik araştırmaları ve konu ile ilgili genel araştırmaları kapsamaktadır.

2. 1. 1. Özel Eğitim

Özel eğitim akranlarından anlamlı farklılık gösteren bireylere uygulanır ve özel eğitim şu şekilde tanımlanmıştır:

"Özel eğitim çocukluktan farklı ve özel gereksinimli çocuklara sunulan, üstün özellikleri olanları yetenekleri doğrultusunda kapasitelerinin en üst düzeye çıkmasını sağlayan, yetersizliği engele dönüştürmeyi önleyen, engelli bireyi kendi kendine yeterli hale getirerek topluma kaynaşmasını ve bağımsız, üretici bireyler olmasını destekleyecek becerilerle donatan eğitimdir" (Ataman, 2005, s.19).

Öyle ki; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin de toplumla iç içe yaşama, toplumsal kurumların her birini ihtiyaçları doğrultusunda kullanma, yaşadığı şehirde herkes gibi rahatça hareket edebilme ve tüm ihtiyaçlarını karşılama hakları vardır. Doğan ve Çitil'in (2011, s. 31) çalışmalarında bu ihtiyaçlardan şu şekilde bahsedilmektedir:

"Engelli bireylerin de toplumda bağımsız bir yaşama ve toplum tarafından kabul görmeye ihtiyaçları vardır. Bu konuda eşitsizliklerin neden olduğu toplumsal sorunlar yaşanmaktadır. Fiziksel ve hukuksal düzenlemelerle birlikte toplumsal algıların değişmesi ve değiştirilmesine yol açacak uygulamalarla birlikte bu eşitsizliklerin giderilmesi bir ihtiyaçtır".

İşte bu eşitsizlikleri bir nebze olsun azaltmak ve ortadan kaldırmak için ülkemizde özel eğitim kurumları açılmıştır.

2. 1. 2. Türkiye'deki Özel Eğitim Kurumları

Türkiye'de özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanması ve eğitimi için bir takım kurum ve kuruluşlar mevcut olmakla birlikte, bu kurumlardan bazıları özel, bazıları da MEB'e bağlı özel eğitim kurumlarıdır. MEB'e bağlı olan özel eğitim kurumlarında zihinsel, görme, işitme ve bedensel engelli, otistik, down sendromlu, öğrenme güçlüğü olan, dil ve konuşma güçlüğü olan, süregen hastalığı olan, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan, birden fazla yetersizliği bulunan bireyler özel eğitim hizmeti alabilmektedir. Ülkemizde bu bireylerden her bir grup için ayrı ayrı okullar açıldığı gibi, engel derecelerine göre de okullar *Özel Eğitimin Amaçları Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 6. Maddesine Göre*; "Özel eğitim, Türk Millî Eğitimnin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kapasitelerini en üst düzeyde kullanmaları, üst öğrenime, meslek hayatına ve toplumsal yaşama hazırlanmalarını amaçlar" (URL-2, 2018) niteliklerine uygun olarak açılmaktadır.

Bu amaçlar doğrultusunda Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından açılan okul/ kurum listesi tablodaki gibidir.

Tablo 1. Özel Eğitim Veren Kurumların Listesi (URL-3).

Sayı	Kurum Adları	Sayı	Kurum Adları
1	Rehberlik ve Araştırma Merkezleri (RAM)	10	Ortaokul (Görme Engelliler)
2	Özel Eğitim Anaokulları	11	Ortaokul (Ortopedik Engelliler)
3	İlkokul (Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler)	12	Ortaokul (Uyum Güçlüğü Olanlar)
4	İlkokul (İşitme Engelliler)	13	Meslek Liseleri (İşitme Engelliler)
5	İlkokul (Görme Engelliler)	14	Meslek Liseleri (Ortopedik Engelliler)
6	İlkokul (Ortopedik Engelliler)	15	Özel Eğitim Uygulama Merkezi (I, II ve III. Kademe)
7	İlkokul (Uyum Güçlüğü Olanlar)	16	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (I, II ve III. Kademe)
8	Ortaokul (Hafif Düzeyde Zihinsel Engelliler)	17	Özel Eğitim Ve Mesleki Eğitim Merkezi (Zihinsel Engelliler III. Kademe),
9	Ortaokul (İşitme Engelliler)	18	Özel Eğitim Ve Mesleki Eğitim Merkezi (Görme Engelliler III. Kademe)

Bu kurumlar dışında, normal öğrencilere eğitim veren ilkokul, ortaokul ve liselerde de kaynaştırma eğitimi adı altında hafif düzey zihinsel engelli bireylere kaynaştırma öğrencisi olarak normal akranlarının bulunduğu sınıflarda eğitim alma imkânı tanınmakta olup yine bu okullarda özel sınıflar açılarak eğitimler verilmektedir. Bu özel sınıflara alt özel sınıf denmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler programlara yerleştirilirken,

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde açıklandığı üzere bireyin Rehberlik ve Araştırma Merkezleri [RAM]'ın teklifi ve Milli Eğitimin onayı ile Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu kurulur ve son olarak Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunun raporu ile kaynaştırmaya verilmek üzere örgün eğitim veren okula mı yönlendirileceği yoksa özel eğitim okullarına mı yönlendirileceği belirlenmektedir. Eğer yapılan değerlendirme sonucunda bireyin engel derecesinin hafif olduğu sonucuna varılırsa, birey kaynaştırma öğrencisi olarak verilebilmektedir.

2. 1. 2. 1. Kaynaştırma

Hafif düzeyde zihinsel yetersizliği bulunan öğrencilerin en az kısıtlayıcı ortam olarak tabir edilen özel eğitime ihtiyacı olmayan öğrencilerin bulunduğu sınıflarda birlikte eğitim alması olarak tanımlanmaktadır (Akdemir-Okta, 2008; Çetinkaya, 2008; Gözün ve Yıkılmış, 2004). Burada özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci, akranlarıyla iletişim kurma imkânı bulmakta, arkadaşlıklar kurmayı, ortaklaşa çalışmayı, paylaşımcılığı, bazı sorunlarla nasıl mücadele edebileceğini vb. etkileşimleri öğrenebilmektedir. Aynı zamanda, normal olarak adlandırılan öğrencilerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri tanıması ve onlarla yaşamayı öğrenmesi sağlanmış olur.

2. 1. 2. 2. Alt Özel Sınıf

Kaynaştırma eğitimi sürecinde bazı ilkokullarda alt özel sınıflar açılabilir ve alt özel sınıf, normal eğitim veren örgün eğitim kurumlarında özel eğitim metotlarıyla eğitim-öğretim gerçekleştirilen sınıflar olarak tanımlanabilir (Çetinkaya, 2008). Örgün eğitim okullarında hafif düzeyde yetersizliğe sahip çocuklar için açılmış olan özel sınıflardır. Bu sınıflarda eğitim alan çocuklar bazı dersleri normal sınıflarda alırken bazı dersleri de yetersizliklerine göre alt özel sınıf dediğimiz kendi sınıflarında alır.

2. 1. 3. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Bireylerin Sınıflandırılması

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin sınıflandırılması konusunda kesin bir yargı mevcut değildir. Bunun nedeni bazı bilim adamları ve araştırmacıların bireyleri sınıflandırmanın doğru olmayacağını düşünmesi, bireyleri toplumdaki ayıracağına inanılması, bireylerin farklı olduklarını düşünmelerine neden olması gibi endişelere ve inançlara sahip olmalarıdır. Bir sınıflandırma yapılmaya çalışılmasındaki amaç ise; özel eğitime ihtiyacı olan bireylere tanı koyma, bu bireyleri tanıma, bu bireylerin eğitim ihtiyaçlarını belirleme ve eğitim ihtiyaçlarını daha iyi bir şekilde karşılamak için planlama yapabilmektir. Bazı araştırmacılarca özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ortak özelliklerine

göre veya eğitim ihtiyaçlarına göre sınıflandırılmışlardır. Fakat yapılan sınıflandırmaların tam anlamıyla bu amaçların tümünü karşılamadığı ayrıca her bireyin bir veya birden fazla engeli olabilme durumundan dolayı, daha önceki araştırmalar doğrultusunda söylenebilmektedir (Ataman, 2005; Ersoy ve Avcı, 2001; Özsoy, 2002). Bu nedenle en bilindik haliyle zihinsel, görme, işitme ve bedensel engelli, ortopedik yetersizlik, otistik, down sendromlu, öğrenme güçlüğü olan, duyu ve davranış bozukluğu vb. şeklinde sınıflama yapılabilir.

2. 1. 3. 1. Zihinsel Engelliler

Zihinsel engel, “18 yaşından önce ortaya çıkan zihinsel işlevler ile kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde anlamlı sınırlılıklar görülen yetersizlik durumudur” (MEB, 2006, s. 17). Zihinsel engelli bireyler eğitim ihtiyaçlarına göre ve neyi öğrenip öğrenemeyecekleri sorusuna cevap bulmak adına eğitilebilir (hafif), öğretilebilir (orta), ağır ve çok ağır olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

a) *Eğitilebilir (Hafif) zihinsel engelliler*: “Zekâ bölümleri 50-54 ve 70-75 arasında olan bireylerdir” (Şahinöz, 2013, s. 4). Eğitilebilir zihinsel engelliler, öz bakım becerilerini, akademik becerilerin temel kavramlarını öğrenebilecekleri gibi ileriki yaşlarda da kendilerini geçindirebilecek bazı işler yapabilirler (Eripek, 2002).

b) *Öğretilebilir (Orta) zihinsel engelliler*: “Zekâ bölümleri 25-35 ve 50-55 arasında olan bireylerdir” (Şahinöz, 2013, s. 4). Bu bireyler akademik becerileri kazamazken günlük hayatta sosyal uyum becerilerini, öz bakım becerilerini ve iletişim becerilerini öğrenebilirler. İleriki yaşlarda ise basit işlerde veya ev, okul, yatılı kurumlar gibi korumalı işlerde çalışabilirler (Eripek, 2002).

c) *Ağır ve çok ağır derecede zihinsel engelliler*: “Zekâ bölümleri 35 ve daha altı olan bireylerdir.” Bu gruptaki bireyler bazı öz bakım becerilerini öğrenebilirler fakat genelde yaşamları boyunca çevrelerinin yardımı olmadan ihtiyaçlarını karşılayamazlar ve bakıma ihtiyaçları vardır (Şahinöz, 2013).

2. 1. 3. 2. Görme Engelliler

Görme engelli bireyler ya az görürler ya da hiç görmezler. Az görenler, çevrelerindeki nesnelere tam olarak ayırt edemeyebilirler. Görme engelli birey ister az görsün ister hiç görmesin okullara yerleştirilirken aynı durumda kabul edilmektedirler. Görme engelli bireyler, iletişimde buldukları insanların el, kol ve mimik gibi hareketlerini tam olarak kavrayamazlar, öz bakım becerileri konusunda diğer insanların neler yaptıklarını göremediklerinden dolayı yardıma ihtiyaç duyarlar, akranlarıyla oyun

oyarken görme yetersizliği, oyunları öyküleştirmede zorlanmasına sebep olur ve gelişimi için gerekli yaşantıya sahip olamazlar ve öz bakım olsun, sosyal çevre olsun, sosyal iletişim olsun hemen her konuda yardıma ihtiyaç duyarlar (Küçüköner ve Yıldız, 1999).

2. 1. 3. 3. İşitme Engelliler

İşitme yetersizliği olan bireylerle ilgili farklı tanımlar bulunmakta olup bu durum değişik bilim adamlarının farklı bakış açılarından süre gelmektedir. En genel anlamda işitme yetersizliği, kişinin işitme duyarlılığının normal işitme değerlerinin dışındaki derecelerde farklılık göstermesi ve buna bağlı olarak bireyin kişisel gelişiminde, dil gelişiminde, duygusal gelişiminde ve eğitimsel gelişiminde gerilikler göstermesi olarak tanımlanmaktadır (Akçamete, 2005; Ersoy ve Avcı, 2001; Özsoy, 2002; Şahinöz, 2013).

2. 1. 3. 4. Ortopedik Yetersizliği Olan Bireyler

Ortopedik veya bedensel yetersizliği olan bireylerde iskelet ve kas sisteminden kaynaklanan bazı bozukluklar, sinir sistemindeki bozukluk veya zedelenmeler ve yaşantılar yoluyla sonradan oluşabilecek kaza veya benzeri durumlar sonucunda bireyin hareket sisteminde oluşan yetersizlik olarak tanımlanmaktadır. Bu gruptaki bireyler öz bakım becerilerinde, motor becerilerinde, iletişim becerilerinde, işitsel ve görsel becerilerinde ve bilişsel becerilerinde eksiklikler yaşayabilir (Küçüköner ve Yıldız, 1999).

2. 1. 3. 5. Özel Öğrenme Güçlüğü Olanlar

Diğer engel türlerinde de olduğu gibi öğrenme güçlüğü olanlarla ilgili de net bir tanım bulunmamakla birlikte en genel tanımıyla beyinin işleyişindeki bazı eksiklerden, kalıtsal bozukluklardan, biyo-kimyasal etmenlerden ve çevresel etmenlerden kaynaklanan bireyin okuma-yazma, sözlü veya yazılı dil kullanma, matematik ve diğer dersleri anlama, problem çözme, dinleme ve düşünme becerilerinde eksiklikler yaşaması, bunlardan bir veya bir kaçının kişide yetersizlik olarak bulunması durumudur (MEB, 2006). "Engelli çocuklar arasında en büyük grubu öğrenme güçlüğü olan çocuklar oluşturmaktadır" (Sucuoğlu ve Kargın, 2010, s. 86).

2. 1. 3. 6. Duygu ve Davranış Bozukluğu Olanlar

Duygu ve davranış bozukluğu hakkında belirli bir tanım bulunmamakla birlikte diğer engel gruplarının etkileşimi veya etkisi ile ortaya çıkan bir durum olarak nitelendirilmektedir. Bu bireylerin okul yaşantılarında kişisel, akademik, sosyal ve mesleki

becerileri yerine getirmelerinde olumsuzluklar yaşanır ve toplumun kültürel yapısına uygun olmayacak davranış problemlerini beraberinde getirir. Duygu ve davranış bozukluğu kolay tanımlanabilecek bir alan değildir öyle ki çeşitliliği çoktur. Bireylerde davranış bozuklukları, kaygı ve heyecan bozuklukları, depresyon ve mutsuzluk hali, iyi ilişkiler kurma becerisinde zorluklar yaşama, sağlık sorunları ile açıklanamayan öğrenme güçlüğü, herhangi bir olay karşısında beklenin dışında tepkiler verme veya abartılı tepkiler verme gibi sorun ve bozukluklar görülebilmektedir (MEB, 2013).

2. 1. 3. 7. Otizmliler

Otizm spektrum bozukluğunun neden kaynaklandığı tam anlamıyla bilinmemektedir. Buna rağmen kalıtsal, biyolojik, sinir sistemi ve beyin temelli problemlerden kaynaklanabileceği gibi bulgular mevcuttur. Otizm bozukluğu erken yaşlarda ortaya çıkar ve bireyin davranışsal gelişiminde, iletişimsel gelişiminde, bilişsel gelişiminde, toplumsal etkileşiminde gerilikler veya sapma olması durumu olarak nitelendirilebilir. Ayrıca otizmlilerde kendilerini yineleyen davranışlar, ayrılma durumunda problemler yaşama aile bireylerinin varlığına ya da yokluğuna karşı kayıtsız kalma gibi bozukluklar da gözlenebilir (Eren, Deniz ve Düzkantar, 2013; Gökmen, 2010; Önal ve Çaydere, 2011; Pektaş, 2006; Yılmaz, 2010).

2. 1. 3. 8. Down Sendromlular

Down sendromu çok sık rastlanan ve zihinsel gerilikle birlikte seyreden kromozom bozukluğudur. Normal bireylerde 46 kromozom bulunurken down sendromlu bireylerde sebebi bilinmeyen bir nedenden ötürü 47 kromozom mevcuttur. Fazladan bulunan bu 1 kromozom bireyin zihinsel işlevlerinde yani beyin gelişiminde ve bedensel gelişiminde bazı bozukluklara neden olmaktadır. Bu gruptaki bireylerde fiziksel olarak kısa parmaklar, kısa eller, kısa boyun, geniş ayaklar, küçük burun ve ağız, avuç içerisinde tek çizgi bulunur ve bu çocuklar akranlarına göre fiziksel anlamda daha geridirler. Zihinsel anlamda ise ağır, orta ve hafif olmak üzere farklılıklar gösterirler (Şahinöz, 2013).

2. 1. 4. Bir Bireyde Birden Fazla Engel Gurubunun Görülme Durumu

Yukarıdaki engel gruplarının bir veya birkaçı zihinsel engelin derecesine bağlı olarak bir bireyde ortaya çıkabilir veya tam tersi şekilde herhangi bir engele bağlı olarak zihinsel yetersizlik oluşabilir ya da benzer şekilde farklı engel türleri de birbirine bağlı olarak oluşabilir. Yani bir bireyde birden fazla engel grubu (türü) görülebilmektedir ve bu gruptaki bireylere “Çok Engelli” denmektedir (Sarı, 2005).

Örneğin; “Orta derecede zihinsel engeli olan Feyza konuşurken kelimeleri tam anlamıyla çıkaramamakta ve çoğunluğunu yuvarlamaktadır. Feyza, okuma-yazma dersinde de gözlük kullanmasına rağmen yalnızca kalın ve büyük yazılmış harf ve kelimeleri okuyabilmektedir”. Bu durumda Feyza, zihinsel engeline ek olarak dil ve konuşma problemi ve görme problemi yaşadığından aynı anda birkaç yetersizliğe sahiptir. Başka bir örnek verecek olursak; Down sendromlu olan Sudenaz, yanına yaklaşan öğretmene tükürmekte, sandalyesinde otururken ayaklarını masanın üzerine uzatmakta ve uyarıldığında ağzından enteresan sesler çıkarmaktadır. Bu durumda Sudenaz, tanılanmış engeli dışında aynı zamanda duygu ve davranış bozukluğu olan bir çocuktur. Buna benzer başka durumlarda ise diğer engel türleri de görülebilmektedir. Bu nedenle engel türleri tam olarak tanımlanamamakta ve bir bireyde birden fazla engel görülebilmektedir.

2. 1. 5. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler İçin Eğitim Programlarının Hazırlanması

2. 1. 5. 1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler Rehberlik Araştırma Merkezlerinde tanılanmalarının ardından eğitim görecekleri özel eğitim okullarına yerleştirilir ve her bir öğrenci için bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanır. Bu programın amacı “Öğrenciye, öğrencinin ailesine ve okul personeline öğrencinin bir yıl sonunda neler kazanabileceği hakkında bilgi sağlamaktır” (Avcıoğlu, 2011, s. 67). Program BEP toplantıları sırasında yapılır ve bu toplantı öğrencinin eğitimiyle ilgilenen kişiler tarafından tartışılarak program geliştirilir. Bu programda her bir öğrenci için ayrıntılı olacak şekilde Bireysel Gelişim Raporu hazırlanarak değerlendirmeler yapılır ve bu rapor dönem sonunda karne ile birlikte verilir (URL-4, 2018). Ayrıca “Bireyselleştirilmiş eğitim programında özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciye kazandırılacak davranışların neler olduğu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede kazandırılacağı belirtilir” (Sucuoğlu ve Kargın, 2010, s. 160).

2. 1. 5. 2. Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP)

“Öğretim planının dayanağı, bireyselleştirilmiş eğitim programıdır. Bireyselleştirilmiş eğitim programında öğrencinin kazanması gereken davranışları kazanması için öğrencinin ve çalışanların yapması gerekenleri ayrıntılı, belirgin ve açıkça belirten plandır” (Avcıoğlu, 2011, s. 101). Bireyselleştirilmiş öğretim planı bir nevi günlük plan ya da ders planı olarak düşünülebilir aylık, haftalık veya günlük olarak da hazırlanabilmektedir. Bu planda BEP’te

alınmış olan uzun dönemli amaca ulaşmak için kısa dönemli amaçlar belirlenir ve bu amaçları nasıl ve ne kadar sürede ulaşılabileceği, ders içerisinde ne gibi aktiviteler yapılacağı ve hangi materyallerin kullanılacağı ayrıntılı olarak belirtilir.

2. 1. 6. Öğretmenlerde Bulunması Gereken Davranış ve Tutumlar

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitiminin etkili bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için özel eğitim okullardaki ve kaynaştırma eğitimi verilen okullardaki öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan bireyler hakkında bilgilendirilmeleri, bu çocuklara nasıl eğitim verecekleri hakkında bilgi sahibi olmaları, hazırlanacak olan plan ve programların özel eğitime ihtiyacı olan bireylere göre düzenlenmesi, diğer öğrencilerle etkileşiminin sağlanması için ortam hazırlanması ve buldukları ortama ayak uydurabilmeleri için gerekli fiziksel ve sosyal çevrenin hazırlanması gibi konularda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu konuda öğretmenlere düşen sorumluluk MEB (URL-5, 1982) tarafından “Eğitimin niteliğinin yükseltilmesinde, insanların ve toplumun geliştirilmesinde öğretmen’in rolü çok büyük ve önemlidir” şeklinde açıklanmıştır. Yine Çetin (2001) tarafından yapılan bir araştırmada ideal bir öğretmenin nasıl olması gerektiği öğrenciler tarafından; alanına hâkim, ders ortamında farklı teknikleri kullanabilen, öğrencinin gözünden bakabilen, eğitim anlamında eksikliği olmayan, bilimsel anlamda bilgi sahibi olan, öğrenci farklılıklarını göz önünde bulundurarak değerlendirmelerini yapabilen, saygı ve sevgisini eksik etmeyen kişi olarak tanımlanmıştır.

Bir eğitim alanı olan müzik eğitiminin de geliştirilmesinde öğretmenin rolü çok önemli olmakla birlikte, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerle çalışan müzik öğretmenlerinin de aldıkları eğitimi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere göre düzenlemesi, özverili ve yenilikçi yaklaşımlarla eğitim vermesi gerektiği düşünülmektedir.

Günümüzde, Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlere düşen görev ve sorumlulukları, ihtiyaçlar doğrultusunda belirleyerek ve öğretmenlik mesleki genel yeterlikleri üzerine çalışmalar yaparak görevde olan ve göreve yeni başlayacak olan öğretmenlere yol göstermeyi hedeflemiştir.

Bu amaçla 2006 yılında öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri ile birlikte “Öğretmenlik Mesleği Özel Alan Yeterlikleri” çalışmaları da yürütülmeye başlanmış ve 2008’de 14 alana özgü özel alan yeterlikleri yayımlanmıştır (URL-6, 2008). Bu alanlardan biri özel eğitim ve müzik öğretmeni özel alan yeterlikleri iken her alan içerisinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylere ilişkin ifadeler yer verilmiştir. En son 2017 yılında her ders için ayrı ayrı özel alan yeterliği hazırlamak yerine sadece “Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri” hazırlanmıştır. Bu kılavuzda öğretmenlik genel yeterliliği “Bir işi etkili ve verimli biçimde yerine getirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, beceri, tutum ve değerlerdir”

şeklinde tanımlanmıştır. Yine aynı belgenin devam eden bölümlerinde özel eğitime ihtiyacı olan bireylerle ilgili öğretmenlerin genel yeterlik alanları içerisinde bir takım ifadeler yer almaktadır. Bu ifadeler aşağıdaki gibidir.

1. *“B1.3. Öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve sosyokültürel özelliklerini dikkate alarak esnek öğretim planları hazırlar.*
2. *B2.3. Öğrenme ortamları öğrencilerin bireysel farklılıklarını ve ihtiyaçlarını dikkate alarak düzenler.*
3. *B3.5. Öğretme ve öğrenme sürecini yürütürken, özel gereksinimleri olan öğrencileri dikkate alır.*
4. *C1.2. Bireysel ve kültürel farklılıklara saygılıdır.*
5. *C2.1. Her öğrenciye insan ve birey olarak değer verir.*
6. *C2.2. Her öğrencinin öğrenebileceğini savunur” (URL-7, 2017).*

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı gibi Millî Eğitim Bakanlığı özel eğitime büyük önem vermekte ve öğretmenlerin yeterlikleri arasında yer alması gereken özel eğitime, bireysel farklılıklara dolayısıyla da öğretmen tutumlarına vurgu yapmaktadır.

Öğretmen tutumlarının, hayata hazırlanma sürecinde öğrencilerin ders başarısını olumlu ve olumsuz yönde etkileyeceği düşüncesinden yola çıkılarak tutum kavramına da açıklık getirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Tutum: “Bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir” (Smith, 1996’dan akt., Kağıtçıbaşı, 2010, s. 110). Burada psikolojik obje kavramı “birey için bir anlam taşıyan, bireyin farkında olduğu herhangi bir obje” anlamına gelmektedir (Kağıtçıbaşı, 2010, s. 111).

Örneğin, Tuğçe ve Seda’nın melek figürlü gümüş kolyeleri vardır. Tuğçe, kolyesini her gün takar ve kolye karardığı için zaman zaman gümüşçüye verip kolyeyi parlatmasını ister. Tuğçe için bu kolyenin önemli olmasının sebebi annesinden yadigâr kalmasıdır. Bu durumda Tuğçe kolye objesine karşı olumlu tutum geliştirmiştir. Seda’nın da kolyesi kararır ama Seda kolyeyi parlatma ihtiyacı hissetmez. Çünkü Seda’nın kolyesinin değerli olması için herhangi bir sebebi yoktur. Bu durumda kolye Seda için psikolojik bir obje değildir. Yani bir kişi için önemli olan bir şey başkası için önemli olmazken tutum geliştirilecek şey de bir obje olmak zorunda değildir. Çapri ve Çelikkaleli’nin (2008) de yaptığı bir çalışmada da ifade ettiği gibi kişiler, fikirlere, karşılaştıkları olaylara, buldukları ortamlara, çevrelerindeki insanlara, mesleklere karşı da tutum geliştirebilir.

Ayrıca, tutumların direk olarak gözlenip ortaya çıkarılabilen bir durum olmadığı, tutumun gözlenebilmesi için davranış olarak ortaya çıkması gerektiği ve kişinin

davranışından yola çıkılarak tutumu hakkında çıkarımlar yapılabileceği Üstüner (2006) tarafından da ifade edilmiştir.

2. 1. 7. Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Programlarında “Özel Eğitim” Dersi

Türkiye’de eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği programlarında hangi derslerin hangi yıl ve dönemlerde okutulacağı diğer eğitim fakülteleri öğretmen yetiştirme programlarında da olduğu gibi Yüksek Öğretim Kurulu (YÖK) tarafından belirlenmiştir. “Özel Eğitim” dersi öğretmenlik meslek dersleri kategorisinde yer almakta olup dört yıllık eğitim öğretim periyodunda yalnızca 8. Yarıyılıda okutulmaktadır. Ayrıca YÖK’ün 1998 yılında yayınlamış olduğu “Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarında” müzik öğretmenliği bölümünün öğretmenlik meslek bilgisi alanında “Özel Eğitim” dersi bulunmamaktayken bu ders 2007 yılının Haziran ayından itibaren Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği programlarına eklenmiştir.

“Özel Eğitim” dersinin içeriğinde öğretmen adaylarına YÖK’ün belirlemiş olduğu program doğrultusunda;

“Özel eğitimin tanımı, özel eğitimle ilgili temel ilkeler, engelliliği oluşturan nedenler, erken tanı ve tedavinin önemi, engele bakışla ilgili tarihsel yaklaşım, zihinsel engelli, işitme engelli, görme engelli, bedensel engelli, dil ve iletişim bozukluğu olan, süregelen hastalığı olan, özel öğrenme güçlüğü gösteren, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan, otistik ve üstün yetenekli çocukların özellikleri ve eğitimleri, farklı gelişen çocukların oyun yoluyla eğitimi, özel eğitime muhtaç çocukların ailelerinde gözlenen tepkiler, ülkemizde özel eğitimin durumu, bu amaçla kurulmuş kurum ve kuruluşlar” (URL-8, 2007).

Konuları öğretilmektedir ve dersler teorik olarak işlenmektedir.

Son olarak YÖK (URL-9, 2018) tarafından yeni “Öğretmenlik Lisans Programları” yayınlanmıştır. Yayınlanmış olan yeni “Müzik Öğretmenliği Lisans Programı”nda özel eğitim içerikli olan ders yine 4 yıllık eğitim-öğretim periyodunun 8. yarıyılında okutulacaktır. Bir önceki programdan farklı olarak bu dersin ismi “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” olarak değiştirilmiş ve dersin içeriği şu şekilde güncellenmiştir:

“Özel eğitimle ilgili temel kavramlar; özel eğitimin ilkeleri ve tarihsel gelişimi; özel eğitimle ilgili yasal düzenlemeler; özel eğitimde tanı ve değerlendirme; öğretimin bireyselleştirilmesi; kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri; ailenin eğitime katılımı ve aileyle işbirliği; farklı yetersizlik ve yetenek gruplarının özellikleri; farklı

gruplara yönelik eğitim yaklaşımları ve öğretim stratejileri; sınıf yönetiminde etkili stratejiler ve davranış yönetimi” (s. 31).

Ayrıca, aynı programın ilerleyen bölümlerinde meslek bilgisi seçmeli dersleri ana başlığı altında “Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu” ile “Öğrenme Güçlüğü” dersleri eklenmiştir.

Türkiye’de müzik öğretmeni adayları üniversitelerin eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği programlarından mezun olduktan sonra veya yine üniversitelerin konservatuar bölümlerinden mezun olduktan sonra pedagojik formasyon alıp MEB’e bağlı ortaokul, lise, halk eğitim merkezleri ve özel eğitim okullarına atanabilmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların eğitim-öğretimden yararlandığı özel eğitim okullarında müzik dersi bu çocuklar için büyük önem taşımaktadır.

“Müziğin önemli olmasının nedeni başarı getirmesidir ve bu başarı eğitimciler için çok önemlidir. Müzik, göz ardı edilmemesi gereken bir olgudur. Çünkü engelli bireyler için başarı önemlidir. Başarıyla birlikte motivasyon arttığı gibi engelli bireylerin özgüvenleri de artar. Bu güven duygusuyla birlikte diğer alanlardaki başarı da artar ve bireylerin başarılı olma istekleri pekişir” (Pratt, 1991’den akt., Artan, 2001, s. 45).

Özel eğitime ihtiyacı olan çocukların eğitiminde müzik bu kadar önemliyken özel eğitim okullarına ataması yapılan müzik öğretmenlerinin, çocukların özel durumlarıyla ilgili yeterli bilgiye sahip olmaları, çocukların müzik dersi BEP ve BÖP planlarını gerektiği şekilde düzenleyebilmesi için bilgi ve beceriye sahip olmaları, bu çocuklara planlarındaki kazanımları öğretmek için yaratıcı olmaları, gerektiğinde kendi materyallerini üretmeleri, ders esnasında farklı yöntem ve teknikleri kullanabilmeleri, Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Programlarında özel eğitim dersinden faydalanıp aldıkları alan ve meslek eğitimini özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara aktarabilmeleri, 2007 yılından önce Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Programlarında “Özel Eğitim” dersi olmamasından dolayı bu dönemlerde eğitim alan müzik öğretmeni adaylarının da özel eğitim okullarında ne derece yeterli olduğu ve bu okullara atanan tüm müzik öğretmenlerinin olumlu ve olumsuz tutumlarının neler olduğunun özel eğitime ihtiyacı olan çocukların istenilen yönde davranış değiştirmesi, planlarda belirlenen kazanımları öğrenebilmesi ve hayata hazırlanabilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Bu düşünceden yola çıkılarak özel eğitimde müzik öğretimi ve müzik etkinlikleri, müzik öğretmenlerinin özel eğitime yönelik özyeterlik algıları ve tutumları ve özel eğitimde müzik konulu genel araştırmaların incelenerek benzer veya farklı yönlerinin ve bir takım özelliklerinin irdelenmesinin bu araştırmaya ışık tutacağına inanılmaktadır.

2. 1. 8. Özel Eğitimde Müzik Öğretimi ve Müzik Etkinliklerini Konu Alan Akademik Çalışmalar

Kurt'un (2006) yayımlanmış olduğu çalışmada, orta düzeyde zihinsel yetersizliği bulunan İstanbul'daki üç ayrı özel eğitim merkezine devam eden 4-6 yaş arasındaki toplam 32 çocuğun öğrenmelerinde, müzik etkinliklerinin etkisini saptamayı amaçlarken, çalışma rastgele seçilen deney ve kontrol grubuna toplam 4 hafta olmak üzere ve bir hafta aralık verilerek 30 dakika boyunca deney grubuna verilmiş bilgisayar uygulaması verilmiştir. Bu uygulama verilmeden önce, beş dakika olmak üzere müzik dinletilmiştir. Çalışma sonuçlarına göre müziğin, öğrenme üzerinde olumlu bir etkisi olmadığı ve bu sonucun literatürdeki bazı araştırmalar ile benzerlik taşıdığı, diğerleri ile de farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmasında böyle bir sonuca ulaşmasının nedenini müzikle eşdeğer zamanda bilgisayar kullanılmasına bağlamıştır.

Çadır ve Avcioğlu (2008) yürütmüş olduğu araştırmasında, müzik terapi yöntemiyle hazırlanan eğitim sürecinin zihinsel engelli çocukların, bazı sosyal becerileri öğrenmeleri üzerindeki etkilerini değerlendirmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda; başkalarını oyununa davet etme, üstüne düşen görevleri yapma becerilerini kazanmalarında, aldığı eşyayı geri getirme davranışında, şarkı söyleme, müzik aleti çalma vb. uygulamaların etkili olduğunu ve bu becerileri öğrenen çocukların uygulamadan sonra da aynı becerileri kullanmaya devam ettiklerini göstermiş ve çocukların kazandıkları becerileri farklı ortamlara da %100 oranında genelledebildikleri kaydedilmiştir.

Üç otizmli ergen çocukla çalışılan ve otizmli çocukların da herkes gibi bireysel duyarlılıklarının olduğunun ortaya konulması amaçlanan çalışmada, 6 ay boyunca ortalama 50 dakikadan oluşan şarkı dinleme, şarkı söyleme, müziksel etkinlikler vb. seansların video kayıt şeklinde kaydedilip incelenmesi ile gerçekleştirilirken, araştırma sonucunda, çocukların duygusal durumlarını bedensel işaretlerle anlattığı, şarkılara anlamlarına uygun ritmik hareketlerle eşlik ettiği, kendilerini ifade etme yöntemi olarak taklit yoluyla öğrenilmiş bedensel ve mimiksel hareketlerle yansıtmışlardır. Sonuçta otizmli çocukların müziğin etkisiyle sözsüz işaretleri ve barındırdıkları duygular arasında anlamlı bir bağ olduğu ortaya çıkmıştır (Yılmaz, 2010).

Yılma (2010) tarafından yürütülen bir çalışmada, Edirne (13) ve Malatya (37) illerindeki Özel Eğitim Okulları'nda eğitim alan 7-11 yaş arasındaki eğitilebilir zihinsel engelli çocukların müziğe olan ilgilerinin ve müziksel algılamalarının ne düzeyde olduğunu belirlemek, eğitim gördükleri kurumlardaki müziksel etkinliklerde uyum içerisinde olabilmelerine yardımcı olmak ve kendilerini müzik yoluyla ifade etmelerine yardımcı olmak amacıyla müziksel içerikli anket uygulanmıştır. Çalışma, eğitilebilir zihinsel engelli çocukların, dinledikleri müzik türüne göre müziksel algılamaların da paralel olduğu,

cinsiyet farklılıklarından kaynaklı ayırım görülmediği, yaşadıkları şehirlerin duygu durumlarında, enstrüman bilgilerinde ve müziksel eylemlere yönelik algılarında farklılıklar yaratmadığı, yalnızca yaş farklılıklarının müzikal algı düzeylerinde fark yarattığı ve çevresel etkenlerin de müziksel algılarında farklılaşma yarattığı yine çevresel seslerle ilgili müziksel algıları arasında artı yönde anlamlı bir ilişki olduğu şeklinde sonuçlanmıştır.

Gökmen (2010, s. 6), otizmlili bir çocuğun müzik ve müzik çalışmalarına verdiği tepkiler “Niteliksel araştırmalarda betimsel tek-denekli etkileşimsel durum çalışması deseni” ile incelenerek 6 yaşındaki otizmlili çocuğun kendi isteğiyle müzik etkinliklerine katıldığı ve bunu sözel ya da beden diliyle ifade ettiği, verilen komutların tümüne uyduğu, çalgı aletlerini gerektiği gibi çaldığı ve kazandığı davranışları farklı ortamlarda da devam ettirebildiği sonuçlarına ulaşmıştır.

Güven (2011, s. 5) “Kaynaştırma eğitimi verilen ilköğretim okullarında işbirlikçi, öğrenme metodu ile işlenen müzik derslerinin öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, müziksel öğrenme düzeyleri ve sosyal statüleri üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak” adına yapmış olduğu çalışmasında, iki farklı okulda öğrenim gören 8. sınıf öğrencilerinden oluşan ve bunların 6’sı kaynaştırma öğrencisi olan toplam 46 öğrenci ile yürütülmüş ve araştırmada, deney grubuna 6 hafta boyunca araştırmacı tarafından belirlenen kendi ritim kalıbını oluşturma ve kendi ezgisini oluşturma konularını kapsayan kazanımlar işbirlikçi öğrenme yaklaşımlarından birlikte öğrenme tekniği ile dersler işlenmiş, kontrol grubuyla normal ders işlenmiştir. Çalışma sonunda öğrencilerin tümüne “Müzik Dersi Başarı Testi”, “Müziğe ilişkin Tutum Ölçeği”, “Öğrenci Görüşleri Formu” ve müzik öğretmenine “Müzik Öğretmeni Görüşme Formu” uygulanmıştır. Çalışma sonucunda, işbirlikçi öğrenme yönteminin kaynaştırma yapılan sınıflardaki öğrencilerin ders başarıları, müzik dersine ilişkin tutumları, bu öğrencilerin sosyal kabul düzeyleri ile tüm öğrencilerin müzik dersine ilişkin ilgi ve katılımları üzerinde olumlu etkisi olduğu ayrıca bu uygulama sayesinde öğrencilerin daha fazla iletişime geçmeye ve birbirlerini daha iyi tanımaya başladıkları sonuçlarına ulaşılırken, araştırmacı, müzik öğretmenliği lisans programlarında “Özel Eğitim” derslerinin haricinde “Özel Öğretim Yöntemleri” derslerinde de özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimleri ile ilgili de uygulamalara yer verilmesi, Staj dönemindeki öğretmen adaylarının kaynaştırma öğrencisi olan okullara da gönderilip bu konuda deneyimler yaşaması, müzik öğretmenlerine işbirlikçi Öğrenme ve kaynaştırma uygulaması ile ilgili hizmet içi eğitimler verilmesi, kaynaştırma uygulamasının olduğu sınıflardaki öğretmenlerin ders planlarını kaynaştırma öğrencilerinin düzeylerine göre planlayabilmesi gibi önerilerde bulunmuştur.

Önal ve Çaydere’nin (2011) çalışmasında, otizmlili çocukların müzik eğitimine yatkınlıklarının ve müziğe olan duyarlılıklarının ne düzeyde olduğunu tespit edebilmek

amaçlanmış olup, araştırmada çocukların yaşlarına uygun, melodisi akılda kalıcı olan ve sözleri kolay olan bir çocuk şarkısı öğretilmiştir. Araştırma sonucunda, çalışma yapılan iki denek de şarkının sözlerini ve ezgisini öğrenmiş ve şarkıya uygun ritim vurabilmişlerdir. Çocukların, ön oturumda şarkıya uygun ritim vuramamış olmaları otistik çocukların müzik eğitimlerine katılabileceklerinin göstergesi olmuştur. Otistik çocuklara bireysel müzik eğitimi verilmesi ve bireysel eğitim planları hazırlanması gerektiği bu çalışmanın sonuçları arasında verilmiştir.

Görme engelli bir öğrencinin müziksel duyuş yeteneği taşıdığı ve bu potansiyelini tam anlamıyla ölçmenin amaçladığı ve tarama modeli ile yürütülen çalışma, Türkiye'deki 16 Görme Engelliler İlköğretim Okulunda görev yapan müzik öğretmenlerinden 6 öğretmen ve bu okullarda okuyan öğrencilerden 73 öğrenci ile yürütülmüştür. Bu çalışmada, Braille İşaretler Sistemi ile bilgilerin yetersiz olduğu, bu işaretlerin tam anlamıyla kavranması gerektiği çünkü psikolojik olarak olumlu sonuçlar doğuracağı düşünülmüş ve bu işaret sisteminin diğer müzik konuları arasında köprü işlevi göreceği, bu konuda özel eğitim okullarındaki müzik öğretmenlerine özel eğitim verilmesi gerektiği ayrıca görme engelli çocukların da görüşleri alınarak ders öğretim planlarının hazırlanıp geliştirilmesi gerektiği ve son olarak Braille İşaret Sistemi eğitiminin, enstrüman performansını da tamamlayıcı bir görev üstlenebileceği sonuçlarına ulaşılmıştır (Akpınar, 2012).

Baydağ (2013) araştırmasında, görme engelli bireylere sosyalleşme süreçlerine katkı sağlama amacıyla müzik eğitimi verilerek, bu eğitim sürecinin bireylerin müziksel ilgi, müzikal motivasyon ve müzik yaşantılarına nasıl etkisi olduğunu belirlemek için "Müzikal Motivasyon Ölçeği", "Müziksel İlgi Ölçeği" ve Müzik yaşantısının şeklini belirlemek için anket uygulanmıştır. Araştırma, 9-10 yaşlarındaki 20 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, çocukların müziksel ilgi, motivasyon ve sosyalleşme değişikliklerinin yanında, çocuklarda zihinsel, psiko-motor ve dil gelişimlerinin de müzik eğitimi yoluyla desteklenebileceği yönünde bulgular elde edilmiştir.

Malkoç ve Ceylan (2013), araştırmaları ile okul öncesi dönemdeki işitme engelli çocuklara müzik eğitiminin çocukların gelişim özelliklerine hangi açılardan katkı sağlayabileceğini ölçmek istemiştir. Çalışma, 20 işitme engelli çocukla gerçekleştirilirken, deney ve kontrol grupları oluşturularak öntest-sontest modeli kullanılmıştır. Çalışmada veriler "Marmara Gelişim Ölçeği", "Gözlem Formu" ve "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanarak analiz edilmiştir. Oluşturulmuş olan müzik eğitimi programı ile eğitsel etkinliklerle beraber müzik terapisi ile birlikte tedavi edici çalışmalar yapılmıştır. Yapılan müzik eğitimi uygulamalarının işitme engelli çocuklar üzerinde müziksel beceri, zihinsel, sosyal,

bedensel, dil ve özbakım becerileri alanları üzerinde destekleyici olabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Eren ve diğerlerinin (2013, s. 1863) yayınladığı çalışmada, “Orff yaklaşımına göre hazırlanan müzik etkinlikleri içinde ipucunun giderek azaltılması yöntemi ile yapılan gömülü öğretimin otistik çocuklara kavram öğretmedeki etkililiği” konusunu ele almışlardır. Araştırmada, otizmli 3-6 yaş arasında 3 çocukla çalışılmıştır. Orff yaklaşımıyla müzik etkinlikleri hazırlanmış ve öğretilmek istenen rengin (sarı) öğretilmesinde etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada kullanılan orff yaklaşımını da içinde bulunduran müzik etkinliklerinin çocukların yaratıcılıklarını, iletişim ve sosyal becerilerini, dikkatlerini artırdığı yönünde etkisi olduğu ayrıca davranış problemlerinde de azalmaya sebep olduğu ortaya çıkmıştır.

Tek denekli araştırma modeli kullanılmış olan ve 3 uzman eğitimci tarafından MEB’in belirlediği öğretim programları çerçevesinde oluşturulmuş olan birbirine denk 11 sorulu ritmik beceri listesi Aksaray İlinde Özel Eğitim İlkokulundaki öğrenme güçlüğü olan üç çocuk üzerinde 4 ay boyunca uygulanan çalışma sonucunda, açık anlatım yönteminin müzik dersindeki ritmik beceri eğitiminde tüm denekler için etkili olduğu belirlenmiş ve çalışma sonunda özel eğitim okullarında çalışacak olan müzik öğretmenlerinin özel eğitim alanında yeterli bilgiye sahip olmalarına yönelik çalışmalar yapılabileceği, müzik öğretmenlerine konu ile ilgili hizmet içi eğitimlerin verilebileceği gibi önerilere yer verilmiştir (Öner, 2014).

Yılmaz, Topaloğlu ve Akyüzlüer (2014) tarafından, Grupla müzik etkinliği yapılarak otistik çocukların sosyal beceri düzeyleri incelenmiştir. Çalışma 4 otizmli çocukla yapılmış ve çalışmada grupla yapılan müzik etkinliği otizmi çocukların ilişki başlatma, ilişki kurma ve sürdürme becerileri, grupla birlikte hareket etme becerilerinin artı yönde değiştiği gözlenmiş ve araştırma sonucunda, grupla yapılan müzik etkinliklerinin otizmlilerin sosyal becerilerini geliştirdiği sonucuna varılmıştır.

Yılma ve Uçan (2014), hafif düzeydeki zihinsel yetersizliği bulunan çocuklara görsel destekli ve bire bir müzik eğitimi yoluyla müzik aletlerinin müzik ve piktogramlar (temsili ve grafiksel çizimler) aracılığı ile algılanabilirliğini incelemiştir. Çalışmada, beyin görüntüleme teknikleri ve davranışsal gözleme teknikleri kullanılmıştır. Çalışılan grubun yapılan şarkı söyleme etkinlikleri, çalgı çalma etkinlikleri ve çalıp söyleme etkinliklerinde sakin tavırlar sergilediği, komutlara uydukları gözlenmiştir. Ayrıca çocukların toplu aktivitelere katılma isteği ve kendilerini güvenli bir ortamda hissetmeleri ile olumlu tutum ve davranışların kazanılmasına yardımcı olmuştur. Çalışma süresinde zaman zaman müzik aletlerinin isimleri söylenip, zaman zaman da sorularak ve ilk dört haftada bireysel uygulamalı eğitimler verilerek yapılan eğitimde müzik aletlerinin piktogramlarının

seçebilme durumlarında artış görülmüş ve tüm uygulamalardan sonra çocukların mutlu oldukları şeklinde yorumlanarak sonuçlanmıştır.

Çelik (2016) yayınlamış olduğu çalışmasında, ritim aletlerinin down sendromlu çocuklara öğretilmenin basit yollarını bulmaya ve müziğin önemi vurgulamayı amaçlamıştır. Bir takım ritim kalıpları üzerinde egzersizler yapılmış ve çalışma sonucunda down sendromlu çocukların normal gelişim gösteren yaşlılarıyla aynı seviyede olabildikleri nadir alanlar olduğu düşünülerek müzikal etkinliklerin daha da önemli olduğu savunulup, bu bireylere ritim aletlerini öğretmenin, değişik öğretim yöntemleriyle ve basit işaretlerle öğretmenlerin işini kolaylaştırabileceği ve çok daha verimli bir şekilde uygulama yapmasını sağlayacağı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Pektaş (2016), otizmliler çocukların eğitiminde müziğin bir araç olarak ne denli bir gerçekliği yansıttığı, aynı zamanda eğitim verilen özel eğitim kurumlarındaki müzik derslerinde ne gibi etkinliklerin yapılabileceği ve bu çocukların hayatlarında köklü değişiklikler yapılabilmesi için faydalı önerilere ulaşmayı amaçlamış olup çalışma literatür taraması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma sonucunda edinilen bilgilere göre; otizmliler çocuklarla yapılan müzik etkinliklerinin bu çocuklar üzerinde kalıcı olumlu etkiler yarattığı, ritim tekrarı şeklinde yapılan çalışmaların çocukların problem davranışlarının yerini doldurabileceği, bu davranışları ortaya çıkaran etkenleri müzikle indirgeyebileceği, otizmliler çocuklarda, ismi söylenen çalgıyı gösterme davranışının öğretiminde eşzamanlı ipucu yöntemi ile öğretimin olumlu sonuç verdiği, kullanılan teknikler yoluyla çalışmanın yapıldığı ortamda iletişimini sürdürdürebildiği ve bu çocuklara öğretilmek istenen beceriyi müzik yoluyla daha hızlı ve etkili bir biçimde öğretilebileceği sonuçları ortaya çıkmıştır.

Ünal, Ece ve Yıkılmış (2016, s. 139) tarafından orta-hafif düzeydeki zihin engelli 5 çocuğa öz bakım becerilerinin öğretilmesi doğrultusunda şarkı öğretimi yoluyla el yıkama şarkısı bestelenip şarkının sözleriyle paralel davranışlar uygulanmıştır. "Araştırmada tek denekli araştırma modellerinden denekler arası yoklama evreli çoklu yoklama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama süreci yoklama, öğretim, genelleme ve izleme oturumlarından oluşmuştur". Araştırmada şarkı sözlerini öğretmek değil şarkı içerisinde geçen sözlerin davranışa dönüştürülmesi amaçlanmıştır. Çalışma, davranış kazandırma ve becerilerin kalıcı olarak sürdürülmesi sürecinde çalışmanın yapıldığı grubun %100'e yakın başarı sergilediği ortaya çıkmıştır.

Toksoy ve Başar (2017) yürüttükleri bir çalışmada, orta- ağır zihinsel yetersizliği olan ilkökula giden toplam 20 öğrencinin eğitiminde ritim çalışmalarının etkisini incelemiştir. Çalışma 2014-2015 ve 2015-2016 eğitim öğretim yıllarında yürütülmüştür. Araştırma 'Katılımlı ve Katılımsız Gözleme Dayalı Nitel Değerlendirme' yöntemiyle sonuçlandırılırken, çalışma sonucunda, bu çocuklarla yapılan ritim uygulamalarının,

çocukların psikomotor becerilerine ve duyuşsal gelişimlerine fazlasıyla katkı sağladığı, çocukların kendilerini yeterli hissetmesini sağladığını çünkü yapabileceklerini keşfetmelerine olanak sağladığı, buldukları ortamda yargılanmadan kabul gördüklerini ve kendilerini değerli hissettikleri vurgulanmış olup müziğin ve özellikle de ritim uygulamalarının çocuklar arasındaki farklılıkları aza indirdiği yönünde sonuçlanmıştır.

“Özel Eğitimde Müzik Öğretimi ve Müzik Etkinliklerini Konu Alan Akademik Çalışmalar” alt başlığı altında 18 çalışma incelenmiştir. Bu konu başlığında incelenen çalışmalardan yalnızca Kurt’un (2006) çalışmasında müziğin zihinsel engelli çocuklar üzerinde olumlu etkisi olmadığı, bunda müzikle birlikte bilgisayar kullanılmasının etkili olduğu ve bu durumun bazı çalışmalarla benzerlik taşıyıp bazı çalışmalarla farklılaştığı sonucuna varılırken, (Baydağ, 2013; Eren vd., 2013; Malkoç ve Ceylan, 2013; Toksoy ve Başar, 2017; Yılma ve Uçan, 2014; Yılmaz vd., 2014) çalışmalarının ortak özellikleri genellikle müziğin özel eğitime ihtiyacı olan bireyler üzerinde sosyalleşme sürecine, iletişim kurmaya, özbakım becerilerini kazanmaya, dil gelişimine ve bedensel hareketlerin kullanılmasına, müzik yoluyla öğrenilen davranışların sürekliliğine ve farklı ortamlara da aktarılmasına, müzik yoluyla rahatlamaya ve davranış problemlerinin azaltılmasına veya mutlu olmalarına ilişkin olumlu etkileri olduğu görülmektedir.

Çalışmaların çoğunlukla orta ve hafif düzeyde zihinsel engelli bireyler üzerinde ve otistik bireyler üzerinde uygulandığı nadiren de görme, işitme engellilerle öğrenme güçlüğü çeken çocuklar üzerinde uygulandığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca (Akpinar, 2012; Güven, 2011; Önal ve Çaydere, 2011; Öner, 2014) çalışmalarının sonuçlarından çıkarılan önerilerde genelde özel eğitim kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerine hizmetiçi eğitimlerin verilebileceği, alanla ilgili bilgi yetersizliklerinin olduğu, özel çocuklar için ayrı plan ve programların yapılması gerektiği ve müzik öğretmenlerinin lisans döneminde özel eğitim dersinin uygulamaya yönelik de verilmesi gerektiği şeklinde çıkarımlar mevcuttur.

2. 1. 9. Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime Yönelik Özyeterlik Algıları, Tutumlarına İlişkin Akademik Çalışmalar

Turan (2006, s. 6) çalışmasını, “özel eğitim alanında müzik dersi işleyen öğretmenlerin, müzik dersinden faydalanmada karşılaştıkları sorunlar” çerçevesinde ve seçilmiş olan 6 amaç (özel eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin, eğitimde müzikten yararlanma ile ilgili karşılaştıkları sorunlar, müzikten yararlanma ile ilgili yaş, cinsiyet, mezun olunan okul türü, özel eğitimde çalışma süreleri ve hizmet içi eğitim almaları) doğrultusunda incelemiştir. Tarama modeli kullanılan bu çalışmanın sonucunda İstanbul’daki özel eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin müzik dersi ile ilgili yeterliliklerinin düşük olduğu, ders esnasında kullanılan materyallerin yetersiz ve eğitim

ortamı için uygun olmadığı belirtilmiştir. Özel eğitim müzik dersi müfredat programlarının ve özel eğitim ile ilgili yayınların da yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, Özel eğitim alanında branşlaşma yoluna gidilmeli, müzik dersleri mümkün olduğunca müzik öğretmeni tarafından verilmeli, özel eğitim alanında çalışan öğretmenler için daha sık ve içerik olarak daha geniş kapsamlı hizmet içi eğitim programları düzenlenmeli gibi önerilerde de bulunulmuştur.

Dolapci (2013, s. 12) yapmış olduğu araştırmasında, öğretmen adaylarının özyeterlik algılarına göre kaynaştırma eğitime bakış açıları incelemiştir. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarına özyeterlik ölçeği, demografik bilgi formu, kaynaştırma eğitimi ile ilgili anket uygulanmış ve araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öz-yeterlik algılarının fazlasıyla yüksek olduğu, Öz-yeterlilik algıları ile tanımlayıcı bilgileri arasında ve kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri ile kaynaştırma eğitimi alma durumu arasında anlamlı farklılık olduğu, kaynaştırma eğitimi yeterliliği ile özyeterlik algıları arasındaki ilişkinin anlamlı olduğu ve konu ile ilgili eğitim alan öğretmenlerin kaynaştırma ile ilgili olan yöntemleri bilme konusunda yeterlikleri daha üstün olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca, öğretmen adaylarına özel eğitim dersinin yanında kaynaştırma eğitimi olan okullarda da uygulamalı derslerin verilmesi, lisans eğitimlerinde özel eğitim ile ilgili deneyimli öğretmenlerle çalışılması, öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi ile ilgili yeterliliği ile “Özel Eğitim” dersinin içeriği arasındaki ilişkinin araştırılması konularında öneriler verilmiştir.

İstanbul ilindeki “özel eğitim kurumlarında (özel eğitim uygulama merkezi, iş uygulama merkezi, mesleki eğitim merkezi) görev yapan meslek dersi öğretmenlerinin yeterliliklerini” ortaya çıkarmak için Kaya'nın (2013, s. 5) yürüttüğü bu araştırma, tarama yönteminin kullanıldığı betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın örneklemini bu kurumlarda çalışan yönetici ve öğretmenler oluştururken araştırma sonucunda alan bilgisi konusunda yetersizliklerin olduğu, öğrenme-öğretme boyutunda öğrencilerin bireysel farklılıklarından dolayı kuralların belirlenmesinde öğrenci fikirlerine çok fazla başvurulmadığı, okul, aile ve diğer meslek gruplarıyla işbirliği yapılma konusunda eksikliklerin olduğu, bu kurumlarda görev yapan öğretmenlerin çoğunluğunun hizmetiçi kurs almadığı gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma önerileri ise öğrencilerin sosyalleşmesi için etkinlikler düzenlenebileceği, öğretmenlere hizmetiçi kursların verilebileceği şeklindedir.

Dalkıran ve Nacakcı'ya (2016, s. 344) ait olan araştırmanın amacı, “zihin engelli bireylerin özel eğitim okullarında müzik dersinden ve uygulama faaliyetlerinden nasıl yararlandıklarını ve müzik dersinin uygulanma biçimlerini tespit etmektir”. Araştırmanın örneklemini farklı illerde çalışan 26 müzik öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılara Yarı yapılandırılmış görüşme uygulanmış ve veriler içerik analiziyle çözümlenmiş olup,

öğretmenlerin büyük çoğunluğunun müzik dersi etkinliklerinden uygulayabilecekleri ile mevcut öğretim programı ve müzik ders kitabına yönelik çelişkili görüş ve ifadelerinin olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrenciler için mutlu olmayı sağlayan, zevkin bir yolu olan, rahatlamamanın bir yolu olan rehabilite olmalarını sağlayan bir ders olduğunu belirtmişlerdir.

Kutlu (2018) çalışmasında, Trabzon ilindeki ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle karşılaştıkları sorunları tespit etmeyi amaçlamıştır. Bu bağlamda 22 müzik öğretmeni ile görüşme yaparak öğretmenlerin mesleki anlamda tecrübeli ancak özel eğitim öğrencileriyle çalışma anlamında tecrübesiz oldukları, lisans döneminde özel eğitim içerikli ders almadıkları, herhangi bir hizmetiçi eğitime tabi tutulmadıkları, bu öğrencilerin algı problemleri olduğu ve derslere katılım konusunda problemler yaşandığı ayrıca okullarda müzik materyallerinin yetersiz olduğu sonuçlarına ulaşmıştır.

“Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime Yönelik Özyeterlik Algıları, Tutumlarına İlişkin Akademik Çalışmalar” alt başlığı çerçevesinde incelenen araştırma sayısı 5’tir. Çalışmalar, öğretmenlerin özyeterlikleri yüksek olsa da özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla yapılan müzik dersi ile ilgili yeterliklerinin orta ve düşük olduğu şeklinde benzerlikler taşımaktadır. Bu konu başlığındaki çalışmaların ortak olarak verdiği öneriler de öğretmenlerin hizmetiçi eğitim almaları, lisans dönemindeki özel eğitim dersinin içeriğinin uygulamaya yönelik planlanması, plan ve programların özel çocuklara göre düzenlenmesi yönündedir.

2. 1. 10. Özel Eğitimde Müzik Konulu Genel Akademik Çalışmalar

Çakır Doğan (2011, s. 3) “Türkiye’de ilköğretim okullarında öğrenim gören eğitilebilir zihinsel engelli öğrencilere verilen müzik eğitiminin uygulanan müzik dersi öğretim programı, ders işlenişi ve derslerin işlendiği sınıf ortamı açısından durumunu tespit etmeyi” amaçlamıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye’de açılmış olan eğitilebilir zihinsel engelliler ilköğretim okullarında bu öğrencilerle Müzik dersi işleyen özel eğitim sınıf öğretmenleri ve müzik öğretmenleri oluştururken öğretmenlere anket uygulanarak alınan bilgiler doğrultusunda ve Kanada, İngiltere ve Yeni Zelanda ülkelerinde eğitilebilir zihinsel engelli öğrenciler için ilköğretim müzik dersi öğretim programları incelenerek bir öğretim programı modeli önerisi oluşturulmuştur.

Eren (2014, s. 2593) makalesinde, “müziğin özel eğitim alanında farklı kullanımlarına değinerek, Türkiye’de özel eğitim alanında uygulanan birkaç uygulama örneğine yer vermiştir”. Çalışmada verilen uygulama örnekleri, 4 otistik çocuğa müzik etkinlikleriyle kavram öğretimi, 5 özel eğitim gerektiren çocuğa şarkı söyleme, ritim ve

dans gibi müzikal etkinliklerle kavram öğretimi, 12-18 yaş arası karma bir grupla ritim, oyun, dans vb etkinliklerle iletişim becerileri ve sosyal etkinliklerin artırılması şeklindedir. Araştırmada, Lisans döneminde 2006 yılına kadar özel eğitim dersi almayan müzik öğretmenleri adayları mezun olduktan sonra özel eğitime ihtiyacı olan bireylerle de çalışmak durumunda olduğu, 2006-2012 yılları arasında özel eğitim dersi olduğu halde içeriğinin teoride kaldığı ve verimli olmadığı, özel çocuklar için özel planlamalar, düzenlemeler ve uygulamalar yapılarak onların ihtiyaçlarının karşılanması gerekirken bu konularda öğretmenlerin yetersiz kaldığı bilgilerinden yola çıkılarak, bu makalede örnek olarak verilen 3 çalışmaya benzer çalışmaların her yaş grubu için düzenlenmesi, üniversitelerin müzik bölümlerinde özel eğitim derslerine ve özel eğitim uygulamalarına daha fazla yer verilmesi ve bu derslerde özel çocuklarla müzik etkinliklerinin nasıl yapılabileceği, onların hizmetine uygun hale nasıl getirileceği konularında öneriler verilmiştir.

Çelik, Sarı ve Doğru'nun (2015) yürüttükleri bir çalışmada, Türkiye'de ve Avrupa'da özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla yapılan müzik eğitimi çalışmalarının dağılımlarının nasıl olduğu incelenmiştir. Çalışmada Türkiye'de 11 tez, 13 makale, Avrupa'da ise 11 makale kategorileştirilerek analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, en çok 2009-2011 yılları arasında, en çok rehabilitasyon ve tedavi amacıyla, daha çok deneysel çalışma yöntemiyle, en çok otizm engel grubuna yönelik, daha çok 16 yaş ve üzerine yönelik çalışmalar yapıldığı ve Türkiye'de yapılan çalışmaların çok olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Karabulut, Karabulut ve Yıkılmış (2016) çalışmalarında, Türkiye'de 2005- 2015 yılları arasında özel eğitimde müziğe yönelik yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilerek nitel ve nicel araştırmaların kullanıldığı lisansüstü tezlerin neler olduğu, tek denekli araştırmaların kullanıldığı lisansüstü tezlerin neler olduğu araştırılmıştır. YÖK'ün internet sitesinden tarama yapılmış ve ulaşılan 20 yüksek lisans tezi betimsel analiz kullanılarak incelenmiştir. Tek denekli araştırmaların sonucunda ve nicel araştırmaların sonucunda, öğrencilerin sosyal beceri ve hayata hazırlanmalarına ilişkin olumlu sonuçlara varan çalışmalara ulaşılsa da becerilerin sınırlı sayıda olmasının ve çalışma sayısının yetersizliği vurgulanmıştır. Nitel araştırmaların sonucunda ise araştırma sayısının yetersiz olduğu buna rağmen elde edilen bulgular doğrultusunda özel çocukların da müzik yeteneğine sahip oldukları, bir çalışma sonucunda ise Talim Terbiye Kurulunun hazırlamış olduğu herhangi bir öğretim programının olmaması yer almaktadır. Ayrıca, Türkiye'deki çalışmaların müziğin bu alanında tedavi, öğretim yöntemi ve problem davranışların azaltılması adına kullanıldığı sonuçlarına varılmıştır.

"Özel Eğitimde Müzik Konulu Genel Akademik Çalışmalar" alt başlığı altında 4 araştırmaya rastlanmıştır. Araştırmaların (Çelik vd., 2015; Eren, 2014; Karabulut vd., 2016) bazıları önceki araştırmaların taranması şeklinde gerçekleşmiş ve müziğin daha çok

tedavi ve rehabilite amaçlarıyla kullanıldığı, araştırmaların yetersiz olup çeşitlendirilebileceği konularında ortaklık olduğu sonucuna varılırken, Çelik ve diğerlerinin (2015) çalışmasında Türkiye’de yapılan çalışmaların Avrupa’dakilerden daha fazla olduğu ve Karabulut ve diğerlerinin (2016) çalışmasında ise araştırma sayısının yetersiz olduğu vurgulanmıştır.

2. 1. 11. Literatür Taramasının Sonucu

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin yaşam standartlarını yükseltmek, bireysel bir takım ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlamak, topluma ayak uydurmalarına yardımcı olmak, öz bakım becerilerini geliştirmek, kendilerini mutlu hissetmelerini sağlamak, sosyal becerilerini geliştirmek, iletişim becerisini geliştirmek, özgüven duygusunu arttırmak ve hayatta birey olarak varlığından haberdar etmek adına müzik eğitimi oldukça önemlidir. Bu bağlamda, özel eğitim de eğitimin en önemli basamaklarından birini oluşturmaktadır. Öğretmen ise eğitimin vazgeçilmez unsuru olmakla beraber öğretmenin bilgiyi yansıtmaya sürecinde aldığı eğitim ve öğretme biçimi de çok önemlidir. Bu nedenle bu kategorideki bireylere eğitim veren öğretmenlerin bu özel bireylere nasıl eğitim verileceği noktasında gerekli bilgi ve tecrübeye sahip olması gerekmektedir. Bu durum araştırılma ihtiyacı doğurmaktadır ve araştırılmaya değer görülmektedir. Bu nedenle ülkemizde konu ile ilgili pek çok araştırma yapılmış ve bu araştırmalar içerisinde incelenenlerin çoğunluğu özel eğitimde müzik etkinliklerini içermektedir. Öğretmen yeterlikleri ve tutumları ile ilgili çalışmaların evrenini bir il veya yalnızca birkaç il oluşturmaktadır. Tüm Türkiye geneli sadece bir çalışmaya rastlanmış olup çalışmanın evrenini Türkiye’deki eğitilebilir zihinsel engelliler ilkokulları oluşturmuştur. Bu noktada Türkiye’de bu araştırmaya benzerlik teşkil edecek herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu araştırma, her ne kadar müziksel uygulamaya yönelik olmasa da, literatür taraması bölümündeki çalışmalar özel eğitime ihtiyacı olan çocukların da müzik etkinliklerine katılabileceklerine yönelik fikirlere ulaşılmasını sağlayarak ayrıca sonuç ve önerilerinden çıkarımlar yapılarak bu araştırmada kullanılan ölçek sorularının bazılarıyla ve araştırmanın amacıyla ilişkili olması açısından önemlilik arz etmektedir.

Son olarak, incelenen çalışmaların çoğunluğunun sonucunda da diğerlerinde olduğu gibi eğitim yetersizliği ve program yetersizliğinden kaynaklı olarak eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği programlarında özel eğitim alanına yönelik derslerde özel çocuklarla müzik etkinliklerinin nasıl yapılabileceği konusunda uygulamaların yapılabileceği önerileri bulunmaktadır ki; tüm bu sonuç ve öneriler bu araştırmanın amacı ile ilişkilidir ve bu konu araştırılmaya değer görülmüştür.

3. YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları, veri toplama süreci ile verilerin analizi sırasıyla açıklanmıştır.

3. 1. Araştırma Modeli

Araştırmada, betimsel araştırmalardan tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişteki veya halen varlığı devam eden bir durumun olduğu gibi betimlenmesini sağlayan araştırma yöntemidir. Sosyal bilimlerde sıkça kullanılırken yüz yüze görüşme, telefon, posta yoluyla anket, anket formu, internet ve e-mail yoluyla veri toplanabilmektedir (Ersoy, 2013).

3. 2. Araştırma Grubu

Çalışmanın araştırma grubunu 2017-2018 eğitim öğretim yılında MEB'e bağlı Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezleri (Okulları) ile Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde (Okullarında) kadrolu, sözleşmeli, görevlendirme ve ücretli olarak görev yapan 80 müzik öğretmeni oluştururken tesadüfî olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme kullanılmıştır.

Amaçlı örneklemede, çalışmanın amacına en iyi şekilde hizmet ettiğine inanılan en uygun birimler dikkate alınır (Baştürk ve Taştepe, 2013).

Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgileri Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Bilgilerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	49	61,3
	Erkek	31	38,8
	Toplam	80	100,0
Lisans Mezuniyeti	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	67,5
	Konservatuar	16	20,0
	Diğer	10	12,5
	Toplam	80	100,0
Çalışılan Okul	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	63,7
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	36,2
	Toplam	80	100,0

Tablo 2'nin devamı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Meslekte Hizmet Süresi	0-5 Yıl	16	20,0
	6-10 Yıl	19	23,8
	11-15 Yıl	16	20,0
	16-20 Yıl	29	36,2
	Toplam	80	100,0
Özel Eğitimle İlgili Eğitime Katılma Durumu	Evet	41	51,2
	Hayır	39	48,8
	Toplam	80	100,0
Lisans Eğitiminde Özel Eğitim Dersi Alma Durumu	Evet	12	15,0
	Hayır	68	85,0
	Toplam	80	100,0
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Dersi Vermede Kendini Yeterli Görme	Evet	54	67,5
	Hayır	26	32,5
	Toplam	80	100,0

Öğretmenler cinsiyet değişkenine göre 49'u (%61,3) kadın, 31'i (%38,8) erkek olarak dağılmaktadır.

Öğretmenler lisans mezuniyeti değişkenine göre 54'ü (%67,5) eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü, 16'sı (%20,0) konservatuar, 10'u (%12,5) diğer olarak dağılmaktadır.

Öğretmenler çalışılan okul değişkenine göre 51'i (%63,7) özel eğitim uygulama ve iş uygulama merkezi, 29'u (%36,2) özel eğitim mesleki eğitim merkezi olarak dağılmaktadır.

Öğretmenler meslekte hizmet süresi değişkenine göre 16'sı (%20,0) 0-5 yıl, 19'u (%23,8) 6-10 yıl, 16'sı (%20,0) 11-15 yıl, 29'u (%36,2) 16-20 yıl olarak dağılmaktadır.

Öğretmenler özel eğitimle ilgili eğitime katılma durumu değişkenine göre 41'i (%51,2) evet, 39'u (%48,8) hayır olarak dağılmaktadır.

Öğretmenler lisans eğitiminde özel eğitim dersi alma durumu değişkenine göre 12'si (%15,0) evet, 68'i (%85,0) hayır olarak dağılmaktadır.

Öğretmenler özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendi yeterli görme değişkenine göre 54'ü (%67,5) evet, 26'sı (%32,5) hayır olarak dağılmaktadır.

3. 3. Verilerin Toplanması

Çalışmanın verileri nicel araştırmalarda kullanılan anket ile elde edilmiştir. Anket'in 1. bölümünde yarı yapılandırılmış sorular yer alırken 2. bölümünde hazır ölçek kullanılmıştır.

3. 3. 1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, Dinç-Altun (2017) tarafından geliştirilen öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumlarını ölçen ölçek kullanılmıştır. Ölçek likert olarak 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler “1-Kesinlikle Katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Tarafsızım, 4-Katılıyorum, 5-Kesinlikle Katılıyorum” olarak yanıtlanmaktadır. Ölçekte s1 s2 s3 s5 s6 s7 s8 s9 s10 s11 s13 s16 s19 numaralı maddeler ters (5-Kesinlikle Katılmıyorum, 4-Katılmıyorum, 3-Tarafsızım, 2-Katılıyorum, 1-Kesinlikle Katılıyorum) olarak puanlanmaktadır. Dinç-Altun, (2017) yaptığı çalışmada ölçeğin yapı geçerliliği (açıklayıcı faktör analizi) ile ilgili KMO değerini 0.846; toplam açıklanan varyansı %57 olarak; faktör yükleri 0,5 ve üzeri olan 4 faktör (boyut) saptamıştır. Akademik Başarı Algısı boyutunu s1, s2, s3, s5, s6, s10, s14 maddeleri; Öğretim Formasyon Yeterliliği boyutunu s4, s12, s15, s16 maddeleri; Sınıf Yönetimi Algısı boyutunu s9, s19, s20 maddeleri; Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı boyutunu s7, s8, s13, s17, s18 maddeleri oluşturmaktadır. Ölçeğin genel puanı ve alt boyutlara ait puanlar hesaplanırken maddeler toplanarak madde sayısına bölünmektedir. Ölçekten alınabilecek puanlar 1 ile 5 arasında değişmektedir. Puanın yükselmesi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik öğretime ve birlikte ders işlemeye yönelik tutumların olumlu yönde yükseldiğini göstermektedir. Ölçek güvenirlik ve geçerlilik çalışmasında ölçeğin genel güvenirliği Cronbach’s Alpha=0.825 olmak üzere çok yüksek bulunmuştur. Bu araştırmada ise ölçeğin güvenirliği Alpha=0,803 olarak yine çok yüksek bulunmuştur.

Araştırmada kullanılmış olan ölçeğin 11. maddesi olan “Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin varlığı sınıftaki diğer öğrencilerin haklarını kısıtlar” sorusu bu araştırmanın örneklemine uymadığından ölçek sahibinin bilgisi dâhilinde çıkarılıp yerine dolgu maddesi olarak “Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler müziği okullarda değil özel müzik dersi alarak öğrenmeliler” sorusu eklenmiştir. Ayrıca bu soru ölçeğin aslında bulunmadığı ve dolgu maddesi olduğundan dolayı analiz edilmemiştir.

Araştırmada kullanılan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Formun 1. bölümünde demografik bilgilerin sorulduğu sorular ve araştırmacı tarafından hazırlanan açık uçlu sorular yer alırken, 2. bölümünde Dinç-Altun’un (2017) ölçeği bulunmaktadır.

Açık uçlu sorular: Açık uçlu sorular seçenekleri belirli olmayan, yanıtların cevaplayıcıya bırakıldığı, cevapların sınırlandırılmadığı sorulardır (Yücedağ, 1993).

Demografik bilgilerin sorulduğu formda örneklemin cinsiyeti, çalışılan okul türü, lisans mezuniyeti, meslekteki hizmet yılı, özel eğitim ile ilgili hizmet içi kurs veya seminer alma durumu, lisans eğitim döneminde özel eğitim dersi alınma durumu ve özel eğitim öğrencilerine ders vermede yeterlilik durumları sorulmuştur.

3. 3. 2. Veri Toplama Süreci

Araştırmada veriler toplanırken, araştırmacı tarafından Türkiye’de MEB’e bağlı okulların bulunduğu internet sayfasından alınan bilgiler doğrultusunda müzik öğretmeni bulunan Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezleri (Okulları) ile Özel Eğitim ve Mesleki Eğitim Merkezleri (Okulları) tek tek aranmış olup, okul müdürleri veya müdür yardımcıları ile görüşülerek izinleri dahilinde anketler e-mail yoluyla online anket formatında gönderilip depolanmıştır. Ulaşılamayan okullara ise anket, okulların resmi mail adresleri üzerinden gönderilmiştir.

3. 4. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı kullanılarak analiz edilirken verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntem olarak standart sapma, yüzde, sayı ve ortalama kullanılmıştır.

“Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı=En büyük değer- En küçük değer/ Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20-5.00 arası çok yüksek olarak sınırlar değerlendirilmiştir ve bulgular yorumlanmıştır” (Sümbüloğlu,1993, s. 9).

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi kullanılırken ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında ise Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testinden sonra farklılıkları belirlemek ve ortaya dökmek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Ayrıca ölçeğin 1. bölümünde yer alan açık uçlu sorular betimsel olarak analiz edip, tablolaştırılarak yorumlanmıştır. Özdemir’e (2010, s. 336) göre “Betimsel analiz, çeşitli veri toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür”.

4. BULGULAR

4. 1. Araştırmanın Nicel Bulguları

Çalışma, Türkiye'deki Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezleri ile Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde hizmet veren 80 müzik öğretmeni ile yürütülmüş olup alınan veriler nicel analiz yöntemi ile analiz edildikten sonra elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bulgulara ilişkin tablolar eklenip açıklamalarda bulunulmuştur.

4. 1. 1. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Düzeyleri

Araştırmaya katılan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum ile ilgili ifadelere verdiği cevapların dağılımları Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum ile İlgili İfadelere Verdiği Cevapların Dağılımları

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Tarafsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%			
Akademik Başarı Algısı Boyutu													
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Müzik Yetenekleri Yoktur	50	62,5	28	35,0	1	1,2	0	0,0	1	1,2	1,425	0,652	
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersindeki Etkinliklere Katılmaz	44	55,0	35	43,8	1	1,2	0	0,0	0	0,0	1,463	0,526	
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersinde Başarılı Olamazlar	42	52,5	35	43,8	3	3,8	0	0,0	0	0,0	1,512	0,574	
Sınıfta Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Varlığını Dikkate Almadan Davranırım	49	61,3	30	37,5	0	0,0	0	0,0	1	1,2	1,425	0,632	
Engel Türleri Farklı Olsa Bile Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersinde Başarılı Olamazlar	2	2,5	22	27,5	13	16,2	33	41,2	10	12,5	3,338	1,090	
Öğrenmedeki Engelleri Yüzünde Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Konusunda Bilgi ve Beceri Kazanamazlar	51	63,7	29	36,2	0	0,0	0	0,0	0	0,0	1,363	0,484	
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yaklaşım ve Öğretim Konusunda Aldığım Eğitimim Yeterlidir	2	2,5	10	12,5	13	16,2	36	45,0	19	23,8	3,750	1,037	

Tablo 3'ün devamı

	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Tarafsızım		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		Ort	Ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Öğretim Formasyon Yeterliliği Boyutu												
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Nasıl Davranacağım	32	40,0	39	48,8	5	6,2	4	5,0	0	0,0	1,763	0,783
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Dersini Öğretmede Kullanacağım Özel Öğretim Yöntem ve Teknikleri Bilgisine Sahibim	4	5,0	23	28,7	12	15,0	33	41,2	8	10,0	3,225	1,125
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Başarılarını Nasıl Ölçeceğimi ve Notlandıracağımı Bilirim	17	21,5	32	40,5	21	26,6	8	10,1	1	1,3	2,291	0,963
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerle Çalışmak İçin Doğru Kişi Değilim	23	28,7	35	43,8	10	12,5	11	13,8	1	1,2	2,150	1,032
Sınıf Yönetimi Algısı Boyutu												
Sınıfımda Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Olması Diğer Öğrencilerimin Başarılarını Olumsuz Etkiler	8	10,0	14	17,5	24	30,0	28	35,0	6	7,5	3,125	1,107
Sınıfta Yaşanan Sorunların Çoğu Nedeni Özel Öğrencilerden Kaynaklanır	7	8,8	31	38,8	21	26,2	19	23,8	2	2,5	2,725	1,006
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerle Çalışma Konusundaki Tutumlarım Olumludur	6	7,5	7	8,8	12	15,0	48	60,0	7	8,8	3,538	1,031
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı Boyutu												
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencileri Eğitmenin En İyi Yolu Onları Kendileri İçin Tasarlanmış Özel Sınıflara Yerleştirmekten Geçer	1	1,2	14	17,5	21	26,2	35	43,8	9	11,2	3,462	0,954
Sınıfımın Fiziki Yapısı Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Eğitsel İhtiyaçlarını Karşılama Yetersizdir	21	26,2	49	61,3	7	8,8	3	3,8	0	0,0	1,900	0,704
Şartlar Elveriyorsa Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Diğer Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Eğitim Almamalı	31	38,8	34	42,5	9	11,2	4	5,0	2	2,5	1,900	0,963
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Tüm Derslerde Diğer Öğrencilerle Aynı Sınıfta Eğitim Almalıdır	10	12,5	37	46,2	23	28,7	9	11,2	1	1,2	2,425	0,897
Kaynaştırma Eğitimini Koşulsuz Destekliyorum	1	1,2	2	2,5	3	3,8	41	51,2	33	41,2	4,287	0,766

Araştırmaya katılan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum ile ilgili ifadelerle verdiği cevaplar incelendiğinde;

“Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Müzik Yetenekleri Yoktur” ifadesine öğretmenlerin, %62,5'i (n=50) kesinlikle katılmıyorum, %35,0'ı (n=28) katılmıyorum, %1,2'si (n=1) tarafsızım, %1,2'si (n=1) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik yetenekleri yoktur” ifadesine çok zayıf (1,425±0,652) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersindeki Etkinliklere Katılamaz” ifadesine öğretmenlerin, %55,0'ı (n=44) kesinlikle katılmıyorum, %43,8'i (n=35) katılmıyorum, %1,2'si (n=1) tarafsızım yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler müzik dersindeki etkinliklere katılmaz” ifadesine çok zayıf (1,463±0,526) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersinde Başarılı Olamazlar” ifadesine öğretmenlerin, %52,5'i (n=42) kesinlikle katılmıyorum, %43,8'i (n=35) katılmıyorum, %3,8'i (n=3) tarafsızım yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler müzik dersinde başarılı olamazlar” ifadesine çok zayıf (1,512±0,574) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Sınıfta Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Varlığını Dikkate Almadan Davranırım” ifadesine öğretmenlerin, %61,3'ü (n=49) kesinlikle katılmıyorum, %37,5'i (n=30) katılmıyorum, %1,2'si (n=1) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “sınıfta özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin varlığını dikkate almadan davranırım” ifadesine çok zayıf (1,425±0,632) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Engel Türleri Farklı Olsa Bile Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersinde Başarılı Olamazlar” ifadesine öğretmenlerin, %2,5'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %27,5'i (n=22) katılmıyorum, %16,2'si (n=13) tarafsızım, %41,2'si (n=33) katılıyorum, %12,5'i (n=10) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “ engel türleri farklı olsa bile özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler müzik dersinde başarılı olamazlar” ifadesine orta (3,338±1,090) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Öğrenmedeki Engelleri Yüzünden Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Konusunda Bilgi ve Beceri Kazanamazlar” ifadesine öğretmenlerin, %63,7'si (n=51) kesinlikle katılmıyorum, %36,2'si (n=29) katılmıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “öğrenmedeki engelleri yüzünde özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler müzik konusunda bilgi ve beceri kazanamazlar” ifadesine çok zayıf (1,363±0,484) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yaklaşım ve Öğretim Konusunda Aldığım Eğitimim Yeterlidir” ifadesine öğretmenlerin, %2,5'i (n=2) kesinlikle katılmıyorum, %12,5'i (n=10) katılmıyorum, %16,2'si (n=13) tarafsızım, %45,0'ı (n=36) katılıyorum, %23,8'i (n=19) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan

öğrencilere yaklaşım ve öğretim konusunda aldığım eğitimim yeterlidir” ifadesine yüksek (3,750±1,037) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Nasıl Davranacağım Konusundaki Bilgim Yeterlidir*” ifadesine öğretmenlerin, %40,0’i (n=32) kesinlikle katılmıyorum, %48,8’i (n=39) katılmıyorum, %6,2’si (n=5) tarafsızım, %5,0’i (n=4) katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere nasıl davranacağım konusundaki bilgim yeterlidir” ifadesine çok zayıf (1,763±0,783) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Dersini Öğretmede Kullanacağım Özel Öğretim Yöntem Ve Teknikleri Bilgisine Sahibim*” ifadesine öğretmenlerin, %5,0’i (n=4) kesinlikle katılmıyorum, %28,7’si (n=23) katılmıyorum, %15,0’i (n=12) tarafsızım, %41,2’si (n=33) katılıyorum, %10,0’i (n=8) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersini öğretmede kullanacağım özel öğretim yöntem ve teknikleri bilgisine sahibim” ifadesine orta (3,225±1,125) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Başarılarını Nasıl Ölçeceğimi ve Notlandıracağımı Bilirim*” ifadesine öğretmenlerin, %21,5’i (n=17) kesinlikle katılmıyorum, %40,5’i (n=32) katılmıyorum, %26,6’sı (n=21) tarafsızım, %10,1’i (n=8) katılıyorum, %1,3’ü (n=1) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin başarılarını nasıl ölçeceğimi ve notlandıracağımı bilirim” ifadesine zayıf (2,291±0,963) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerle Çalışmak İçin Doğru Kişi Değilim*” ifadesine öğretmenlerin, %28,7’si (n=23) kesinlikle katılmıyorum, %43,8’i (n=35) katılmıyorum, %12,5’i (n=10) tarafsızım, %13,8’i (n=11) katılıyorum, %1,2’si (n=1) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışmak için doğru kişi değilim” ifadesine zayıf (2,150±1,032) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Sınıfımda Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Olması Diğer Öğrencilerimin Başarılarını Olumsuz Etkiler*” ifadesine öğretmenlerin, %10,0’i (n=8) kesinlikle katılmıyorum, %17,5’i (n=14) katılmıyorum, %30,0’i (n=24) tarafsızım, %35,0’i (n=28) katılıyorum, %7,5’i (n=6) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin “sınıfımda özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin olması diğer öğrencilerimin başarılarını olumsuz etkiler” ifadesine orta (3,125±1,107) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Sınıfta Yaşanan Sorunların Çoğu Nedeni Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerden Kaynaklanır*” ifadesine öğretmenlerin, %8,8’i (n=7) kesinlikle katılmıyorum, %38,8’i (n=31) katılmıyorum, %26,2’si (n=21) tarafsızım, %23,8’i (n=19) katılıyorum, %2,5’i (n=2) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin “sınıfta yaşanan sorunların çoğu

nedeni özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerden kaynaklanır” ifadesine orta ($2,725\pm 1,006$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerle Çalışma Konusundaki Tutumlarım Olumludur*” ifadesine öğretmenlerin, %7,5'i (n=6) kesinlikle katılmıyorum, %8,8'i (n=7) katılmıyorum, %15,0'ı (n=12) tarafsızım, %60,0'ı (n=48) katılıyorum, %8,8'i (n=7) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışma konusundaki tutumlarım olumludur” ifadesine yüksek ($3,538\pm 1,031$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencileri Eğitmenin En İyi Yolu Onları Kendileri İçin Tasarlanmış Özel Sınıflara Yerleştirmekten Geçer*” ifadesine öğretmenlerin, %1,2'si (n=1) kesinlikle katılmıyorum, %17,5'i (n=14) katılmıyorum, %26,2'si (n=21) tarafsızım, %43,8'i (n=35) katılıyorum, %11,2'si (n=9) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri eğitmenin en iyi yolu onları kendileri için tasarlanmış özel sınıflara yerleştirmekten geçer” ifadesine yüksek ($3,462\pm 0,954$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Sınıfımın Fiziki Yapısı Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Eğitsel İhtiyaçlarını Karşılama Yetersizdir*” ifadesine öğretmenlerin, %26,2'si (n=21) kesinlikle katılmıyorum, %61,3'ü (n=49) katılmıyorum, %8,8'i (n=7) tarafsızım, %3,8'i (n=3) katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “sınıfımın fiziki yapısı özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitsel ihtiyaçlarını karşılamada yetersizdir” ifadesine zayıf ($1,900\pm 0,704$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Şartlar Elveriyorsa Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Diğer Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Eğitim Almamalı*” ifadesine öğretmenlerin, %38,8'i (n=31) kesinlikle katılmıyorum, %42,5'i (n=34) katılmıyorum, %11,2'si (n=9) tarafsızım, %5,0'ı (n=4) katılıyorum, %2,5'i (n=2) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “şartlar elveriyorsa özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler diğer öğrencilerin bulunduğu sınıflarda eğitim almamalı” ifadesine zayıf ($1,900\pm 0,963$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Tüm Derslerde Diğer Öğrencilerle Aynı Sınıfta Eğitim Almalıdır*” ifadesine öğretmenlerin, %12,5'i (n=10) kesinlikle katılmıyorum, %46,2'si (n=37) katılmıyorum, %28,7'si (n=23) tarafsızım, %11,2'si (n=9) katılıyorum, %1,2'si (n=1) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler tüm derslerde diğer öğrencilerle aynı sınıfta eğitim almalıdır” ifadesine zayıf ($2,425\pm 0,897$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

“*Kaynaştırma Eğitimini Koşulsuz Destekliyorum*” ifadesine öğretmenlerin, %1,2'si (n=1) kesinlikle katılmıyorum, %2,5'i (n=2) katılmıyorum, %3,8'i (n=3) tarafsızım, %51,2'si (n=41) katılıyorum, %41,2'si (n=33) kesinlikle katılıyorum cevabını vermiştir.

Öğretmenlerin “kaynaştırma eğitimini koşulsuz destekliyorum” ifadesine çok yüksek ($4,287\pm 0,766$) düzeyde katıldıkları saptanmıştır.

Tablo 4. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Puanı Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.
Akademik Başarı Algısı	80	4,444	0,459	3,500	5,000
Öğretim Formasyon Yeterliliği	80	3,425	0,706	1,400	5,000
Sınıf Yönetimi Algısı	80	4,083	0,553	2,750	5,000
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	80	2,758	0,573	1,400	4,200
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	80	3,695	0,353	2,950	4,450

Araştırmaya katılan öğretmenlerin “akademik başarı algısı” düzeyi çok yüksek ($4,444\pm 0,459$); “öğretim formasyon yeterliliği” düzeyi yüksek ($3,425\pm 0,706$); “sınıf yönetimi algısı” düzeyi yüksek ($4,083\pm 0,553$); “eğitim ortamı tasarımı algısı” düzeyi orta ($2,758\pm 0,573$); “özel öğrencilere yönelik tutum genel toplam” düzeyi yüksek ($3,695\pm 0,353$); olarak saptanmıştır.

4. 1. 2. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Demografik Bilgilerine Göre Durumları

Tablo 5. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik Başarı Algısı	Kadın	49	4,405	0,459	-0,956	0,342
	Erkek	31	4,505	0,458		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	Kadın	49	3,392	0,653	-0,526	0,601
	Erkek	31	3,477	0,791		
Sınıf Yönetimi Algısı	Kadın	49	4,009	0,534	-1,534	0,129
	Erkek	31	4,202	0,572		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	Kadın	49	2,694	0,582	-1,252	0,214
	Erkek	31	2,858	0,554		
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	Kadın	49	3,644	0,321	-1,640	0,105
	Erkek	31	3,776	0,390		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı

farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 6. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Lisans Mezuniyetine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Akademik Başarı Algısı	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	4,466	0,450	0,229	0,796
	Konservatuar	16	4,417	0,491		
	Diğer	10	4,367	0,489		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	3,426	0,709	0,005	0,995
	Konservatuar	16	3,413	0,659		
	Diğer	10	3,440	0,832		
Sınıf Yönetimi Algısı	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	4,074	0,531	0,363	0,697
	Konservatuar	16	4,031	0,651		
	Diğer	10	4,217	0,542		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	2,733	0,570	0,200	0,819
	Konservatuar	16	2,838	0,642		
	Diğer	10	2,760	0,523		
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü	54	3,694	0,324	0,002	0,998
	Konservatuar	16	3,694	0,452		
	Diğer	10	3,702	0,368		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilişkin tutum genel toplam puanları ortalamalarının lisans mezuniyetine göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan tek yönlü varyans analizine (Anova) göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 7. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Çalışılan Okula Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik Başarı Algısı	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	4,503	0,433	1,553	0,124
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	4,339	0,491		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	3,420	0,731	-0,090	0,929
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	3,656	0,348		

Tablo 7'nin devamı

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Sınıf Yönetimi Algısı	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	4,113	0,560	0,628	0,532
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	4,032	0,548		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	2,757	0,616	-0,013	0,990
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	2,759	0,500		
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi	51	3,718	0,357	0,749	0,456
	Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi	29	3,656	0,348		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının çalışılan okul türüne göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 8. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Meslekte Hizmet Süresine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Akademik Başarı Algısı	0-5 Yıl	16	4,323	0,525	0,860	0,466
	6-10 Yıl	19	4,404	0,449		
	11-15 Yıl	16	4,573	0,426		
	16-20 Yıl	29	4,466	0,446		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	0-5 Yıl	16	3,300	0,741	1,368	0,259
	6-10 Yıl	19	3,526	0,626		
	11-15 Yıl	16	3,175	0,766		
	16-20 Yıl	29	3,566	0,689		
Sınıf Yönetimi Algısı	0-5 Yıl	16	3,953	0,708	0,434	0,729
	6-10 Yıl	19	4,118	0,536		
	11-15 Yıl	16	4,063	0,433		
	16-20 Yıl	29	4,144	0,543		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	0-5 Yıl	16	2,488	0,566	2,504	0,065
	6-10 Yıl	19	2,863	0,570		
	11-15 Yıl	16	2,625	0,623		
	16-20 Yıl	29	2,910	0,506		
Özel Eğitim İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	0-5 Yıl	16	3,534	0,358	2,118	0,105
	6-10 Yıl	19	3,742	0,375		
	11-15 Yıl	16	3,634	0,320		
	16-20 Yıl	29	3,787	0,332		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının meslekte hizmet süresine göre anlamlı farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan tek yönlü varyans analizine (Anova) göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 9. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Özel Eğitimle İlgili Eğitime Katılma Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik Başarı Algısı	Evet	41	4,407	0,471	-0,743	0,460
	Hayır	39	4,483	0,447		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	Evet	41	3,522	0,711	1,264	0,210
	Hayır	39	3,323	0,695		
Sınıf Yönetimi Algısı	Evet	41	4,049	0,560	-0,570	0,570
	Hayır	39	4,120	0,551		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	Evet	41	2,702	0,587	-0,879	0,382
	Hayır	39	2,815	0,561		
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	Evet	41	3,688	0,367	-0,193	0,847
	Hayır	39	3,703	0,342		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel puanları ortalamalarının özel eğitimle ilgili eğitime katılma durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 10. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Lisans Eğitiminde Özel Eğitim Dersi Alma Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik Başarı Algısı	Evet	12	4,389	0,557	-0,447	0,656
	Hayır	68	4,453	0,443		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	Evet	12	3,633	0,565	1,110	0,270
	Hayır	68	3,388	0,726		
Sınıf Yönetimi Algısı	Evet	12	4,229	0,617	0,990	0,325
	Hayır	68	4,058	0,542		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	Evet	12	2,600	0,591	-1,032	0,305
	Hayır	68	2,785	0,570		
Özel Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	Evet	12	3,721	0,360	0,270	0,788
	Hayır	68	3,691	0,354		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel toplam puanları ortalamalarının lisans eğitiminde özel eğitim dersi alma durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya dökmek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

Tablo 11. Öğretmenlerin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutumlarının Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Dersi Vermede Kendini Yeterli Görme Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Akademik Başarı Algısı	Evet	54	4,466	0,455	0,624	0,534
	Hayır	26	4,397	0,472		
Öğretim Formasyon Yeterliliği	Evet	54	3,782	0,516	9,493	0,000
	Hayır	26	2,685	0,409		
Sınıf Yönetimi Algısı	Evet	54	4,110	0,577	0,609	0,544
	Hayır	26	4,029	0,507		
Eğitim Ortamı Tasarımı Algısı	Evet	54	2,767	0,584	0,205	0,838
	Hayır	26	2,739	0,562		
Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Genel Toplam	Evet	54	3,799	0,317	4,139	0,000
	Hayır	26	3,481	0,332		

Araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim formasyon yeterliliği puanları ortalamalarının özel öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme durumlarına göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmuştur ($t_{(78)}=9.493$; $p=0.000<0,05$). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görenlerin öğretim formasyon yeterliliği puanları ($\bar{x}=3,782$), özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyenlerin öğretim formasyon yeterliliği puanlarından ($\bar{x}=2,685$) yüksek olarak sonuçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel puanları ortalamalarının özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmuştur ($t_{(78)}=4.139$; $p=0.000<0,05$). Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel puanları ($\bar{x}=3,799$), özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere

müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutum genel puanlarından ($\bar{x}=3,481$) yüksek olarak sonuçlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı puanları ortalamalarının özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını belirlemek için yapılan t-testine göre grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir ($p>0,05$).

4. 2. Açık Uçlu Sorulara İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlerden lisans döneminde özel eğitim dersi alan öğretmen sayısı 12'dir. Bu öğretmenlerin araştırmada kullanılan anket formunun 1. bölümündeki açık uçlu sorulara verdiği yanıtlara ilişkin bulgular aşağıdaki gibidir.

4. 2. 1. Öğretmenlerin Lisans Döneminde Aldıkları “Özel Eğitim” Dersinin Yeterliliğine İlişkin Bulgular

Öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları “Özel Eğitim” dersinin yeterliliğine ilişkin görüşleri Tablo 12-Tablo 17 arasında gösterilmiştir.

Tablo 12. Özel Eğitim Dersinin Ders Planlama (BEP, BÖP) Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası olmadı	Ö3, Ö5, Ö6, Ö10, Ö11
Faydası oldu	Ö1, Ö4, Ö7, Ö9,
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö8, Ö12

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi lisans döneminde özel eğitim dersi alan öğretmenlerden 5'i faydasız olduğunu ifade ederken, 4'ü özel eğitim dersinin ders planlama (BEP, BÖP) açısından faydalı olduğunu söylemiştir. Ayrıca konu ile ilgili 3 öğretmen görüş bildirmemiştir.

Lisans dönemindeki özel eğitim dersinin kendilerine fayda sağlamadığı Ö3. “Üniversitede öğrendiklerimle değil de zamanla tecrübe ettikçe dersi planlıyorum” Ö6, “Bunu pratikte yapma olanağımız olmadığı için ancak özel eğitim okulundaki edindiğimiz/edineceğimiz tecrübelerle hazırlıyoruz” ve Ö10, “Bep-Böp'ü okulda çalıştıktan sonra öğrendim. Derslerde konusu bile geçmedi” derken, Lisans dönemindeki özel eğitim dersinin kendine faydalı olduğunu Ö1, “Özel eğitime hazırbulunuşluk seviyemi olumlu yönde etkilemiştir” şeklinde ifade etmişlerdir.

Tablo 13. Özel Eğitim Dersinin Öğrenciyi Tanıma (Engel Türleri ve Seviyeleri) Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası oldu	Ö1, Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10
Faydası olmadı	Ö4, Ö5, Ö9,
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö11, Ö12

Tablo 13'teki gibi lisans döneminde özel eğitim dersi alan öğretmenlerin 6'sı özel eğitim dersinin Öğrenciyi Tanıma (Engel Türleri ve Seviyeleri) Açısından faydalı olduğunu ifade ederken, 3'ü fayda sağlamadığı şeklinde görüş bildirmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 3'ü konu hakkında görüş bildirmemiştir.

Faydalı olduğunu ifade eden öğretmenlerden: Ö3, *“Engel türlerini ayırt etmemi sağladı.”* ve Ö8, *“Yararlı oldu öğrenci davranışlarını ve nedenleri anlamaya başladım”* demiştir.

Faydalı olmadığını söyleyen öğretmenlerden: Ö5, *“Bu başlık da ancak uygulama sahasında gerçek bir öğrenme süreci sağladı bana. Alan öğretmenlerinden temel bilgileri sorarak aldığımı söyleyebilirim.”* ve Ö9, *“Sadece otizm anlatıldı”* demiştir.

Tablo 14. Özel Eğitim Dersinin Sınıf Yönetimi ve Etkili İletişim Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö5, Ö7, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö1, Ö4, Ö8, Ö10
Faydası olmadı	Ö3, Ö6, Ö9,

Tabloda da görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin 5'i konu ile ilgili yorum yapmamıştır. 4'ü lisans döneminde aldıkları özel eğitim dersinin sınıf yönetimi ve etkili iletişim açısından kendilerine faydalı olduğunu, 3'ü ise faydasız olduğunu ifade etmiştir.

Faydasız olduğunu vurgulayan Ö6'nın ifadesi şu şekildedir: *“Sınıf yönetimi nispeten daha kolay olsa da etkileşim engel tür ve seviyelerine göre farklılık gösteriyor. Bunları öğrenimimiz sırasında pek detaylandırmadılar teorik düzeyde. Saha da öğrenciyle olan iletişimimin düzeyini özellikle engel seviyesi belirliyor. %90 engelli öğrencilerde zorlanmakla beraber özellikle otizmliler müzikle olan etkileşimi beni şaşırtıyor. Onlardaki bu doğal eğilimden memnunum”.*

Ö3 ise bu konuda *“Sınıf yönetimi ve etkili iletişim tamamen tecrübeye dayanmaktadır zira üniversitede aldığımız bu dersin içeriği tamamen boştu ve öğrenilen*

hiçbir şeyi uygulayamadım” diyerek aldığı özel eğitim dersinin bu konudaki yetersizliğini vurgulamıştır.

Tablo 15. Özel Eğitim Dersinin Farklı Yöntem ve Teknikleri Kullanma Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası olmadı	Ö1, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö9
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö8, Ö10

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılıp lisans döneminde özel eğitimi alan öğretmenlerin çoğunluğu (7) özel eğitim dersinin farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından kendilerine fayda sağlamadığını ifade ederken, 3’ü konu hakkında görüşte bulunmamıştır. Yalnızca 2’si özel eğitim dersinin kendilerine farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından fayda sağladığını ifade etmiştir.

Özel eğitim dersinin farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından faydasız olduğunu Ö1, *“Özel öğretim yöntemleri dersi olumlu katkı sağlamıştır. Özel eğitim dersinde böyle bi konu geçmemiştir”* ve Ö6, *“Öğrenimimizde yöntem konusu teorik düzeyde kaldı. Bunu da keşfederek uygulamaya çalışıyorum”* şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 16. Özel Eğitim Dersinin Materyal Tasarımı Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Faydası olmadı	Ö3, Ö4, Ö6, Ö7, Ö9
Görüş belirtmedi	Ö2, Ö5, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö1, Ö8, Ö10

Tablo 16’daki gibi, lisans döneminde özel eğitim dersi alan öğretmenlerin 5’i bu açıdan fayda sağlamadığını, 4’ü ise özel eğitim dersinin materyal tasarımı açısından yeterli olup olmadığına ilişkin herhangi bir görüş bildirmemiştir. 3’ü ise özel eğitim dersinin materyal tasarımı açısından kendilerine faydalı olduğunu ifade etmiştir.

Özel eğitim dersinin materyal tasarımı açısından yeterli olmadığına yönelik Ö4, *“Okulda başka bir ders vardı materyal tasarlamayı orada öğrenmiştik. Bu derste böyle bir konu geçmemişti diye hatırlıyorum. Orff tekniği engelli öğrencilere uygun olduğundan bu tekniğe yönelik materyal tasarlıyorum”* ve Ö6, *“Özel eğitim dersiyle alakalı değildi bu konu. Materyal tasarımı konusunda yaratıcı olabiliyoruz zaten. Doğal koşullar çerçevesinde vurmali çalgılarla olan etkileşimlerini artırıyoruz”* şeklinde yorum yapmıştır.

Tablo 17. Özel Eğitim Dersinin Öğrenciye Müziksel Davranış Kazandırma Açısından Yeterliliğine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Görüş	Öğretmenler
Görüş belirtmedi	Ö1, Ö2, Ö5, Ö11, Ö12
Faydası oldu	Ö4, Ö7, Ö8, Ö10
Faydası olmadı	Ö3, Ö6, Ö9

Yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, özel eğitim dersinin öğrenciye müziksel davranış kazandırma açısından kendilerine faydalı sağlayıp sağlamama noktasında konu ile ilgili görüş bildirmeyen 5 öğretmen olduğu görülmektedir. Bu dersin faydalı olduğunu düşünen 4, faydalı olmadığını düşünen 3 öğretmen mevcuttur.

Bu konuda lisans döneminde alınan özel eğitim dersinin faydalı olduğunu Ö8, “*Yeni fikirler ve yaklaşımları keşfetmemi sağladı*” şeklinde yorum yaparken, kendilerine fayda sağlamadığını ifade eden öğretmenlerden Ö6, “*Bu üniversitedeki öğrenimimizden ziyade işi sevmeye alakalı. Müziği yaşamımda önemli bir yere koyduğum için onlara da önce ritmik açıdan, daha sonra mırıldanma, vücudunu müziğe uygun hareket ettirme ve şarkı söyleme özgüvenini görebiliyorum*” ve Ö9, “*Bu konuda hiç eğitim verilmedi. Zaten derse giren hoca müzikçi değildi*” demiştir.

4. 2. 2. Öğretmenlerin Özel Eğitim ile İlgili Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan öğretmenlere “Özel Eğitim Okuluna atandığınızda ilk düşünceniz ne oldu? Neden?” sorusundan alınan cevaplar kategorileştirilerek Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğretmenlerin Özel Eğitim Okuluna Atandıklarındaki İlk Düşünce ve Nedenlerine İlişkin Görüşleri

	Nedenler	Öğretmen Sayısı
Korku, kaygı, endişe, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama	1. Eğitim yetersizliği 2. Yetememe duygusu 3. Ne yapacağını bilmeme	55
Mutluluk ve kendini ait hissetme	1. İsteyerek atanma 2. Farklı deneyim yaşama isteği 3. Alana katkı sağlama isteği	21
Duygulanma ve merak etme	1. Öğrenci profili	3
Görüş belirtmedi		1
Toplam		80

Tablo 18’den de anlaşılacağı üzere, araştırmaya katılan 80 müzik öğretmenin 55’i Özel Eğitim Okullarına atandıklarındaki ilk duygularının korku, kaygı, endişe, tedirginlik,

çaresizlik ve bocalama olduğunu çeşitli yorumlarla ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin, bu düşüncelere kapılmalarının altında yatan sebepleri özel eğitim konusundaki eğitimlerinin yetersiz olduğunu” düşünmelerinden dolayı “kendilerinde yetememe duygusu” ve “ne yapması gerektiğini bilememe” duygularına kapıldıklarına bağlamışlardır.

Bu duyguları hisseden öğretmenlerden biri, “*Özel çocuklarla çalışmanın zorlukları hakkında pek bir bilgim yoktu açıkçası ilk başlarda bir çaresizlik yaşadım*”, derken bir diğeri de, “*Norm fazlası olup kendim seçtim okulu. İlk zamanlar çok zorlandım çünkü üniversitede aldığımız dersin içi tamamen boştu ve öğretilmeye çalışılan hiçbir şeyi ne hatırlıyordum ne de uygulayabildim. Kendi içimde yaşadığım sıkıntı da lise kadrosundaki öğrencileri memnun edememekten kaynaklıydı. Bir sınıfta az sayıda da olsalar öğrenme düzeyleri çok farklıydı ve ne yapsam illa memnun olmayan dersimden sıkılan öğrenciler oluyordu bu da bende yetememe duygusuna sebep oluyordu*” şeklinde ifade etmiştir. Yine iki öğretmenin ifadesi şu şekilde olmuştur: “*İlk atandığımda özel eğitim okullarıyla alakalı pek bilgi sahibi değildim. Okula ilk gittiğimde çok korktum. Bazı çocukların saldırgan tavırları, anlamsız bakışları, göz teması kurmamaları, konuşamamaları vb. birçok neden beni çok korkuttu. Ve nasıl başa çıkacağımı bilmemem mesleğimde yeterince yeterli hissedemememi düşündürdü*” ve “*Özel eğitim konusunda daha önce bir bilgim olmadığı için biraz tedirgin oldum çünkü çok farklı bir alandı. Neler yapabilirim diye düşündüm ve araştırmaya giriştim. Benden önce böyle okullarda çalışan arkadaşlardan bilgi edindim okullarına giderek derslerini izledim. Orff yaklaşımı ile dersler işlendiğini gördüm bu alanda kurslara katıldım. Bu alanlarda kurs vb. eksikliğini çok hissettim*”.

Özel eğitim okullarına atandıklarında ilk düşüncesi mutluluk ve kendini ait hissetme olan 21 müzik öğretmeni yukarıdaki tabloda da görülmektedir. Bu olumlu duyguları hissetmelerindeki sebepleri ise “isteyerek özel eğitim okuluna atanma”, “farklı deneyim yaşama isteği” ve “özel eğitim alanına katkı sağlama isteği” olarak sıralamışlardır.

Bu duygu ve düşüncelere sahip olan öğretmenlerin ifadelerinden bazıları şöyledir: “*Bu mesleğimin başından bu yana koyduğum bir hedefti. Sonunda gerçekleştirdim. Bekliyordum ve ilk düşüncem gerçek yerimi bulduğum yönündeydi. Bundan sonra da hep engelli öğrencilerimle çalışmayı düşünüyorum. Onlarla beğeni toplayan etkinlikler yapmak mesleki doyuma ulaşmamı sağlıyor. Tek amacım bu alanda yükselme konusunda*” ve “*İsteyerek geldim. Kendim görme engelli olduğum için daha faydalı olacağımı düşündüm*”.

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinden 3’ü ise özel eğitim okuluna atandıklarında duygulandıklarını ve merak duygusuna büründüklerini ifade ederken bu duygulara kapılmalarının altında yatan sebebin öğrenci profili olduğunu ifade etmişlerdir.

Bu uyguya sahip olan öğretmenlerden biri, “*Acaba nasıl ders yapabilirim diye düşündüm. Çünkü üniversitede gördüğümüz dersler ile burada öğretebileceğimiz şeyler*

çok farklı” derken bir diğeri, “Öğrencilerle neler çalışabileceğimi merak ettim. Müzik dersini sevdirmek için neler yapabileceğimi düşündüm. Çünkü engelli öğrencilerle ilk defa çalışacaktım. Öğrenemeyeceklerini düşündüm” şeklinde hissettiklerini ifade etmiştir.

Ayrıca, konu ile ilgili olarak 1 öğretmen görüş bildirmemiştir.

Daha sonra öğretmenlere, özel eğitim okuluna atandıklarındaki ilk düşünceleri için “Peki daha sonra neler değişti? Neden?” sorusundan alınan cevaplar kategorileştirilerek Tablo 19’da nedenleri ile birlikte gösterilmiştir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Özel Eğitim Okuluna Atandıklarındaki İlk Düşüncelerinin Çalışmaya Başladıktan Sonra Değişme Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Görüş	Nedenler	Öğretmen Sayısı
Yeterlilik	1. Öğrencileri tanıma 2. Materyal geliştirme 3. Bireysel plan yapma 4. Etkili iletişim	40
Mutluluk	1. Öğrencileri tanıma 2. Öğrenci sevgisi 3. Özel eğitime katkıda bulunma	14
Alışma	1. Öğrencileri tanıma	9
Alışmama	1. İletişim güçlüğü	7
Yardım alma	1. Öğrenme güçlüğü 2. Yetersizlik	4
Sabır	1. Öğrenme güçlüğü	3
Görüş belirtmedi		2
Körelme	1. Öğrenme güçlüğü	1
Toplam		80

Yukarıda tablodan da anlaşılacağı gibi, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çoğunluğunun özel eğitim okulunda çalıştıktan sonraki düşünceleri olumlu yönde değişmiştir. Bu öğretmenlerden 40’ı özel eğitim okulunda çalıştığı süreçte özel eğitime ihtiyacı olan çocukları tanıyarak, müzik dersinde farklı materyaller üreterek, öğrencilerin özelliklerine göre plan ve program düzenleyerek ve öğrencilerle iletişim kurmayı öğrenerek eğitim verme konusunda yeterli olabildiklerine inanmaktadır.

Öğretmenlerden 14’ü öğrencileri tanıyıp onları sevdiklerini ve özel eğitime katkı sağlayabildiklerini görmelerinden dolayı mutlu olduklarını dile getirmiştir.

Öğretmenlerden 9’u ise zamanla öğrencileri tanıdıklarından dolayı duruma alıştıklarını söylemişlerdir.

Özel eğitim okulunda çalışan öğretmenlerden 7’si aradan yıllar geçse de özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla iletişim kurmayı başaramamış ve bu nedenle özel eğitim sürecine alışmadığı yönünde ifadelerde bulunmuştur.

Öğrencilerin öğrenme güçlüğü ve kendinde yetersizlik duygusu hissetme nedenlerinden dolayı araştırmaya katılan 4 öğretmen çevresindeki özel eğitim öğretmenlerinden yardım alarak eğitim vermeye çalıştıkları yönünde yorumlar yapmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerden 3'ü öğrencilerin öğrenme güçlüklerinden dolayı, onlara eğitim verirken zorluklar yaşadığını söylerken, özel eğitim okulunda çalışmanın sabır ile alakalı olduğunu vurgulamış ve özel eğitim okulunda çalışmaya başladıktan sonra sabretmenin ne kadar önemli olduğunu anladıklarını ifade etmişlerdir.

Ayrıca, araştırmaya katılan 1 öğretmen, öğrencilerin öğrenme konusunda güçlük yaşamalarından dolayı müzik eğitimi ve öğretimi konusunda köreldiğini hissettiğini ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim okulunda çalıştıktan sonraki düşünceleri ile ilgili ifadelerinden bazıları aşağıdaki gibidir.

“İyi ki böyle bir okula tayin istemişim dedim, çünkü öğrencileri çok sevdim, özel eğitime katkı sağladığıma inanıyorum, toplumdaki yerlerini çok iyi anladım, özel eğitimin bu kadar tatmin edici olduğunu bilseydim çok daha önce özel eğitim okuluna atanmak isterdim”.

“Yaşayarak öğrendim. Öğrencileri tanıdıkça neler yapabileceklerinin farkına vardım”.

“Çocuklara faydalı olduğuma inandım. Önyargılarım kayboldu”.

“Kaynak konusunda oldukça sıkıntı yaşadım, bu sebeple kendi hazırladığım etkinlikleri uygulayarak etkinlikleri değiştirmeye ve geliştirmeye başladım, öğrencilerden oldukça güzel dönütler aldım”.

“Alışamadım. 10 yılda ancak alıştım”.

“Öğrencilerle ders işlerken artık daha az sıkıntı yaşamaya başladım ama otizmlilerle hala iletişim kurma konusunda ve ders işleme 21 konusunda ciddi sıkıntılar yaşıyorum”.

“Beden müziği orff çalgıları kullanarak eğitim vermeye çalışıyorum ama yeterli olmadığını düşünüyorum”.

“Değişen bir şey yok halen aynı düşüncemdeyim ve ilk gün hissettiklerimin zamanla daha da pekiştiğini gördüm”.

“Değişen bir şey olmadı. Alıştım ama ilerleyemiyorum... Onlara bir şeyler öğretemiyorum çok ağır öğrenciler var... Haliyle ben de köreliyorum”.

Tablo 20. Öğretmenlerin İleride Özel Eğitim Okullarında Çalışacak Olan Müzik Öğretmenlerine Yönelik Tavsiyelerine İlişkin Görüşleri

Tavsiyeler	Öğretmen Sayısı
Önceden konu ile ilgili eğitim alma ve seminerlere katılma	23
Sabır ve azim	19
Sevgi	12

Tablo 20'nin devamı

Tavsiyeler	Öğretmen Sayısı
Ön yargılardan uzaklaşma	11
Bu okulları önerme	8
Bireysel farklılıkları önemseme	3
Beklentiye kapılmama	2
Bu okulları önermeme	1
Görüş belirtmedi	1
Toplam	80

Araştırmaya katılan öğretmenlerin ileride özel eğitim kurumlarında çalışacak olan müzik öğretmenlerine tavsiyeleri yukarıdaki tablodan da anlaşılacağı gibi, çoğunlukla (23) önceden konu ile ilgili eğitim almaları ve seminlere katılarak kendilerini geliştirme yönünde ve ardından (19) sabırlı ve azimli olmaları yönündedir.

Özel eğitim okullarında çalışacak olan öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri sevmeleri gerektiğini araştırmaya katılan öğretmenlerin 12'si söylerken, 11'i özel eğitim okulları ve bu okullarda eğitim gören öğrencilerle ilgili önyargılarından uzaklaşmaları gerektiğine vurgu yapmıştır.

Genel anlamda özel eğitim okullarında da müzik öğretmeni olarak çalışması gerektiğini ise araştırmaya katılan öğretmenlerin 8'i önermektedir.

Öğrencilerin bireysel farklılıklarının önemli olduğunu ve buna göre öğretim planı ve programlarının düzenlenmesi gerektiğine yönelik 3 öğretmen tavsiyede bulunmaktadır.

Ayrıca, özel eğitim öğrencilerinin öğrenmedeki eksikliklerinden kaynaklı olarak özel eğitim okullarına atanacak olan müzik öğretmenlerinin herhangi bir beklenti içerisine girmemelerini öneren 2 öğretmen varken bu kurumlarda çalışılmamasını söyleyen 1 öğretmen mevcuttur.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin gelecekte bu kurumlarda çalışacak olan müzik öğretmenlerine tavsiyelerine ilişkin ifadeleri şu şekildedir:

"Ön yargılı olmamalarını, Bi anda çok büyük başarılar bekleyip olmadığını görünce morallerini bozmamalarını her şeyin ağır ve basamak basamak gelişeceğini söyleyebilirim".

"Özel eğitimi araştırıp, mümkünse eğitimler alıp tercih etmeliler ve gerçekten gönülden isteyerek göreve başlamalılar, aksi takdirde mutsuz olacaklar".

"Bu çocuklarla bir şey yapılamaz", "Hiçbir şeyi yapamıyorlar", "Bu çocuklarla hiç mutlu değilim ve mesleğimden soğudum" gibi düşünceleri mutlaka olabilir. Ama pes etmeden sabırla yaklaşmalarını tavsiye ederim ve onların birer özel birey olduklarını kabul edip çok az dönütlerle de mutlu olabileceklerini hatırlatmak isterim".

“Asla eğitim almadan bu okulları tercih etmesinler. Kendilerini fazlasıyla geliştirmeleri gerek. Sabırlı olup çocukları sevsinler”.

Son olarak araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere etkin bir müzik dersi verme konusunda kendilerini yeterli hissedip hissetmedikleri sorulmuş ve bu öğretmenlerin 54’ü evet, 26’sı ise hayır cevabını vermiştir. Kendini yeterli görmeyen öğretmenlere bu şekilde düşüncelerinin sebebi sorulmuş ve alınan cevaplar kategorizeleştirilerek Tablo 21’de gösterilmiştir.

Tablo 21. Kendini Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Etkin Müzik Dersi Vermede Yeterli Görmeyen Öğretmenlerin Nedenlerine İlişkin Görüşleri

Görüş	Öğretmen Sayısı
Eğitim yetersizliği	16
Öğretim yöntem ve teknikleri bilgisi yetersizliği	6
Öğrenci kapasitesi	4
Toplam	26

Tablo 21’den de anlaşılacağı gibi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere etkin bir müzik dersi vermede kendini yetersiz gören öğretmenlerin çoğunluğu (16) bu durumun eğitim yetersizliğinden kaynaklandığı söylemektedir. Öğretmenlerin 6’sı da özel eğitim öğrencilerine müzik dersi verirken onlara hangi öğretim yöntem ve tekniklerini kullanması gerektiğini bilmediklerini ifade etmiş ve son olarak öğretmenlerin 4’ü öğrencilerin öğrenme kapasitelerinden kaynaklı olarak müzik dersi vermede kendilerini yetersiz gördüklerini ifade etmiştir.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere etkin müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyen öğretmenlerden biri nedenini *“Birçok şeyi deneme yanılma yöntemi ile bulmaya çalışıyorum. Her yöntem her öğrenci için uygun olmayabiliyor”* ifadesi ile vurgularken, bir diğeri *“Dersi işlerken hangi yöntemin kullanılacağı konusunda doğru karar vermeli ayrıca konuları onlara göre daha eğlenceli nasıl işleneceği ve değişik aktiviteler konusunda eksik buluyorum kendimi”* ifadesi ile bu öğrencilere ders verme konusunda kendini yeterli hissetmeme nedenini dile getirmiştir.

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma bulguları ile daha önceki benzer çalışmaların sonuçları karşılaştırılmış ve birtakım değerlendirmelerde bulunulmuştur.

5. 1. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere İlişkin Tutumlarının Demografik Bilgilerine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Tartışma

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik genel tutumlarının lisans mezuniyetleri, hizmet süreleri, cinsiyet, lisans döneminde özel eğitim dersi alma durumu, çalışılan okul türü ve özel eğitim ile ilgili herhangi bir hizmetiçi kursa katılma durumlarına göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Ancak Dinç-Altun'un (2017) ölçek çalışmasında cinsiyet, çalışılan okul türü, lisans döneminde özel eğitim dersi alma durumu, hizmetiçi kursa katılma durumu bulguları ile farklılaşmaktadır. Yine literatürdeki araştırmalardan Dolapci'nin (2013) kaynaştırma eğitimi ile ilgili olan araştırmasının öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlikleri ile cinsiyet, öğrenim gördükleri bölüm ve özel eğitim dersi arasındaki ilişki bulgularıyla bu çalışmanın bulguları ile ters düşmektedir. Buna rağmen, Şahbaz ve Kalay'ın (2010) bir çalışmasında, cinsiyet faktörü öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi yeterlilikleri için anlamlı bir farklılık oluşturmamaktadır.

Ayrıca, bu araştırmada araştırmaya katılan öğretmenlerin 54'ü kendini özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ders vermede yeterli görürken, bu konuda kendini yetersiz gören 26 öğretmene göre konu hakkında eğitim yetersizliği 16 kişi ile ilk sırada yer alırken öğretim yöntem ve teknikleri konusunda bilgi yetersizliği 6 kişi ve öğrencilerin kısıtlı kapasitesi 4 kişinin nedeni olmuştur. Öğretmenlerin çoğunluğu bu öğrencilere ders verme konusunda kendini yeterli görse de bunun özel eğitim okulunda uzun süreli çalışmanın verdiği deneyimin sonucu olduğu araştırmanın ilerleyen bölümlerindeki bulgularıyla karşılaştırılınca ortaya çıkmaktadır. Turan (2006) tarafından yapılan bir çalışma sonucuna göre öğretmenler müzik alan bilgisi konusunda kendilerini yetersiz hissetmekte ve özel eğitim alanında çalışmaktan tatmin olmamaktadır. Yine Akpınar (2012), bu ifadeyi destekleyerek öğretmenlerin özel eğitim konusunda istenilen düzeyde bilgi sahibi olmadıklarını vurgulamıştır. Oysaki Akbulut'a (2006, s. 26) göre "müzik öğretmeni, müzik öğretim programında kapsanan içeriği öğretebilmek için iyi bir alan bilgisine ve yeterliğe sahip olmalıdır".

5. 2. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yönelik Tutum Düzeylerine Ait Bulgulara Yönelik Tartışma

Araştırmada özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere eğitim veren müzik öğretmenlerinin tutum puanları akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı ve öğrencilere yönelik tutum genel puanı toplam kategorileri altında hesaplanmıştır. Çalışmanın bulguları incelendiğinde, öğretmenlerin akademik başarı algılarının çok yüksek, öğretim formasyon yeterliliklerinin ve sınıf yönetimi algılarının yüksek, eğitim ortamı tasarımı algılarının orta ve öğrencilere yönelik genel tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun nedeni olarak öğretmenlerin özyeterlik düzeylerinin yüksek olması ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere sevgiyle, ilgiyle, öğretme isteğiyle yaklaşmaları ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimi için gerekli yöntem ve teknikleri bulma çabası gösterilebilir. Ancak araştırmaya katılan öğretmenlerin öğretim formasyon yeterliklerinin ve sınıf yönetimi algılarının yüksek olması ile Akalın'ın (2015, s. 230) kaynaştırma sınıflarında görev yapan sınıf öğretmenlerinin görüşlerinden elde ettiği kendi sınıf yönetimlerini "iyi" olarak değerlendirmelerine rağmen "kaynaştırma uygulamalarına ilişkin bilgi ve beceri sınırlılıkları" olduğunu ve "kaynaştırma sınıflarında sınıf yönetimi" noktasında problemler yaşadıklarını ifade etmektedirler" bulgusu birbiriyle eşleşmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim ortamı tasarımı algılarının orta düzeyde seyir etmesi çalışılan okullarda müzik sınıfının olmamasından veya müzik sınıflarındaki materyallerin yetersiz olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu düşüncüyü Turan (2006), çalışmasında öğretmenlerin çalıştıkları özel eğitim okullarının çoğunda müzik sınıfının olmadığı, müzikal materyallerin yetersiz olduğu, müzik dersi işlemek için okulların donanımsız olduğu şeklinde sonuçlara ulaşarak desteklemektedir. Fakat araştırma bulgularına göre araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu okullarında müzik sınıfının olduğunu ve müziksel materyallerin yeterli olduğunu vurgulamıştır. Bu nedenle öğretmenlerin eğitim ortamı tasarımı algılarının orta düzeyde çıkmasında öğretmenlerin, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ne tür bir eğitim alması gerektiği konusunda bilgisizliğin ya da daha farklı sebeplerin de etkili olabileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu araştırmanın bulgularından, öğretmenlerin özel eğitime yönelik tutumlarının yüksek olması yine aynı çalışmanın bulgularıyla eşleşmektedir.

5. 3. Araştırmaya Katılan Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Eğitimi ile İlgili İfadelere Verdikleri Cevaplara Yönelik Tartışma

Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerine göre özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik yetenekleri vardır. Bu öğrenciler, müzik derslerine katılabilir ve öğrenmedeki engelleri müzik konusunda bilgi ve beceri kazanmalarına engel değildir. Fakat öğretmenlerin yaklaşık olarak yarısına göre, engel türleri özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik dersi başarılarını etkilemektedir. Daha önce yapılan çalışmalar da özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müziksel davranış kazanabileceğini savunmaktadır. Lakin daha çok belli başlı engel türlerinde araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmaların çoğunluğu otistik çocuklarla (Eren vd., 2013; Gökmen, 2010; Önal ve Çaydere, 2010; Pektaş, 2006; Yılmaz, 2010; Yılmaz vd.,2014) ve zihinsel engelli (Avcıoğlu, 2013; Çakır Doğan, 2011; Kurt, 2006; Toksoy ve Başar, 2017; Ünal vd., 2016; Yılma, 2010; Yılma ve Uçan, 2014) çocuklarla yapılırken görme engelli (Akpınar, 2012; Baydağ, 2013), işitme engelli (İzgü, 1993; Malkoç ve Ceylan, 2013), down sendromlu (Çelik, 2016) ve öğrenme güçlüğü olan (Öner, 2006; 2014) çocuklarla da gerçekleştirilmiş çalışmalar mevcuttur.

Araştırma bulgularına göre öğretmenler özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin kendileri için tasarlanmış sınıflar da mı yoksa kaynaştırma yoluyla diğer öğrencilerin bulunduğu sınıflarda mı eğitim görmesi konusunda kendileriyle çelişmiştir. Bu duruma neden olarak, müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimi için en doğru yolun ne olduğunu bilmemelerinden ve bu öğrencilerin gelişimsel özellikleri ile engel tür ve özellikleri hakkında bilgi sahibi olmamalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Zira araştırmaya katılan öğretmenlerin büyük çoğunluğu lisans döneminde özel eğitim dersi almamıştır. Özel eğitim içerikli derslerin önemini Gözün ve Yıkılmış (2004), kaynaştırmaya ilişkin öğretmen tutumlarına yönelik yapılan çalışmalarda hizmetiçi eğitimlerin etkili olmadığını bundan ziyade hizmetöncesi eğitimlerin çok daha etkili olduğunu vurgulamıştır.

Öğretmenler, bazı derslerde özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin diğer öğrencilerle birlikte eğitim almamaları gerektiğini düşünmektedir. Bunda, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin diğer öğrencilerden dolayı dikkat dağınıklığı, anlama güçlüğü ve odaklanma konusunda normalden daha fazla problem yaşayacağını düşünülmesinin, normal ders ortamında özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle ilgilenmenin zaman açısından zor olması ve özel ilgiye ihtiyaç duymalarının etkili olabileceği, zihinsel engel derecesine bağlı olarak öğrenemeyeceği ve buna bağlı olarak eğitim öğretim sürecinin aksayacağına inanılmaktadır. Bu inancı Kutlu (2018) çalışmasında desteklenmektedir. Ayrıca, öğretmenlerin bu düşüncesi ile bağdaşan fakat bunun doğru bir düşünce olmadığını

savunan Florian (2008), öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi sürecinde destekleyici olmayan eğitim ortamlarında nasıl çalışabileceklerini ele aldığı çalışmasında, normal eğitim veren okulların amaçları içerisinde bireysel farklılıklara göre eğitim verilmesi gerektiği de yer alırken kaynaştırma öğrencilerinin engelleri nedeniyle öğrenme güçlüğü yaşamasının, bireysel ilgiye ihtiyaç duymasının, bu öğrencilerle ilgili herhangi bir sorunla karşılaşıldığında nasıl tepki verilmesi gerektiğinin bilinmemesinin ve bundan dolayı özel eğitim almaları gerektiğinin öğretmenler tarafından düşünülmesini pek de doğru bulmamaktadır. Eğitimin amaçlarında bireysel farklılıkların da yer almasının bu düşünceye engel olduğuna inanmaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin kendilerine güvenmeleri gerektiğine, aldıkları eğitimin kaynaştırma öğrencileri için de yeterli olabileceğine inanmaktadır.

Benzer bir inanca sahip olan Darrow (2015), Darrow ve Adamek (2018) kapsayıcı eğitimde tüm öğrencilerin aynı imkânlarla sahip olması gerektiğini ve zaten bu eğitim uygulamasının bu düşünce ile bağdaştırılarak ortaya çıktığını, aynı zamanda öğrencilerin bireysel farklılıklarının da dikkate alınarak eğitim almaları gerektiğini, müfredatın özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için esnetilebileceğini, sınıfta yapılacak etkinliklerin özel öğrencilerin de katılım sağlayacağı şekilde düzenlenebileceğini ya da seçilebileceğini, öğrencinin engel türü ve düzeyine göre bilginin basitleştirilebileceğini ayrıca müzik öğretmenlerinin diğer öğretmen ve okul yöneticileriyle iş birliği içerisinde bilgi paylaşımı sağlayarak bu özel öğrencileri diğer öğrencilerle kaynaştırıp gayet tabii eğitim verebileceklerini düşünmektedir.

Bu araştırma ile paralel bir şekilde Dinç-Altun ve Eyüpoğlu (2018), müzik öğretmenlerinin kaynaştırmaya yönelik görüşlerinin incelenmesi ile ilgili çalışmasında öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileri için ayrı bir plan hazırlamadıkları, diğer öğrencilerle bir arada ders işlemenin o öğrenciler için zor olduğu, müzik ders saatinin o öğrencilerle ayrıca ilgilenmek için yetersiz olduğu ve bu öğrencilerin kendi akranlarıyla birlikte ders alması gerektiği ya da ders planları yapılırken özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için de ayrı plan yapılması gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır. Yine Demir (2015) de araştırmasında öğretmenlerin kaynaştırma öğrencileriyle özel olarak ilgilenilmesi gerektiği fakat öğretmenlerin bunu yapamadığı çünkü yaptıkları takdirde diğer öğrencileri göz ardı etmek zorunda kaldıkları ve bu yüzden ders yapamadıklarını ifade etmiştir. Benzer bir sonuca Ünal ve Saban (2014) kaynaştırma uygulaması içerisinde yer alan sınıf öğretmenlerinin tutumları ile ilgili çalışmasında, Wong ve Chik (2016) de Hong Kong'da kaynaştırma eğitimi verilen ilkokullarda çalışan müzik öğretmenleri ile yaptığı görüşmelerde, öğretmenlerin kaynaştırma eğitimi konusunda bilgi eksikliklerinin olduğu, bu öğrenciler için müfredatın nasıl esnetilebileceğinin bilinmemesi, öğretmenlerin yeterince deneyimli

olmadığı, kaynaştırma eğitimine gereken zamanı ayıramadıkları bundan dolayı kaynaştırma uygulaması ve kaynaştırma öğrencilerine karşı tutumlarının olumsuz olduğunu belirtmiştir.

Yine, Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimi ile ilgili görüşlerinin incelendiği bir çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğuna göre kaynaştırma öğrencilerinin zihinsel yetersizliklerinden dolayı bilişsel etkinliklerde başarısız olduğu bu nedenle müzik, Türkçe ve drama gibi dersleri öğrenme noktasında sıkıntı yaşadıkları, ders içerisinde çabucak sıkılıp dikkatsiz davrandığı, grup etkinliklerine katılım konusunda problem yaşadığı, sınıf kurallarını bozma davranışı sergilediği ve öğretmenlerin kaynaştırma konusunda yeterli eğitim almaması nedenleriyle özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ders verme konusunda sorunlar yaşandığı belirtilmiştir (Gök ve Erbaş, 2011). İlköğretim sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamasına yönelik sorunları ile ilgili bir çalışmada ise öğretmenlerin “öğrencilerinin başarılarını değerlendirmeye yönelik uygun yöntem, teknik ve araç hazırlama ve kullanmakta yeterli bilgi ve deneyime sahip olmadıkları belirlenmiştir” (Saraç ve Çolak, 2012, s. 23).

5. 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özel Eğitim Kurumlarında Çalışma Deneyimlerine Yönelik Tartışma

Araştırmada müzik öğretmenlerinin 55'i özel eğitim kurumlarına ilk atandıklarında korku, kaygı, endişe, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama duygusuna kapılmıştır. Bu duyguların nedeni öğretmenlerin özel eğitim alanında eğitimsizliği, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle ne yapacaklarını bilmemeleri ve o öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarını karşılayamayacaklarını düşünmeleridir. Öğretmenlerin 21'i farklı bir deneyim yaşamak adına ve alana katkı sağlamak adına özel eğitim kurumuna isteyerek atanmıştır. Bu grup, özel eğitim kurumuna ilk atandığında mutluluk ve kendini ait hissetme duygusuna kapılmıştır. Öğretmenlerin yalnızca 3'ü öğrencilerin profilini bilmediğinden dolayı uygulanmış ve eğitim sürecinin nasıl gerçekleşeceğini merak etmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin 40'ı özel eğitim okullarında deneyim yaptıktan sonra düşüncelerinin değiştiğini, kendilerini yeterli hissettiklerini çünkü artık öğrencileri tanıdıklarını, öğrenciler için bireysel planlar yapıp materyaller geliştirebildiklerini ve iletişim kurabildiklerini dile getirmiştir. Öğretmenlerin 14'ü ise özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışırken öğrencileri zaman içerisinde daha iyi tanıdıklarını, onları sevmeye başladıklarını ve özel eğitime katkı sağladıkları için mutlu olduklarını söylemiştir. Yine öğretmenlerin 9'u okula ve öğrencilere alıştığını çünkü artık öğrencileri tanıdığını, 3'ü öğrencilerin öğrenme güçlüğü yaşamalarından dolayı sabretmeyi öğrendiğini, 4 öğretmen ise düşüncesinin değişmediğini, yardım alarak bir şeyler yaptığını çünkü öğrencilerin

öğrenemediklerini ve yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin 7'si iletişim konusunda problem yaşadığını bu yüzden de duruma alışmadığını söylerken 1 kişi köreltiğini çünkü öğrencilerin öğrenemediğini dile getirmiştir.

Öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitim ve özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler hakkındaki ve kendi endişeleri ile ilgili görüşleri olumlu yönde değişmiştir. Bu değişim, özel eğitim okullarında çalışmanın korkulacak bir şey olmadığını, tam tersi bir şekilde deneyimle güzelleştiğinin göstergesi olmuştur. Buna rağmen, öğretmenlerin öğrencilerin zihinsel yetersizliğinden dolayı kendilerini körelmiş hissetmesi de normal bir durumdur. Çünkü müzik öğretmenleri, normal eğitim kurumlarında yaptıkları bir takım uygulama ve etkinlikleri özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle gerçekleştirememektedir. Bu yüzden alan öğretmenlerinden yardım alma ihtiyacı duymakta, bundan dolayı da kendilerini yetersiz ve mutsuz hissedebilmektedir.

İleride özel eğitim kurumlarına atanacak olan müzik öğretmenlerine çalışmaya başlamadan önce özel eğitim ve öğrenciler hakkında eğitim almaları gerektiğini ve seminerlere katılmaları gerektiğini 23, sabırlı ve azimli olmalarını 19, öğrencileri sevmelerini 12, ön yargılarından kurtulmalarını 11, öğrencilerin bireysel farklılıklarını önemsemelerini 3 ve özel eğitim okullarında çalışmalarını gerektiğini 8 öğretmen tavsiye etmiştir. 2 öğretmen, özel eğitim okullarında çalışırken herhangi bir beklenti içerisine girmemeleri gerektiğini söylerken 1'i özel eğitim okullarında çalışmayı kesinlikle önermemektedir. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin büyük çoğunluğu yapıcı tavsiyelerde bulunmuştur. Bu da öğretmenlerin özel eğitim okullarında çalışmaya başladıktan sonraki düşüncelerinin olumlu yönde değiştiğinin bir diğer göstergesi olmuştur. Yine özel eğitim okullarında çalışmanın korkulacak bir yanı olmadığı, tecrübe ile her türlü zorluğun üstesinden gelinebileceği ve aslında özel eğitim öğrencileri ile çalışmanın keyifli olduğu sonucuna varılabilmektedir.

5. 5. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerden Lisans Döneminde Özel Eğitim Dersi Alan Öğretmenlerin Özel Eğitim Dersine İlişkin Görüşlerine Yönelik Tartışma

Lisans döneminde özel eğitim dersi alan 12 müzik öğretmeni özel eğitim dersinin faydası konusunda yaklaşık olarak yarı yarıya cevap vermiştir. Bazıları ise herhangi bir görüş bildirmemiştir. Öğretmenlerin lisans döneminde almış oldukları özel eğitim dersinin içeriğini hatırlamadıkları ya da özel eğitim dersinin üniversitelerde farklı içeriklerle anlatıldığı düşünülmektedir. Bu düşüncüyü Dinç-Altun ve Eyüpoğlu (2018) 6 müzik öğretmeni ile kaynaştırma eğitiminin görüldüğü çalışmalarında, 6 müzik öğretmeninden yalnızca 2'sinin lisans döneminde özel eğitim dersi aldığını ifade etmesine rağmen hizmet

yıllarına bakıldığında öğretmenlerin özel eğitim dersi almış olduğu vurgulanarak, öğretmenlerin almış oldukları özel eğitim dersini hatırlamadıkları yönünde bir bulguya rastlanmıştır. Ayrıca öğretmenlerin yorumlarından edinilen bilgiye göre sahada çalışma ile teorik dersin birbirinden farklı olduğu ancak çalışma ile özel eğitim konusunda deneyim kazanıldığı ve daha iyi bilgi edinilebildiği bulgusu da aynı çalışmanın bulgularıyla benzerlik taşımaktadır.

Öğretmenlerin lisans döneminde aldıkları özel eğitim dersinin içeriği ile ilgili görüşlerde çoğunluk, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin engel türleri ile ilgili kısıtlı da olsa bir içeriğin yer aldığını, sınıf ve etkili iletişim açısından faydalı olduğunu, BEP ve BÖP planları için bu dersin yararlı olmadığını, farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından, materyal tasarımı açısından ve müziksel davranış kazandırma açısından da bu dersin pek de fayda sağlamadığını ifade etmiştir. Fakat azınlık da olsa bu görüşlerin tersini savunan öğretmenler de mevcuttur. Hatta konu ile ilgili görüş belirtmeyen öğretmen sayısı da azımsanamayacak kadardır. Bu öğretmenlerin özel eğitim dersinin içeriğini hatırlamadıkları düşünülmektedir. Buna göre, farklı üniversitelerin müzik eğitimi bölümlerinde özel eğitim dersinin YÖK tarafından belirlenen içeriğin dışına taşırılarak bireysel planlamalarla işlendiği düşünülmektedir.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu araştırmada Türkiye'deki Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezleri ile Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezlerinde çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ve bu öğrencilerin müzik öğretimine ilişkin tutumları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular neticesinde aşağıdaki sonuçlara varılmıştır. Varılan sonuçlar doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

6. 1. Sonuçlar

6. 1. 1. Nicel Bulgulara Yönelik Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin 49'u kadın, 31'i erkektir. Öğretmenlerin çoğunluğu kadınlardan oluşmaktadır.
2. Öğretmenler lisans mezuniyeti değişkenine göre 54'ü eğitim fakültesi güzel sanatlar eğitimi bölümü, 16'sı konservatuar, 10'u diğer olarak dağılmaktadır. Öğretmenlerin çoğunluğu eğitim fakültesi mezunudur.
3. Öğretmenlerin 51'i özel eğitim uygulama ve iş uygulama merkezi, 29'u ise özel eğitim mesleki eğitim merkezinde çalışmaktadır.
4. Öğretmenlerin 16'sı 0-5 yıl, 19'u 6-10 yıl, 16'sı 11-15 yıl ve 29'u 16-20 yıl aralıklarında çalışmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin en çok 16-20 yıl arasında meslekte hizmet süresi bulunmaktadır.
5. Öğretmenlerin 41'i özel eğitim ile ilgili hizmetiçi eğitime katılıp, 39'u konu ile ilgili herhangi bir eğitim almamıştır.
6. Öğretmenlerin 12'si lisans döneminde özel eğitim dersi almış olup 68'i lisans döneminde özel eğitim içerikli herhangi bir ders almamıştır.
7. Öğretmenlerin 54'ü özel öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görürken 26'sı kendini yeterli görmemektedir.
8. Araştırmaya katılan öğretmenlerin alt kategorilerle demografik bilgilerine ilişkin tutumları lisans mezuniyetleri, hizmet süreleri, cinsiyet, lisans döneminde özel eğitim dersi alma durumu, çalışılan okul türü ve özel eğitim ile ilgili herhangi bir hizmetiçi kursa katılma durumlarına göre benzerlik taşımaktadır. Bu nedenle öğretmenlerin demografik bilgileri ile tutumları arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
9. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere yönelik tutumları akademik başarı algısı, öğretim formasyon yeterliliği, sınıf

yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı alt kategorileri altında incelenmiş ve “akademik başarı algısı” düzeyi çok yüksek, “öğretim formasyon yeterliliği” düzeyi yüksek, “sınıf yönetimi algısı” düzeyi yüksek, “eğitim ortamı tasarımı algısı” düzeyi orta, “özel öğrencilere yönelik tutum genel” düzeyi yüksek olarak sonuçlanmıştır.

10. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görenlerin öğretim formasyon yeterlilikleri ($\bar{x}=3,782$), özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyenlerin öğretim formasyon yeterliliklerinden ($\bar{x}=2,685$) fazladır. Bu da demek oluyor ki, formasyon yeterlikleri yüksek olan öğretmenler bu öğrencilere ders verme konusunda kendilerini yeterli görmektedir. Kendini yeterli görmeyenlerin formasyon yeterlikleri de düşüktür.
11. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görenlerin özel öğrencilere yönelik tutum genel puanları ($\bar{x}=3,799$), özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görmeyenlerin özel öğrencilere yönelik tutum genel puanlarından ($\bar{x}=3,481$) yüksektir. Yani tutumları yüksek olan öğretmenler bu öğrencilere ders verme konusunda kendilerini yeterli görürken diğerlerinin bu konuda yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
12. Araştırmaya katılan öğretmenlerin akademik başarı algısı, sınıf yönetimi algısı, eğitim ortamı tasarımı algısı ile özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersi vermede kendini yeterli görme değişkenine göre herhangi bir farkın olmadığı şeklinde sonuçlanmıştır.
13. “Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Müzik Yetenekleri Yoktur” ifadesine öğretmenlerin, %62,5'i kesinlikle katılmıyorum, %35,0'ı katılmıyorum, %1,2'si tarafsızım, %1,2'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vererek ifadeye çok zayıf düzeyde katıldıkları, bunun da araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğuna göre özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik yeteneklerinin olduğu sonucuna varılmıştır.
14. “Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersindeki Etkinliklere Katılamaz” ifadesine öğretmenlerin, %55,0'ı kesinlikle katılmıyorum, %43,8'i katılmıyorum, %1,2'si tarafsızım yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler müzik dersindeki etkinliklere katılmaz” ifadesine çok zayıf düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Aslında, araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin çoğunluğu özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik dersi etkinliklerine katılabileceğini vurgulamıştır.

15. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersinde Başarılı Olamazlar*” ifadesine %52,5'i kesinlikle katılmıyorum, %43,8'i katılmıyorum, %3,8'i tarafsızım yanıtını vererek bu ifadeye çok zayıf düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Bu sonuca göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik dersinde başarılı olacağını düşünmektedir.
16. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin “*Sınıfta Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Varlığını Dikkate Almadan Davranırım*” ifadesine öğretmenlerin, %61,3'ü kesinlikle katılmıyorum, %37,5'i katılmıyorum, %1,2'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vererek ifadeye çok zayıf düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Yani sınıf içerisinde, müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin varlığını dikkate alarak davrandıkları sonucuna ulaşılmıştır.
17. Öğretmenlerin, “*Engel Türleri Farklı Olsa Bile Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Dersinde Başarılı Olamazlar*” ifadesine öğretmenlerin, %2,5'i kesinlikle katılmıyorum, %27,5'i katılmıyorum, %16,2'si tarafsızım, %41,2'si katılıyorum, %12,5'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin bu ifadeye orta düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Bu bulgu doğrultusunda engel türlerinin öğrencilerin müzik dersi başarılarını etkilediğine araştırmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık olarak yarısı katılmıştır.
18. “*Öğrenmedeki Engelleri Yüzünden Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Müzik Konusunda Bilgi ve Beceri Kazanamazlar*” ifadesine öğretmenlerin, %63,7'si kesinlikle katılmıyorum, %36,2'si katılmıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenler bu ifadeye çok zayıf düzeyde katılmış ve bu nedenle öğretmenlerin büyük çoğunluğu tarafından öğrenmedeki engellerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin müzik konusunda bilgi ve beceri kazanmalarına engel olmayacağını düşündükleri sonucuna varılmıştır.
19. “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yaklaşım ve Öğretim Konusunda Aldığım Eğitimim Yeterlidir*” ifadesine öğretmenlerin, %2,5'i kesinlikle katılmıyorum, %12,5'i katılmıyorum, %16,2'si tarafsızım, %45,0'ı katılıyorum, %23,8'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vererek öğretmenlerin çoğunluğu aldıkları eğitimin yeterli olduğuna yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır.
20. Öğretmenler “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Nasıl Davranacağım Konusundaki Bilgim Yeterlidir*” ifadesine %40,0 kesinlikle katılmıyorum, %48,8 katılmıyorum, %6,2 tarafsızım, %5,0 katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere nasıl davranacağım konusundaki bilgim yeterlidir” ifadesine çok zayıf düzeyde katıldıkları, bu

durumda özel eğitim kurumlarında çalışan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere karşı nasıl davranacakları konusunda bilgi sahibi olmadıkları sonucuna varılmıştır.

21. Araştırmaya katılan öğretmenlerden alınan cevaplarda “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Dersini Öğretmede Kullanacağım Özel Öğretim Yöntem ve Teknikleri Bilgisine Sahibim*” ifadesine öğretmenlerin, %5,0'ı kesinlikle katılmıyorum, %28,7'si katılmıyorum, %15,0'ı tarafsızım, %41,2'si katılıyorum, %10,0'ı kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere müzik dersini öğretmede kullanacakları özel öğretim yöntem ve teknikleri bilgisine sahip olma durumuna orta düzeyde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.
22. “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Başarılarını Nasıl Ölçeceğimi ve Notlandıracağımı Bilirim*” ifadesine öğretmenlerin, %21,5'i kesinlikle katılmıyorum, %40,5'i katılmıyorum, %26,6'ı tarafsızım, %10,1'i katılıyorum, %1,3'ü kesinlikle katılıyorum cevabını vererek, bu konuya zayıf düzeyde katıldıkları ve öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin başarılarını nasıl ölçüp notlandıracağını bilmemektedir.
23. “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerle Çalışmak İçin Doğru Kişi Değilim*” ifadesine öğretmenlerin, %28,7'si kesinlikle katılmıyorum, %43,8'i katılmıyorum, %12,5'i tarafsızım, %13,8'i katılıyorum, %1,2'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenler, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışmak için doğru kişi olmadıklarına zayıf düzeyde katılmıştır. Bu durumda, öğretmenlerin çoğunluğu özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışmak için doğru kişi olduğuna inanmaktadır.
24. “*Sınıfımda Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Olması Diğer Öğrencilerimin Başarılarını Olumsuz Etkiler*” ifadesine öğretmenlerin, %10,0'ı kesinlikle katılmıyorum, %17,5'i katılmıyorum, %30,0'ı tarafsızım, %35,0'ı katılıyorum, %7,5'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenler, “sınıfımda özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin olması diğer öğrencilerimin başarılarını olumsuz etkiler” ifadesine orta düzeyde katılmıştır.
25. Araştırmaya katılan öğretmenler, “*Sınıfta Yaşanan Sorunların Çoğu Nedeni Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerden Kaynaklanır*” ifadesine %8,8 kesinlikle katılmıyorum, %38,8 katılmıyorum, %26,2 tarafsızım, %23,8 katılıyorum, %2,5 kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenler, sınıfta yaşanan sorunların çoğu nedeninin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerden kaynaklandığı konusunda yaklaşık olarak yarı yarıya cevap vermiş olup bu ifadeye orta

düzeyde katılmıştır. Bu durumda, öğretmenlerin bir kısmı sınıflarında yaşanan bir takım sorunların öğrencilerden kaynaklandığına inanmaktadır.

26. “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerle Çalışma Konusundaki Tutumlarım Olumludur*” ifadesine öğretmenlerin, %7,5'i kesinlikle katılmıyorum, %8,8'i katılmıyorum, %15,0'ı tarafsızım, %60,0'ı katılıyorum, %8,8'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle çalışma konusundaki tutumlarım olumludur” ifadesine yüksek düzeyde katıldıkları bu durumda özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile ilgili tutumlarının iyi olduğu sonucuna varılmıştır.
27. “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencileri Eğitmenin En İyi Yolu Onları Kendileri İçin Tasarlanmış Özel Sınıflara Yerleştirmekten Geçer*” ifadesine öğretmenlerin, %1,2'si kesinlikle katılmıyorum, %17,5'i katılmıyorum, %26,2'si tarafsızım, %43,8'i katılıyorum, %11,2'si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri eğitmenin en iyi yolu onları kendileri için tasarlanmış özel sınıflara yerleştirmekten geçer” ifadesine yüksek düzeyde katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.
28. Araştırmaya katılan müzik öğretmenleri “*Sınıfımın Fiziki Yapısı Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Eğitsel İhtiyaçlarını Karşılama Yetersizdir*” ifadesine %26,2 kesinlikle katılmıyorum, %61,3 katılmıyorum, %8,8 tarafsızım, %3,8 katılıyorum şeklinde yanıtlarken, Öğretmenlerin “sınıfımın fiziki yapısı özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitsel ihtiyaçlarını karşılamada yetersizdir” ifadesine zayıf düzeyde katıldıkları yani öğretmenlerin çalıştığı özel eğitim kurumlarındaki müzik dersliklerinin öğretmenlerin çoğunluğunca özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitsel ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olduğu şeklinde sonuçlanmıştır.
29. “*Şartlar Elveriyorsa Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Diğer Öğrencilerin Bulunduğu Sınıflarda Eğitim Almamalı*” ifadesine öğretmenlerin, %38,8'i kesinlikle katılmıyorum, %42,5'i katılmıyorum, %11,2'si tarafsızım, %5,0'ı katılıyorum, %2,5'i kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “şartlar elveriyorsa özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler diğer öğrencilerin bulunduğu sınıflarda eğitim almamalı” ifadesine zayıf düzeyde katıldıkları saptanmıştır. Buna göre öğretmenlerin çoğunluğu bu öğrencilerin diğer öğrencilerle birlikte eğitim alabileceği yönünde karar kılmıştır.
30. Öğretmenler, “*Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrenciler Tüm Derslerde Diğer Öğrencilerle Aynı Sınıfta Eğitim Almalıdır*” ifadesine öğretmenlerin, %12,5 kesinlikle katılmıyorum, %46,2 katılmıyorum, %28,7 tarafsızım, %11,2

katılıyorum, %1,2 kesinlikle katılıyorum şeklinde yanıtlamıştır. Öğretmenlerin bu yanıtı yukarıdaki ifadeye zayıf düzeyde katıldıklarını ispatlamıştır. Bu durumda araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunca özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin tüm derslerde diğer öğrencilerle birlikte eğitim almamaları gerektiği şeklinde cevaplanmıştır.

31. “*Kaynaştırma Eğitimi Koşulsuz Destekliyorum*” ifadesine öğretmenlerin, %1,2’si kesinlikle katılmıyorum, %2,5’i katılmıyorum, %3,8’i tarafsızım, %51’i katılıyorum, %41,2’si kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir. Öğretmenlerin “*kaynaştırma eğitimi koşulsuz destekliyorum*” ifadesine çok yüksek düzeyde katıldıkları saptanmıştır.
32. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin kendileri gibi öğrencilerin bulunduğu okullarda mı ders alması yoksa kaynaştırma eğitimi mi alması konusundaki düşünceleri birbiriyle çelişmektedir. Şöyle ki; ölçekte konuyla ilgili bir kaç soru bulunmakta ve bu sorular farklı ifadelerle öne sürülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenler bu soruların tümüne denk cevaplar vermemiştir. Fakat benzer soruların 2’sine diğer öğrencilerle ders almalılar cevabı verilirken 1’ine ters cevap vermişlerdir.

6. 1. 2. Açık Uçlu Sorulara İlişkin Bulgulara Yönelik Sonuçlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 12’si lisans döneminde özel eğitim dersi almış ve bu öğretmenlerin çoğunluğunun görüşlerinden yola çıkılarak öğrenciyi tanıma (engel türleri ve seviyeleri) açısından, sınıf yönetimi ve etkili iletişim açısından, ‘Özel Eğitim’ dersinin faydalı olduğu, özel eğitim dersinin ders planlama (Bep, Böp) açısından, farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından, öğrenciyi müziksel davranış kazandırma açısından materyal tasarımı açısından ise faydasız olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.
2. Araştırmada yer alan öğretmenlerin büyük çoğunluğu özel eğitim okullarına ilk atandıklarında en çok korku, kaygı, endişe, tedirginlik, çaresizlik ve bocalama yaşarken bu durumun sebebi olarak en çok özel eğitim konusundaki eğitimlerinin yetersiz olması ve buna bağlı olarak kendilerinde yetememe duygusu ve ne yapması gerektiğini bilememe kaygısı yaşamıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin bir bölümü ise bu okullara atandıklarında ilk olarak mutluluk ve kendini ait hissetme duygularını yaşadığı bunda; isteyerek özel eğitim okuluna atanma, farklı deneyim yaşama isteği ve özel eğitim alanına katkı sağlama isteğinin etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun özel eğitim okulunda çalıştıktan sonraki düşünceleri olumlu yönde değişmiştir. Öğretmenlerin özel eğitim okulunda çalıştığı süreçte özel eğitime ihtiyacı olan çocukları tanıyarak, müzik dersinde farklı materyaller üreterek, öğrencilerin özelliklerine göre plan ve program düzenleyerek ve öğrencilerle iletişim kurmayı öğrenerek eğitim verme konusunda yeterli olabildikleri, öğrencileri tanıyıp onları sevdikleri, özel eğitime katkı sağlayabildiklerini görmelerinden dolayı mutlu oldukları ve duruma alıştıkları yönündedir.

Öğretmenlerin çok azı ise öğrencilerin öğrenme güçlüklerinden dolayı, onlara eğitim verirken zorluklar yaşadığını söylerken, özel eğitim okulunda çalışmanın sabır ile alakalı olduğunu vurgulamış ve özel eğitim okulunda çalışmaya başladıktan sonra sabretmenin önemini anladıklarını dile getirmiştir.

Öğrencilerin öğrenme güçlüğü ve kendinde yetersizlik duygusu hissetme nedenlerinden dolayı araştırmaya katılan bazı öğretmenlerin çevresindeki özel eğitim öğretmenlerinden yardım alarak eğitim vermeye çalıştıkları ve bazı öğretmenlerinse, aradan yıllar geçse de özel eğitime ihtiyacı olan çocuklarla iletişim kurmayı başaramayarak özel eğitim sürecine alışamadığı yönünde sonuçlar mevcuttur.

4. Araştırmaya katılan öğretmenler ileride özel eğitim kurumlarında çalışacak olan müzik öğretmenlerine tavsiyelerine ilişkin bulgulara göre, bu okullarda görev yapacak olan müzik öğretmenlerinin önceden konu ile ilgili eğitim almaları ve seminerlere katılarak kendilerini geliştirmeleri, sabırlı ve azimli olmaları, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencileri sevmeleri, önyargılarından uzaklaşmaları, öğrencilerin bireysel farklılıklarını önemseyerek buna göre öğretim plan ve programlarının düzenlenmesi gerektiği yönündedir.
5. Araştırmaya katılan müzik öğretmenlerinin bir bölümü kendini özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere etkin bir müzik dersi vermede kendini yeterli görmemektedir. Bunun nedenleri araştırma bulgularına göre şu şekilde sonuçlanmıştır.
 - a) Eğitim yetersizliği
 - b) Öğretim yöntem ve teknikleri bilgisi yetersizliği
 - c) Öğrencilerin öğrenme kapasitelerindeki yetersizlik

6. 2. Öneriler

6. 2. 1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun lisans döneminde özel eğitim dersi almaması araştırma sonuçlarını büyük ölçüde etkilediğinden, benzer bir araştırma farklı yıllarda da yapılmalıdır.
2. Benzer çalışmaların çoğunluğunun bir il, bir kaç il veya bir bölge çerçevesinde sonuçlandırılmasından dolayı bundan sonra özel eğitimde müzik konusunda yapılacak olan araştırmaların bu araştırmada olduğu gibi Türkiye geneline yayılarak araştırılabilir.
3. Araştırmada kullanılan ölçeğe benzer farklı ölçekler geliştirilebilir.
4. Müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre ders içeriklerini ve ders etkinliklerini planlaması gerekmektedir.
5. Özel eğitim okullarında çalışan müzik öğretmenleri ile özel eğitim alan öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere eğitim verilirken işbirliği içerisinde olması gerekmektedir.
6. Eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği programlarındaki özel eğitim ders saatinin artırılması ve ders içeriğine "Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Müzik Nasıl Öğretilir?" gibi konular ve uygulamaya yönelik de konular eklenebilir.
7. Şartlar el veriyorsa staj dönemlerinde Özel Eğitim Okullarında da müzik öğretmeni adaylarına dönüşümlü olarak öğretmenlik tecrübesi yaptırılabilir.
8. Özel eğitim kurumlarına atanan müzik öğretmenlerine eğitim süreci başlamadan önce özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ile ilgili tüm konularda hizmetiçi eğitimler ve seminerler verilebilir.

6. 2. 2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1. Araştırmanın yapıldığı kurumlarda müzik öğretmenleri ile aynı sorunları paylaştığına inanılan resim, beden eğitimi ve din kültürü branşları için de benzer araştırmalar yapılabileceği,
2. Bu çalışmanın uygulandığı okulların dışında kalan ve kaynaştırma eğitimi verilen okullarda da benzer konuda araştırmaların yapılabileceği,
3. Bu araştırma, yapıldığı çalışma grubu ile sınırlı olduğundan farklı yıllarda yine Türkiye genelinde ve konunun daha farklı boyutlarının ele alındığı çalışmaların yapılabileceği konularında öneriler verilebilir.

7. KAYNAKLAR

- Akalın, S. (2015). Kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin sınıf yönetimine ilişkin görüşleri ve gereksinimleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 16(03), 215-234.
- Akbulut, E. (2006). Günümüz müzik eğitimcisi nasıl olmalıdır?. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 23-28.
- Akçamete, G. U. (2005). İşitme yetersizliği olan çocuklar. A. Ataman (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* (s. 311-357). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Akdemir Okta, D. (2008). *Kaynaştırma sınıflarına devam eden işitme engeli olan öğrencilere ve sınıf öğretmenlerine sağlanan özel eğitim hizmetlerinin belirlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Akpınar, H. (2012). *Görme engellilerde braille işaret sistemi ve müzik eğitiminde kullanılabilirliği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Artan, İ. (2001). Engelli çocukların eğitiminde etkili bir teknik: Müzik. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 43-55.
- Ataman, A. (Ed.). (2005). *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Avcioğlu, H. (2011). *İlköğretimde özel eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Baştürk, S. (Ed.). ve Taştepe, M. (2013). *Evren ve örneklem: Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Baydağ, C. (2013). *Görme engelli bireylerin sosyalleşme sürecinde verilen müzik eğitiminin, müzikal motivasyon, müziksel ilgi ve müzik yaşantılarına etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Çadır, D. ve Avcioğlu, H. (2008). *Zihinsel engelli öğrenciler için müzik terapi yöntemine göre hazırlanan sosyal beceri öğretim programının etkililiğinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Çakır Doğan, C. (2011). *Türkiye'deki ilköğretim düzeyindeki eğitilebilir zihinsel engelliler için müzik eğitiminin durumu ve öğretim programı model önerisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Çapri, B. ve Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çelik, S (2016). Down sendromlu çocukların eğitiminde müziğin önemi ve ritim sazların kullanımı. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 4(2), 213-221.
- Çelik, P., Sarı, M. M. ve Doğru, S. S. Y. (2015). Türkiye’de ve Avrupa’da 2000-2013 yılları arasında özel gereksinimli çocuklarla ilgili yapılmış olan müzik eğitimi çalışmalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 10-28.
- Çetinkaya, P. (2008). *Kaynaştırma ve özel alt sınıfa devam eden eğitilebilir zihinsel engelli çocukların çizgisel gelişim düzeylerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, Ş. (2001). İdeal öğretmen üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 149, 29-37.
- Dalkıran, E. ve Nacakçı, Z. (2016). Zihin engelli özel eğitim okullarında müzik dersi uygulamalarına yönelik öğretmen görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 344-356.
- Darrow, A. A. (2015). Differentiated instruction for students with disabilities: Using DI in the music classroom. *General Music Today*, 28(2), 29-32.
- Darrow, A. A. and Adamek, M. (2018). Instructional strategies for the inclusive music classroom. *General Music Today*, 31(3), 61-65.
- Demir, C. (2015). *Kaynaştırma eğitiminin uygulanmasında karşılaşılan sorunların değerlendirilmesine yönelik nitel bir çalışma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Demirtaş, H., Cömert, M. ve Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının özyeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 36(159), 96-111.
- Dinç Altun, Z. (2017). *Müzik öğretmenlerinin özel öğrencilere karşı tutumlarını ölçmeye yönelik ölçek çalışması*. 3. Uluslararası İpek Yolu Müzik Konferansı’nda sunulan bildiri, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC.
- Dinç Altun, Z. ve Eyüpoğlu, G. (2018). Investigating views and practices of music teachers about inclusive education. *Journal of Education and Training Studie*, 6(11), 83-94.
- Doğan, İ. ve Çitil, M. (2011). Engelli çocuk ve ergenlere sosyolojik bir yaklaşım. A. Kulaksızoğlu (Ed.), *Engelli çocuk ve ergenlerin hakları el kitabı* (s. 29-44). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Dolapci, S. (2013). *Öğretmen adaylarının öz-yeterlilik algıları ve kaynaştırma eğitimine bakış açıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Eren, B., Deniz, J. ve Düzkantar, A. (2013). Orff yaklaşımına göre hazırlanan müzik etkinlikleri içinde ipucunun giderek azaltılması yöntemi ile yapılan gömülü öğretimin

otistik çocuklara kavram öğretmedeki etkililiği. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13(3), 1863-1887.

Eren, B. (2014). Özel eğitimde müziğin kullanımı ve Türkiye'den uygulama örnekleri. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 2593–2597.

Eripek, S. (2013). *Özel Eğitim* (5. baskı). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1824, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 946.

Ersoy, E. (2013). Nicel araştırma yöntemleri. S. Baştürk (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri* (s. 341-373). Ankara: Vize Yayıncılık.

Ersoy, Ö. ve Avcı, N. (2001). *Özel gereksinimli olan çocuklar ve eğitimi: Özel eğitim*. İstanbul: Ya-Pa.

Eyüpoğlu, G. (2018). *Çizim arşivi*.

Florian, L. (2008). Inclusion: Special or inclusive education: Future trends. *British Journal of Special Education*, 35(4), 202-208.

Gök, G. ve Erbaş, D. (2011). Okulöncesi eğitimi öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin görüşleri ve önerileri. *International Journal of Early Childhood Special Education*, 3(1), 66-87.

Gökmen, U. (2010). *Otizm tanısı almış bir çocuğun müziğe ve müzik çalışmalarına verdiği tepkilerin betimlenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Gözün, Ö. ve Yıkılmış, A. (2004). Öğretmen adaylarının kaynaştırma konusunda bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının değişimindeki etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(2), 65-77.

Güven, E. (2011). *Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda işbirlikçi öğrenmenin müzik öğretimi üzerindeki etkileri* (Yayınlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İzgu, Ş. (1993). *İşitme engelli çocukların ilköğretim programlarında müzik eğitimi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Malatya.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.

Karabulut, H. A., Karabulut, A. ve Yıkılmış, A. (2016). Özel eğitimde müziğe yönelik Türkiye'de 2005-2015 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin gözden geçirilmesi [Özel Sayı]. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 2323-2338.

Kaya, E. (2013). *Özel eğitim kurumlarında görev yapan meslek dersi öğretmenlerinin yeterlilikleri (özel eğitim uygulama merkezi, iş uygulama merkezi, mesleki eğitim merkezi)* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Kurt, G. (2006). *Zihinsel engelli çocuklarda, müzik dinlemenin öğrenme üzerindeki etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kutlu, M. (2018). *Ortaokullar ve özel eğitim uygulama okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere ilişkin görüşleri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Küçüköner, E. ve Yıldız, S. (1999). *Engellilerin erken tanısında, sağlık kuruluşlarına sevk edilmesinde, eğitime yönlendirilmesinde, aile, toplum ve kamu görevlileri için rehber*. Gümüşhane: T.C. Gümüşhane Valiliği.
- Malkoç, Y. D. D. T., Ceylan, F., ve Okulu, M. S. İ. E. İ. (2013). Okul öncesi dönem işitme engellilerde müzik eğitimi ile çocukların gelişim özellikleri üzerine terapötik bir çalışma. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 117-126.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2005). *İş okulu eğitim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2014). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2006). *Özel eğitim hizmetleri tanıtım el kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). *Mesleki eğitimde bütünleştirme uygulamaları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Milli Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2013). *Bütünleştirme kapsamında eğitim uygulamaları öğretmen kılavuz kitabı*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Melekoğlu, M. A. (2013). Özel gereksinimli öğrencilerle yürütülen etkileşim projesinin genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarına yönelik olumlu tutum ve farkındalık geliştirmeleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(2), 1053-1077.
- Orel, A., Zerey, Z. ve Töret, G. (2004). Sınıf öğretmeni adaylarının kaynaştırmaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(1), 23-33.
- Önal, O. ve Çaydere, Ö. Ö. (2011). Otistik çocuklarda müzik eğitimi. *Fine Arts*, 6(2), 225-235.
- Öner, A. K. (2006). *Müziğin öğrenme güçlüğü çeken çocukların duyarlılıklarına etkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Öner, A. K. (2014). *Açık anlatım yönteminin hafif düzeyde öğrenme güçlüğüne sahip öğrencilerin müzik dersindeki ritmik beceri eğitimine etkisinin analizi* (Yayınlanmamış doktora tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.

- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343.
- Özsoy, Y., Özyürek, M. ve Eripek, S. (2002). *Özel eğitime muhtaç çocuklar: Özel eğitime giriş*. Ankara: Karatepe Yayınları.
- Pektaş, S. (2006). Otizm spektrum bozukluğu tanısı almış çocuklarda müzik eğitiminin önemi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 4(1), 95-110.
- Sarı, H. (2005). Ağır ve çok engelli öğrencilerin etkili kaynaştırılması için stratejiler. A. Ataman (Ed.), *Özel gereksinimli çocuklar ve özel eğitime giriş* (s. 413-437). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Saraç, T. ve Çolak, A. (2012). Kaynaştırma uygulamaları sürecinde ilköğretim sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüş ve önerileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 13-28.
- Semerci, N. ve Semerci, Ç. (2004). Türkiye'de öğretmenlik tutumları. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 137-146.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2010). *İlköğretim'de kaynaştırma uygulamaları*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sümbüloğlu, K. (1993). *Biyoistatistik*. Ankara: Özdemir Yayıncılık.
- Şahbaz, Ü. ve Kalay, G. (2010). Okulöncesi eğitimi öğretmen adaylarının kaynaştırmaya ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19, 116-135.
- Şahinöz, T. (2013). *Engelli sağlığı: T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, özürhümler destek programı (ÖDES) engelleri birlikte aşarız projesi*. Gümüşhane: Gümüşhane Üniversitesi Yayınları.
- Toksoy, A. C. ve Başar, Ş. (2017). 6-12 yaş orta-ağır zihinsel yetersizliği olan çocuklar için ritim uygulamaları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 384-399.
- Turan, D. (2006). *Özel eğitimde müzikten yararlanmada karşılaşılan sorunlarla ilgili öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ünal, F. ve Saban, A. İ. (2014). Kaynaştırma uygulamasının yapıldığı sınıflarda, öğretmenlerin kaynaştırmaya yönelik tutumları-I. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(1), 388-405.
- Ünal, M., Ece, A.S. ve Yıkılmış, A. (2016). Zihin engelli çocuklara öz bakım becerilerinin şarkı yoluyla öğretilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(17), 139-153.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 45, 109-127.

- Yılma, G. (2010). *Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda müziksel algının ölçülmesi ve değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Yılma, G. ve Uçan, B. (2014). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda müzik aletlerinin görsel destekli algılanabilirliği üzerine bir çalışma. *The Turkish Online Journal of Design Art and Communication*, 4(1), 10-15.
- Yılmaz, E. (2010). *Otistik çocuklarda müzik atölyesi çerçevesinde ortaya çıkan sözsüz iletişim işaretlerinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, F. E., Topaloglu, G. ve Akyüzler, M. (2014). Grupla yapılan müzik etkinliğinin otizmli çocukların sosyal becerilerine etkisinin betimlenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 252-276.
- Yücedağ, A. (1993). Anket geliştirilmesi ve uygulanması. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 26(2), 443-454.
- Wong, M. W. Y. and Chik, M. P. Y. (2016). Teaching students with special educational needs in inclusive music classrooms: Experiences of music teachers in Hong Kong primary schools. *Music Education Research*, 18(2), 195-207.
- URL-1, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/201210/10111011_ozel_egitim_kanun_hukmunda_kararname.pdf 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname. 2 Kasım 2018.
- URL-2, https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_07/09101900_ozel_egitim_hizmetleri_yonetmeli_07072018.pdf 30471 Sayılı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 2 Kasım 2018.
- URL-3, <https://www.meb.gov.tr/baglanti/okullar/index.php> Kurum Listesi. 11 Mayıs 2018.
- URL-4, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/07/20180707-8.htm> Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği. 25 Ocak 2019.
- URL-5, https://ttkb.meb.gov.tr/mebiys_dosyalar/2014_10/02113508_11_sura.pdf XI. Milli Eğitim Şurası. 7 Mayıs 2017.
- URL-6, http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/06160625_10-yyretmen_yeterlikleri_kitaby_myzik_yyretmeni_ysel_alan_yeterlikleri_ilkyretim_parya_13.pdf Müzik Öğretmeni Özel Alan Yeterlikleri. 18 Nisan 2018.
- URL-7, http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_ygretmenlik_meslegi_genel_yeterlikleri.pdf Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. 17 Mart 2018.
- URL-8, <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf> Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programları. 25 Ocak 2018.

URL-9, https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni_Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Muzik_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf
Müzik Öğretmenliği Lisans Programı. 19 Mayıs 2018.

8. EKLER

Ek 1. Çalışmanın Yapılmasına Dair İzin Belgeleri

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Özel Eğitim Ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Sayı : 27250534-605.01-E.1545372
Konu : Gülçe GÜVELİOĞLU'na
Bilimsel Çalışma İzni
Verilmesi

22.01.2018

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi :a)Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Müdürlüğünün 08/01/2018 tarihli ve 25919855/044/E.5/01563601 sayılı yazısı,
b) Millî Eğitim Bakanlığının 22/08/2017 tarihli ve 35558626-10.06.01-E.12607291
sayılı yazısı, 2017/25 sayılı Genelgesi.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Gülçe GÜVELİOĞLU'nun "Müzik Öğretmenlerinin Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilerin Müzik Öğretimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi" konulu bilimsel çalışmasını, Ek-1'de adı geçen okul ve kurumlarımızdaki müzik öğretmenlerine uygulama izin talebi hakkındaki ilgi (a) yazı, ilgi (b) Genelge çerçevesinde Genel Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Söz konusu çalışmanın adı geçen araştırmacı tarafından, Ek-1'de adı geçen okul ve kurumlarımızdaki müzik öğretmenlerine, eğitim-öğretim sürecini aksatmaksızın uygulanması, çalışmada sadece Ek-2'de bulunan mühürlü anket sorularının kullanılması, araştırma raporunun basılı ve dijital olarak Genel Müdürlüğümüzle paylaşılması kaydı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Celil GÜNGÖR
Bakan a.
Genel Müdür

EK:
Okul listesi ve mühürlü
anket soruları (5 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği:
Karadeniz Teknik Üniversitesi Rektörlüğüne
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

Bilgi:
61 İl Valiliğine (İl MEM)
(Ek-2'de adı geçen İl MEM'ler)

MEB Kampüsü A Blok 06500 Beşevler/ANKARA
Elektronik Ağ : <http://orgm.meb.gov.tr>
E-Posta : oe_argedb@meb.gov.tr

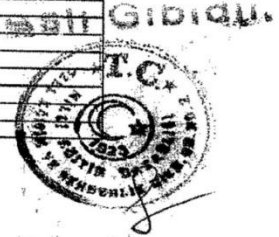
Güvenli Elektronik İmza
Aslı s.e Aynıdır.
22.01.2018
Faks : (312) 213 13 56

Ek 1'in devamı

Ekim 2017 Okulların Web Sitelerine Göre Kadrolu Müzik Öğretmeni Bulunan Okullar.		
Sıra No	Okul	Okul
1	Adana	Adana Seyhan Kazım Karabekir Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
2		Seyhan Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
3		Adana / Yüreğir - Yüreğir Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
4	Adıyaman	Kohta Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
5	Afyon	Sandıklı Özcan Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
6	Ağrı	Ağrı Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
7	Amasya	Şehzade Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
8		Kılıçarslan Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
9		Merzifon Sevinç-Orhan Erzen'in Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
10	Ankara	Ankara Lions Kulübü Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
11		Eryaman Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu)
12		Kazan Belediyesi Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
13		Kaçören Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
14		Sincan Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
15		İller Bankası Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
16		Cankaya Yusuf Karaman Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
17		Cankaya Mehmet Ulucan Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
18		Cankaya Süha Alemdaroğlu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
19		Çubuk Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
20		Gölbasi Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
21	Antalya	Sakine Nesibe Zamanoglu Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
22		Kepez Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
23		Ramazan - Hatice Savaş Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu
24	Artvin	Hopa Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi Okulu
25		Çoruh Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
26	Aydın	Hacı Hüseyin Aslan Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
27		Atatürk Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
28		Nazilli Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
29		Söke Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi Okulu
30	Balıkesir	Balıkesir Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
31		Şehit Öğretmen Mustafa Boz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
32		Burhaniye Ticaret Odası Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
33		Saniye Karagözoğlu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
34		Firdevs Hattatoglu Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
35	Bilecik	Bilecik Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
36	Bingöl	Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
37	Bitlis	Tatvan Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
38	Bolu	Emine Mehmet Bayсал Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
39	Bursa	Yıldırım Belediyesi Hacı Saide Zorlu Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
40		Ömer Osman Çağlayan Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
41		İbn-i Sina Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
42		Özdemir Özalpınar Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi Okulu
43		Mehmet Torun Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
44		Aziz Torun Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
45	Burdur	Burdur Şehit Hakan Aktürk Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi Okulu
46	Canakkale	Kepez Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
47	Çorum	Çorum Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
48	Denizli	İsmail Tosunoglu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
49		Polis Amca Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
50	Edirne	Edirne Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
51		Edirne İ. Bayezid Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
52	Elazığ	Tuncay Kaçıközler Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
53	Erzincan	Milli İradet Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu
54	Eskişehir	Uluönder Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
55	Gazi Antep	Şehit Şahinbey Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu)
56		Şehitkamil (Hacı Lütfiye Sireci) Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
57	Giresun	Giresun Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
58	Hatay	İskenderun Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
59	Isparta	Isparta Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
60		Isparta Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak teyidine <http://e-belge.ktu.edu.tr> adresinden Belge Num.:95436607-044-E.47 ve Barkod Num.:1562906 bilgileriyle erişebilirsiniz.

Ek 1'in devamı

61	Mersin	Zübeyde Hanım Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
62		Hüseyin Polat Özel Eğitim Uygulama Merkezi (Okulu)
63		Aköntüz Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
64		Akdeniz Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu
65	Istanbul	Avclar Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
66		Abdullah Bin Mektum Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
67		Bağcılar - İ.T.O. Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
68		Bahçelievler Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
69		Bahçelievler- Kazım Beyaz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
70		Beşiktaş Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
71		Bakırköy- Nefi Nakipoğlu Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
72		Başakşehir - Zihni Kütük Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
73		Beşiktaş Şehit Hüseyin Tunc Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
74		Bevkoz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
75		Beylikdüzü Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
76		Büyükdere- İsmail Çile Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
77		Ahmet Edip Önder Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
78		Şehit Recep Büyük Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu
79		Hüseyin Keçici Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
80		Şehit Recep Büyük Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu
81		Lions Leo Dernekleri Esen İbar Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
82		Lions Leo Dernekleri Esen İbar Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi II. Kademe
83		Yıldırım Beyazıt Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
84		Pendik İto Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
85		Sultanbeyli Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
86		Hacı Bektaş Veli Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
87		Toğem-Der Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
88		Sakire Hanım Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
89		Sudika Doğruöz Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
90		Tarkan Sabancı Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi
91		Zeytinburnu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi I. Kademe
92		Zeytinburnu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi II. Kademe
93		Zeytinburnu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
94		Tarkan Sabancı Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
95	Izmir	Izmir Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
96		Izmir Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
97		Aliğa Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
98		Şehit Hüseyin Dalgıç Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu
99		Hırpınar Reha Midilli Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
100		Safiye Nedit Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
101		Ahmet Şaika Kılıncı Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
102		Konak Moris Bencuya Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
103		Konak Moris Bencuya Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
104	Kayseri	Özkar Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
105		Gevher Nesibe Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
106	Kırklareki	Şehit Özlücan Kılıç Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
107	Kocaeli	Derince Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
108		Izmit Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
109		Öz-De-Bir Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
110	Konya	Ereğli Kazım Demirel Sevgi Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
111		Beyselir Kamil Akkanat Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
112		Meram Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi Okulu
113		Selçuklu Öğretmen Fatma Menekşe Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
114	Kütahya	Yavuz Sultan Selim Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
115	Malatya	Mehmet Topsakal Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
116	Manisa	Öğretmen Şükran Bilginer Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
117		Öğretmen Şükran Bilginer Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
118		Salihli Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
119		Soma Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
120	Mardin	Öğretmen Necmi Karatas Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
121	Muğla	Yahşi Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
122		Akıncı Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
123		Muğla Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
124	Muş	Muş Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
125	Nevşehir	H. Rasim Uzer Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
126	Niğde	Emin-Emin Teoman Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
127		Emin-Emin Teoman Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
128		Fertek Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
129	Ordu	Altınordu Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak teyidine <https://e-belge.ktu.edu.tr> adresinden Belge Num.:95436607-044-E.47 ve Barkod No.:1562906 bilgileriyle erişebilirsiniz.

Ek 1'in devamı

130		Adil Karabel Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi
131		Fatsa Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
132		Sami Yücel Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
133	Rize	Kızılay-Sükri-Nurten Topçuoğlu Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
134	Sakarya	Sakarya Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
135		Kanada Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
136		Şehit Ali Borinli Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
137	Samsun	Bafra Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
138		Çarşamba Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
139		Zaferan Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
140		Fabrice, Kemal Kızılot Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
141		İkizci Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
142		Bafra Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
143	Sinop	Boyabağı Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
144	Sivas	Sivas Şehit Güngör Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
145		Ahmet Katsi Tecer Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
146	Tokat	Tokat Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
147		Yavuz Selim Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
148	Trabzon	Erdogdu Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
149		Vilayetler Hizmet Birliği Özel Eğitim Uygulama Merkezi Okulu
150		Gazipaşa Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
151		Karadeniz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
152		Yardımlaşma Vakfı Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
153		Of Yakup Türköz Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
154	Sanlıurfa	Siverek Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
155		Karaköprü Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
156	Uşak	Yala Gedik Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
157		Yala Gedik Özel Eğitim Ortaokulu
158	Zonguldak	Zonguldak Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
159	Aksaray	Aksaray Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
160	Kırkkale	Kırkkale Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
161		Kırkkale Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
162	Batman	Batman Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
163	İğdır	İğdir Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
164	Yalova	İbn-i Sina Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
165		Alime Paşa Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
166		Yalova Özel Eğitim Uygulama Merkezi II. Kademe
167		Yalova Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)
168	Karabük	Sevgibağ Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi (Okulu)
169	Kilis	Kilis Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
170		Tes-İş Sendikası Özel Eğitim Uygulama Merkezi I. Kademe
171	Osmanlı	Tosyalı Özel Eğitim İş Uygulama Merkezi (Okulu)

Aynı Gibidir.

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak teyidine <http://e-belge.ktu.edu.tr> adresinden Belge Num.: 95436607-044-E.47 ve Barkod Num.:1562906 bilgileriyle erişebilirsiniz.

Ek 2. Anket

Değerli Müzik Öğretmenleri,
Aşağıda yer alan sorulara vereceğiniz samimi cevaplarınız benim için çok önemlidir. Anketim iki bölümden oluşmaktadır. Kişisel bilgilerinizin sorulduğu ve açık uçlu soruların bulunduğu 10 sorudan oluşan birinci bölüm ve 20 sorudan oluşan anketin yer aldığı ikinci bölüm. Şimdiden ilginiz ve katılımınız için çok teşekkür ederim.

Gülce GÜVELİOĞLU

I. BÖLÜM

Cinsiyetiniz?

1. Kadın
2. Erkek

Lisans mezuniyetiniz?

1. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
2. Güzel Sanatlar Fakültesi
3. Konservatuar
4. Diğer:

Çalıştığınız okul?

1. Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezi
2. Özel Eğitim Mesleki Eğitim Merkezi

Meslekteki hizmet yılınız?

1. 0-5 yıl
2. 6-10 yıl
3. 11-15 yıl
4. 16-20 yıl
5. 21-25 yıl
6. 26-30 yıl
7. 31 yıl ve üstü

Özel eğitim ile ilgili herhangi bir seminer ya da hizmet içi eğitime katıldınız mı?

1. Evet
2. Hayır

Lisans eğitiminiz sırasında özel eğitime yönelik bir ders aldınız mı?

1. Evet
2. Hayır

Cevabınız EVET ise;

Bu dersi almanızın size nasıl bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz? Neden?

- 1- Ders planlama (BEP, BÖP) açısından:.....
- 2- Öğrenciyi tanıma (engel türleri ve seviyeleri) açısından:.....
- 3- Sınıf yönetimi ve etki iletişim açısından:.....
- 4- Farklı yöntem ve teknikleri kullanma açısından:.....
- 5- Materyal tasarımı açısından:.....
- 6- Öğrenciye müziksel davranış kazandırma açısından:.....

Öğrencinizi özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere etkin olarak ders vermede yeterli görüyor musunuz?

1. Evet
2. Hayır

Cevabınız HAYIR ise nedenini, nedenlerini açıklar mısınız?

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak teyidine <http://e-belge.ktu.edu.tr> adresinden Belge Num.:95436607-044-E.47 ve Barkod Num.:1562906 bilgileriyle erişebilirsiniz.

Ek 2'nin devamı

Özel Eğitim Okuluna atıldığınızda ilk düşünceniz ne oldu? Neden?

Peki daha sonra neler değişti? Neden?

İleride özel eğitim okullarında görev yapacak müzik öğretmenleri ne tavsiyeleriniz nelerdir?

II. BÖLÜM

	Kesinlikle	Katılıyorum	Tartışmam	Katılıyorum	Kesinlikle
	1	2	3	4	5
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					

Anketimi Samimiyetle Doldurduğunuz, Çalışmamıza Katkı Sağladığınız İçin Teşekkür ederiz.

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak teyidinde <http://e-belge.iku.edu.tr> adresinden Belge Num.:195436607-044-E.47 ve Barkod Num.:1562906 bilgileriyle erişebilirsiniz.

9. ÖZ GEÇMİŞ VE İLETİŞİM BİLGİLERİ

EYÜPOĞLU, 1990 yılında Trabzon' da doğdu. İlkokulu ilk olarak Trabzon'da ardından da Fethiye'de, Ortaokulu ise yine Trabzon'da tamamladı. Liseyi Trabzon Yunus Emre Lisesinde okudu. 2007 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümünü kazandı ve buradan 2011 yılında mezun oldu. 2013 yılında Şanlıurfa'nın Harran ilçesindeki Harran İMKB Anadolu Lisesine atanarak burada 3 yıl boyunca görev yaptı. Bu dönemde Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Bölümünün Yüksek Lisans Programına girmeye hak kazandı. 2016 yılında Gümüşhane Özel Eğitim Uygulama ve İş Uygulama Merkezine tayinini aldı. Burada özel öğrencilerle ilgili çalışmalar düzenledi ve farklı etkinliklere imza attı. Gümüşhane ilinde aynı dönem boyunca Gümüşhane Bilim ve Sanat Merkezinde 2 yıl kadar keman öğretmeni olarak çalışmalarını sürdürdü. Bu esnada üstün zekâlı öğrencilerin keman eğitimi ile ilgili olan "Benzetim (Simülasyon) Tekniğiyle Grup Çalışmasının Keman Eğitimine Etkisi" ve "Keman Eğitiminde Bilinenden Bilinmeyene Yönteminin Entonasyon Sorunları Üzerindeki Etkisi" adlı bildirimlerini 26. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde sundu. 2018-2019 yılının Eğitim öğretim periyodu başından itibaren Trabzon'un Çarşıbaşı ilçesindeki Yavuz İmam Hatip Ortaokuluna kadrosunu aldı. Halen Çarşıbaşı'nda Şahinli Ortaokulu ve Kovanlıköy Ortaokulunda hizmetine devam etmektedir.

Ana dalı keman olan Eyüpoğlu, piyano ve bağlama da çalmaktadır. Keman eğitimi ve özel eğitim alanlarında çalışmalar yapmıştır. Yabancı dili ise İngilizcedir.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

Adres : Gülçe EYÜPOĞLU, 1 Nolu Beşirli Mah. Güvelioğlu Cad. Mazi Sokak. No: 29
Kat: 4 Ortahisar / Trabzon

E-Posta : gulceguvelioglu@gmail.com